Digitaliseret af | Digitised by

DET KGL. BIBLIOTEK
Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):	Dostojevskij, F. M.; af Feodor Dostojevski ; avtoriseret Oversættelse ved Erna Juel-Hansen.
Titel | Title:	En Hanrej : Fortælling
Udgivet år og sted | Publication time and place:	Kjøbenhavn : I. H. Schubothe, 1888
Fysiske størrelse | Physical extent:	209 s.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

58.-406.

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DA 1.-2.S 58 8°

1 1 58 0 8 14001 8

+Rex

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

EN HANREJ.

EN HANREJ.

FORTÆLLING

AF

FEODOR DOSTOJEVSKI.

AVTORISERET OVERSÆTTELSE

VED

ERNA JUEL-HANSEN.

KJØBENHAVN.

FORLAGT AF I. H. SCHUBOTHES BOGHANDEL.

GRÆBES BOGTRYKKERI.

1888.

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

I.

Det var Sommer, men Veltschaninov var alligevel mod al Forventning bleven i Petersborg. Der var ikke blevet noget af hans Rejse til det sydlige Rusland, og endnu var der ingen Ende at se paa hans Retssag. Med denne Retssag, der drejede sig om nogle Formuesforhold, havde det taget en slem Vending. For tre Maaneder siden saa' det altsammen saa lyst ud, at man skulde tro, det var umuligt at tabe den. Men lige med ét var alt som forvandlet.

«I det hele begynder al Ting at vende sig til det værre» — denne Talemaade plejede Veltschaninov ofte at gjentage for sig selv med en vis Bitterhed.

Han havde henvendt sig til en flink, dyr og berømt Advokat og sparede ikke paa Omkostningerne. Men i sin Utaalmodighed og Ærgrelse kunde han ikke lade være selv at blande sig i Sagen. Han forfattede en Mængde Aktstykker, som Advokaten alle som ét kastede i Papirkurven. Veltschaninov løb fra den ene Justitsembedsmand til den anden, anstiliede Undersøgelser og bidrog formodentlig en hel Del til at forvirre Sagen. I alt Fald beklagede Advokaten sig over ham og raadede ham til at tage ud paa Landet et eller andet Sted.

Men heller ikke det vilde han. Han blev i Byen, som han var naglet fast, og maatte døje Petersborgs lumre, støvede Gadeluft og lyse, nerveødelæggende Nætter. Han var slet ikke fornøjet med sin nye Bolig ved det store Theater, hvor han først for nylig var flyttet hen. Al Ting var ham med ét Ord «paa tværs». Han havde altid haft et vist Hang til Hypokondri — og det voxede fra Dag til Dag.

Veltschaninov var et Menneske, der havde levet stærkt og paa en stor Fod. Han var ikke ung mere, otte, ni og tredive Aar, og denne «Oldingealder», som han kaldte det, var kommet «næsten dumpende» over ham. Han var dog klar over, at det var mindre Aarenes Antal end hans Levevis, der havde ældet ham, og naar han følte sig gammel, var det mere indvortes end udvortes. Efter sit Ydre var han endnu en kraftig, statelig Mand. Han var høj og firskaaren, havde tæt, lyseblond Haar uden et Stænk af graat, og et langt Skjæg, der faldt helt ned over Brystet. Ved første Øjekast gjorde han et noget plumpt, slapt Indtryk, men saa' man nøjere til, opdagede man strax i ham en Mand af god Opdragelse og med fine Manerer. Hans Væsen var behersket, utvungent, endogsaa gratiøst, til Trods for en vis Tunghed og Selvbehagelighed, som i Aarenes Løb var blevet ham egen.

Han havde endnu intet mistet af sin urokkelige Verdensmands-Selvtillid, hvis hele Omfang maaske ikke en Gang var ham selv bevidst, skjønt han ikke alene var et meget forstandigt, men endog et ret klogt, temmelig dannet Menneske med gode Anlæg. Hans friske, rødmussede Ansigt havde i hans unge Dage ejet en næsten kvindelig Ynde, som plejede at henlede

Damernes Opmærksomhed paa ham, og endnu hændte det, at en og anden udbrød: «Se, hvor han er kjærnesund — rød og hvid som Mælk og Blod!»

Og dog var dette «kjærnesunde» Menneske en skrækkelig Hypokondrist. For ti Aar siden havde hans blaa Øjne endnu et Udtryk af Sejrssikkerhed; det var saadanne klare, muntre, livsglade Øjne, at man uvilkaarlig følte sig hendraget til Ejeren af dem. Men nu ved Slutningen af Trediverne havde Øjnene allerede mistet deres Glans og deres Munterhed og var omgivne af adskillige Rynker. I Stedet for den tidligere Livslyst og Sorgløshed bar hans Ansigt nu Præget af en vis Snuhed og Spottelyst og et livstræt, i sædelig Henseende ikke ganske pletfrit Menneskes Cynisme. Dertil kom et nyt, hos ham hidtil ukjendt Anstrøg af Bekymring og Tungsind, der vel ikke var meget udpræget og ingen Aarsag syntes at have, men som dog mere og mere gjorde sig gjældende. Dette tungsindige Præg traadte stærkest frem, naar Veltschaninov var alene. Og, løjerligt nok, holdt han, der endnu for to Aar siden havde været en saa livlig, snaksom, lystig Selskabsmand og kunnet fortælle saadanne kostelige Historier nu mest af at være ganske alene.

Af egen Drift havde han opgivet alle de talrige Bekjendtskaber, han til Trods for sine fuldstændig ødelagte Pengeforhold godt havde kunnet pleje. Men her var hans Ærgjerrighed kommet med i Spillet. Han var altfor mistænksom og forfængelig til ikke at lide under Fortsættelsen af disse Bekjendtskaber. Men hans Forfængelighed antog nu i Ensomheden lidt efter lidt en ny Form. Den formindskedes ikke — tværtimod, den forandredes blot og skiftede Gjenstand. Det var ikke de samme Aarsager, der nu saarede den, men ganske nye,

hidtil ukjendte og uanede «højere Aarsager», om man saa maa sige — «hvis der i det hele i denne Henseende gives højere og lavere Aarsager», som Veltschaninov selv udtrykte det.

Ja, saa vidt var han naaet. Han pinte og plagede sig virkelig med disse «højere Aarsager og Bevæggrunde», som han før ikke havde skjænket en Tanke.

Til alt dette «højere» regnede han til sin egen Forbavselse saadanne Bevæggrunde, som han i Følge sin Samvittighed og sin Indsigt ikke var i Stand til at le af, det vil sige naturligvis kun, naar han var alene. I Selskab med andre var det noget helt andet. Tidligere havde han slet ikke kjendt noget til den Slags Forestillinger. Han vidste ogsaa godt, at han nu under visse Omstændigheder vilde være den første til, uden noget som helst Hensyn til sin Samvittigheds Stemme, at fornægte enhver saadan «højere» Bevæggrund og le den ud som noget «overflødigt Krimskrams».

Saadan stod det til med ham, skjønt han i den sidste Tid havde gjort sig en hel Del uafhængig af hine lavere Bevæggrunde, som før havde behersket ham. Aa, hvor ofte havde han ikke skammet sig, naar han om Morgenen rejste sig fra sit Leje, over de Tanker og Følelser, der i Nattens søvnløse Timer havde trængt ind paa ham! Han led nemlig i den senere Tid mere og mere af Søvnløshed. Han havde allerede længe lagt Mærke til, at han saavel i vigtige Sager som i Smaating fra Dag til Dag blev mere mistroisk, og saa besluttede han ogsaa at tro sig selv saa lidt som muligt. Der forelaa jo Kjendsgjerninger, hvis Tilværelse, naar alt kom til alt, dog ikke paa nogen Maade lod sig benægte. Hans Tanker og Følelser om Natten antog undertiden en saadan Skikkelse,

at de aldeles ikke lod sig bringe i Samklang med det, han tænkte og følte om Dagen. Dette foruroligede ham i høj Grad, og han spurgte endog — naturligvis halvt for Spøg — en berømt Læge, han kjendte, til Raads. Lægen svarede ham, at denne Forvandling, eller vel rettere «Spaltning» af Tanker og Følelser ved Dag og Nat, var meget hyppig hos Folk, «der tænker meget og føler stærkt», især naar de er tilbøjelige til Søvnløshed, og at et helt Livs Overbevisning undertiden pludselig under den melankolske Paavirkning af Natten og Søvnløsheden kan forandres og fremkalde fuldstændig uventede, skæbnesvangre Beslutninger, tilsyneladende uden nogen som helst Foranledning. Naar Symptomerne optraadte saa heftig, at den Vedkommende ligefrem led derunder, var det i Reglen Tegn paa, at en Sygdom var i Udbrud, og saa var det raadeligt strax at træffe de nødvendige Forholdsregler. En fuldstændig Forandring af Diæten vilde i saa Tilfælde være at anbefale, og om muligt en Lystrejse. Et Afføringsmiddel kunde selvfølgelig ikke skade.

Veltschaninov vilde ikke høre mere, men han var ganske vis paa, at han var syg.

«Altsaa var alt dette «højere» Krimskrams Sygdom — ikke andet end Sygdom!» tænkte han og lo spodsk. Nej, det kunde han dog ikke rigtig faa i sit Hoved.

Men snart begyndte disse Tanker, som før kun havde pint ham om Natten, ogsaa at indfinde sig om Morgenen tidlig, men saa slog hans Stemning over i galdeagtig Ondskab og bitter Spot i Stedet for den Anger og Sønderknuselse, han havde følt om Natten. Saa dukkede i Reglen gamle, længst forsvundne Erindringer

fra hans tidligere Liv op og viste sig pludselig i besynderlig Klarhed for hans Sjæl.

Han havde længe beklaget sig over, at hans Hukommelse tog af, han glemte sine Bekjendtes Ansigter, og de følte sig fornærmede, naar han tilfældig mødte dem, uden at kjende dem. Saadan kunde ogsaa Indholdet af de Bøger, han havde læst for blot et halvt Aar siden, svinde fuldstændig bort af hans Erindring. Men trods denne daglig tiltagende Svækkelse af hans Hukommelse, som foruroligede ham saa stærkt, faldt undertiden Begivenheder ham pludselig ind, der laa ti eller endog femten Aar tilbage, og som han for længst troede begravede i Forglemmelse. De traadte nu frem med en saadan Tydelighed, at han ligesom syntes at opleve dem paany. Der var iblandt dem enkelte Oplevelser, som han havde glemt saa fuldstændig, at det forekom ham ligefrem vidunderligt, hvordan det kunde gaa til, at de paany opfriskedes i hans Minde. Men det var endnu ikke alt.

Hvem har ikke, naar man har levet et bevæget, letsindigt Liv, sine særlige Erindringer! Nej, det mærkelige var, at samtidig med disse Erindringer, der nu dukkede op, gjorde der sig en hel ny Opfattelse af dem gjældende hos ham, og det syntes ham næsten, som var den fremkaldt eller forberedt af et eller andet udenfor ham selv.

Hvorfor forekom enkelte af disse Erindringer ham nu som Skurkestreger, han havde begaaet? Og det var ikke alene hans Forstand, der dømte ham selv saaledes, thi denne fortørrede, ensomme, syge Forstand alene havde han ingen Tiltro skjænket. Nej, det var kommet dertil med ham, at han udstødte Forbandelser mod sig

selv og næsten fældede Taarer — om ikke synlige, saa dog Taarer, der faldt som paa hans eget Hjærte. Hvor vilde han have lét, om man for to Aar siden havde sagt ham, at han en Gang vilde fælde Taarer over sig selv!

Det var dog ikke lige strax begyndt med disse renere Følelser, men derimod med bitter Spot og Ærgrelse. Han huskede enkelte Uheld og Ydmygelser, han havde oplevet. Saadan faldt det ham f. Ex. ind, at et intrigant Menneske en Gang havde bagtalt ham, hvad der gav Anledning til, at han ikke mere blev modtaget i et vist fornemt Hus. Endvidere mindedes han en Hændelse, som nylig var forefaldet. Han var offentlig bleven grovt fornærmet og havde ikke udfordret Fornærmeren. En anden Gang havde man i en Kreds af smukke Damer bragt ham i saa stor Forlegenhed ved et vittigt Epigram, at han var blevet Svaret skyldig. Endog to, tre ubetalte Gjældsposter huskede han nu — ubetydelige Summer ganske vist, men det var Æresgjæld til Folk, med hvem han ikke mere omgikkes, og hvem han oven i Kjøbet havde talt ondt om. Yderst pinlig var ham ogsaa Erindringen om, at han paa den dummeste Maade af Verden havde sat to temmelig store Formuer overstyr. Men det var kun i sine aller værste Øjeblikke, at han tænkte derpaa.

Det var dog altsammen kun Omstændigheder af lavere Art. Men snart begyndte ogsaa «højere» Aarsager at gjøre sig gjældende. Exempelvis dukkede frem af hans Erindring, til Trods for lange Tiders fuldstændige Forglemmelse, en godmodig gammel Mandslings Skikkelse — en latterlig Olding, en Embedsmand, som han for mange, mange Aar siden af rent Vindbøjtleri ustraffet havde fornærmet offentlig, blot for ikke at lade Lejlig-

heden til at sige en god Vittighed, som man lo meget af og bragte videre, slippe sig af Hænderne. Han havde glemt denne Begivenhed saa fuldstændig, at den gamle Mands Navn ikke en Gang vilde falde ham ind nu, skjønt hele Scenen stod for ham med ubegribelig Klarhed.

Han huskede ganske tydelig, at Oldingen var traadt i Skranken for sin Datter — en gammel Jomfru, der boede sammen med ham, og om hvem der i Byen gik visse Rygter. Den stakkels Mand havde taget til Gjenmæle i en heftig, ærgerlig Tone, men var pludselig for alle de tilstedeværende, bristet i Graad, hvilket ikke undlod at gjøre et vist Indtryk paa Selskabet. Men Enden paa Historien blev, at den gamle blev dygtig trakteret med Champagne og saa først rigtig gjort til Gjenstand for Spot og Latter.

Og da Veltschaninov nu huskede, hvordan den gamle Mand brast i Graad og skjulte Ansigtet i Hænderne som et Barn, var det ham med ét, som havde han aldrig glemt Begivenheden. Og løjerligt nok, mens den hele Historie den Gang forekom ham ganske morsom, var nu det modsatte Tilfældet; — navnlig den Bevægelse, hvormed den gamle Fyr havde skjult sit taarevædede Ansigt, forekom ham overordentlig pinlig at tænke paa.

Saa mindedes han, at han en Gang i Spøg havde bagtalt en hæderlig Skolelærers højst agtværdige Hustru. Veltschaninov havde kort efter forladt Stedet — men han havde faaet at vide, at Bagtalelsen var kommet Ægtemanden for Øre, og hvad der siden var blevet ud af det, havde han aldrig erfaret.

Nu forestillede han sig de Følger, denne letsindige Streg kunde have haft, og Gud véd, hvilke Puds hans Fantasi kunde have spillet ham i denne Henseende,

hvis ikke en anden, nærmere liggende Gjenstand havde afledet hans Tanker derfra. Det var en tarvelig Borgermands Datter, han kom til at tænke paa. Han havde ikke en Gang syntes om hende, og han vilde afgjort have skammet sig over hende, hvis nogen var kommet paa Spor efter hans Forhold til hende. Af dette besynderlige Forhold var et Barn blevet Frugten. Han havde den Gang forladt Petersborg uden at bekymre sig om den ulykkeliges Skæbne og uden at tage Afsked med hende — det havde han ikke haft Tid til. Et helt Aar søgte han nu efter dette Pigebarn men kunde ikke opdage det ringeste Spor af hende.

Saadanne Historier huskede han i dusinvis, og hver én af dem syntes at vække til Live i hans Erindring et nyt Dusin. Under Indflydelse af alt dette begyndte hans Forfængelighed lidt efter lidt at lide.

Vi omtalte for nylig, at denne Forfængelighed havde antaget en ny Skikkelse, og det forholdt sig virkelig saaledes. Undertiden, om og kun sjældent, gik han saa vidt i sin Selvforglemmelse, at han ikke en Gang skammede sig over ingen Ekvipage at have, men gik til Fods omkring til Justitsembedsmændene. Han var skjødesløst klædt, og selv om en af hans tidligere Bekjendte havde set paa ham med haanlige Blikke eller slet ikke ænset ham i Forbigaaende, vilde han ikke have brudt sig det ringeste derom og næppe rynket Øjnbrynene — og det var paa ingen Maade blot et Skin, han paatog sig, men den oprigtigste Ligegyldighed.

Det forekom rigtig nok sjældent og kun i de Øjeblikke, hvor han følte sig fuldstændig sønderknust, at hans Egenkjærlighed ikke mere vandrede ad de gamle Baner, men det var dog værd at lægge Mærke til,

hvorledes hans Tanker mere og mere koncentrerede sig om et eneste Spørgsmaal.

«Se en Gang,» kunde han undertiden ironisk sige til sig selv — hans Tanker antog altid et ironisk Skjær, naar de handlede om hans eget Jeg — «se en Gang, nu synes der virkelig at være en eller anden, som giver sig af med at ville hjælpe min Sædelighed paa Benene igjen og i den Anledning sender mig disse fordømte Minder og Angerstaarer paa Halsen. Aa, det er jo altsammen ørkesløst og blind Allarm. Véd jeg da ikke ganske sikkert, med ligefrem ufejlbarlig Vished, at jeg, trods alle disse Anfald af Anger og Selvanklage, dog ikke besidder en eneste Gnist af Selvstændighed uagtet mine fyrretyve Aar! Hvis der i Morgen atter frembyder sig en Lejlighed, der frister mig til at paastaa om hin Lærers Kone, at hun har taget imod Foræringer af mig, vil jeg sikkert, uden at fortrække en Mine, paany bringe denne Løgn i Omløb. Min Opførsel vil saa blot synes endnu mere gemen og modbydelig, fordi det vil være en Gjentagelse, og man i saa Fald kunde slutte, at min Gemenhed var medfødt. Eller hvis denne unge Hvalp af en Fyrste, hans Moders eneste Søn, hvis Ben jeg den Gang for elleve Aar siden skød af, atter fornærmede mig — ja, saa vilde jeg naturligvis udfordre ham paany og atter skaffe ham et Træben. Naa, er det saa ikke altsammen blind Allarm, som ingen Steder har hjemme? Hvad skal jeg saa med alle disse overflødige Erindringer, da jeg dog ikke paa nogen anstændig Maade kan komme paa det rene med alt dette Tøjeri.»

Og skjønt Omstændighederne ikke føjede det saa, at han paany kunde bagtale Lærerens Hustru, og han

heller ikke skaffede nogen et Træben, hvilede dog den Tanke, at han vilde handle akkurat ligedan, om noget lignende hændte igjen, undertiden temmelig tungt paa hans Sind.

Men man er jo ikke til for bestandig at ligge under for pinlige Erindringers Byrde — der maa ogsaa gives Pavser, hvori man kan føle sig lettere om Hjærtet og udhvile sig lidt.

Det gjorde Veltschaninov virkelig ogsaa. Han nærede ingen Betænkeligheder ved i disse Pavser at more sig, saa meget som muligt. Men jo længere det varede, desto ubehageligere blev Petersborgerlivet ham. Juli Maaned kom bestandig nærmere. Fra Tid til anden fristedes han til at lade alt gaa, som det vilde, endog lade Processen i Stikken og, Knald og Fald, uden saa meget som at blinke, at forsvinde ud af Verden — ja, tage til Krim, om det saa skulde være. Men en Time efter lo han atter over disse Flugtfantasier: «Disse dumme Ideer kan dog en Rejse til Syden ikke drive ud af mig, naar de nu en Gang har faaet Indpas, selv om jeg blot halvvejs er et ordentligt Menneske. Hvorfor skulde jeg saa tage bort fra Petersborg? Her er al Ting saa støvet, ildelugtende og smudsigt,» tænkte han videre, «alle de Mennesker, jeg her ser, er opfyldt af saadanne usle, smaalige Hverdagssorger; alle de Ansigter, jeg træffer her fra Morgen til Aften, bærer saa oprigtig og naivt deres Egenkjærlighed, deres usminkede Skamløshed, deres Sjæles Fejghed og deres Hjærters Usselhed til Skue, at man i al Alvor maa betragte dette sommerlige Petersborg som en Hypokondrists Paradis. Alt gaar saa aabent og ærligt til. Man anser det ikke en Gang for nødvendigt at maskere sin Gemenhed, saadan som Damerne

ude paa Landstederne og ved de udenlandske Badesteder gjør det — nej, alene for denne Aabenhjærtigheds og Oprigtigheds Skyld fortjener disse Folk min bedste Højagtelse — — nej, jeg rejser ikke — jeg vil blive, hvor jeg er — — —»

II.

Man skrev den tredje Juli. Lummervarmen var utaalelig. Veltschaninov havde meget at bestille hele Dagen. Formiddagen havde været optaget af alle Slags Ærinder og Besøg, og saa havde han endda maattet gjemme en ubehagelig Opgave til om Aftenen. Han skulde nødvendigvis opsøge en Mand paa hans Landsted, et eller andet Sted ved «den sorte Bæk», fordi han maatte tale med ham angaaende sin Proces. Det var en dygtig Jurist — en Statsraad, der havde med hans Sag at gjøre, men som lod til forsætlig at gaa af Vejen for ham, hvilket tvang Veltschaninov til at handle med aller største Forsigtighed. I den sjette Time gik han ind i en fransk, noget tvivlsom Restavration paa Nevski Prospektet, ved Siden af Politibroen, satte sig i sin vante Krog ved et særligt Bord og bestilte sin Middagsmad.

Han spiste hver Dag til Middag for en Rubel, Vinen fraregnet, hvilket han holdt for et Offer, han fornuftigvis maatte bringe sine ødelagte Formuesomstændigheder. Han undrede sig over, at man kunde spise noget saa afskyeligt Stads og lod dog alt, indtil den mindste Krumme, forsvinde i sin Mave, i Reglen med

en Appetit, som om han ikke havde spist noget tre Dage i Rad. «Det er ganske bestemt Sygelighed,» mumlede han hen for sig, naar han undertiden lagde Mærke til sin Appetit. Denne Gang satte han sig i særlig slet Lune ved sit lille Bord, kastede sin Hat i en Krog, støttede Hovedet i Hænderne og faldt i Tanker. Hvis en eller anden ved et Nabobord havde talt til ham, eller Opvarteren ikke strax havde forstaaet ham, vilde han sikkert, til Trods for sin medfødte Takt, have brust op som en kalkunsk Hane, og havde maaske ligefrem gjort Skandale.

Man bragte ham Suppen. Han tog Skeen, men endnu inden han havde stukket den i Tallerkenen, kastede han den heftig hen ad Bordet og havde nær sprunget op fra Stolen. En Tanke var ganske uventet faret ham gjennem Hovedet, og i samme Øjeblik, Gud véd ved hvilken Ideassociation, blev Aarsagen til hans ærgerlige Stemning ham klar. Denne højst besynderlige Stemning havde allerede pint ham i flere Dage, den havde fulgt ham i Hælene som en Skygge og var ikke til at blive af med. Men nu gik der paa én Gang et Lys op for ham, han kunde ligesom regne det alt sammen ud paa sine fem Fingre.

«Det er Hatten, der er Skyld i det alt sammen!» mumlede han, i det han aandede lettere, «ene og alene denne fordømte runde Hat med det afskyelige Sørgeflor om — — den er Skyld i alt!»

Han faldt atter i Tanker, og jo længere han tænkte, desto mere formørkedes hans Træk, desto besynderligere forekom ham hele denne «Begivenhed».

«Men hvad er det for en «Begivenhed» her er Tale om?» modsagde han mistroisk sine egne Tanker,

«foreligger der egentlig noget somhelst, der ligner en Begivenhed?»

Hele Sagen forholdt sig paa følgende Maade. For omtrent fjorten Dage siden — ganske nøjagtig vidste han det ikke, men det forekom ham at være saa omtrent — havde han paa Hjørnet af Advokatgade og Brogade første Gang truffet en Herre, der havde Flor om Hatten. Det var en Herre som alle andre. Der var intet paafaldende ved ham, og han gik rask forbi Veltschaninov, men kastede et saa gjennemtrængende Blik paa ham, at Veltschaninov strax lagde Mærke til ham. Hans Fysiognomi forekom ham bekjendt, han havde aabenbart truffet ham før et eller andet Sted. «Himlen véd for Resten, hvor mange tusende Fysiognomier jeg allerede har truffet i mit Liv — hvordan skulde man kunne huske dem alle!» Da han havde gaaet tyve Skridt videre, havde han allerede glemt det hele, trods det levende Indtryk, Mødet gjorde på ham. Men Indtrykket kunde han ikke slippe hele Dagen, og besynderlig nok opfyldte det ham med en ejendommelig, tilsyneladende grundløs Følelse af Ærgrelse. Han kunde endnu fjorten Dage efter tydelig mindes dette, han huskede ogsaa, at han den Gang slet ikke kunde begribe, hvorfra denne Ærgrelse egentlig stammede, og at han ikke et eneste Øjeblik faldt paa den Tanke, at hans slette Lune maaske kunde hænge sammen med hint Møde. Det varede ikke længe, før Herren med Floret om Hatten atter bragte sig i Erindring hos ham, den næste Dag mødte Veltschaninov ham for anden Gang paa Nevski-Prospektet, og han maalte ham paany med det samme besynderlige Blik. Veltschaninov spyttede — men næppe havde han gjort det, før han

strax undrede sig over denne Ytring af Modbydelighed for den ubekjendte.

«Jeg har virkelig truffet ham et eller andet Sted før,» mumlede han tankefuldt en halv Times Tid efter dette nye Møde. Ogsaa denne Dag tilbragte han i det afskyeligste Humør. Om Natten blev han foruroliget af onde Drømme, og alligevel faldt det ham slet ikke ind, at den eneste Aarsag til dette mærkværdige Tungsind var Herren med Sørgefloret, — han var som fuldstændig slettet ud af hans Hukommelse. Det vilde sikkert ogsaa have forbavset Veltschaninov i høj Grad, om han havde husket saadan «en taabelig Grille» ret længe, og rent ud at tilskrive denne Grille sin Ærgrelse og fortrædelige Sindsstemning vilde have forekommet ham yderst nedværdigende, hvis denne Tanke i det hele var opstaaet hos ham.

To Dage efter mødtes de atter midt i Trængslen, netop da Veltschaninov havde forladt en af Nevadampernes Dæk. Denne Gang kunde han have svoret paa, at Herren med Sørgefloret havde gjenkjendt ham og villet nærme sig ham. Men den tætte Stimmel af Mennesker havde hindret ham deri. Det forekom ham endogsaa, at den ubekjendte havde vovet at strække Haanden ud imod ham, at han havde raabt noget til ham og nævnet ham ved Navn. Det var han dog ikke vis paa at have hørt — —

«Men hvem er da denne Fyr, og hvorfor kommer han ikke hen til mig, hvis han virkelig kjender mig og længes saa forskrækkelig efter igjen at gjøre Bekjendtskab med mig?» tænkte han ærgerlig, idet han steg ind i en Drosche og kjørte bort ad Smolnaklostret til. En halv Time efter skjændtes og disputerede han

med sin Advokat, og om Natten plagedes han atter af de afskyeligste Griller og Hjærnespind. «Skulde en Gulsot maaske være i Anmarsch?» spurgte han ærgerlig sig selv og saa' sig i Spejlet.

Det var det tredje Møde. Saa blev han i fem Dage forskaanet for at se Sørgefloret. Der var intet Spor at opdage af «Fyren». Men mærkværdigvis dukkede nu Mennesket flere Gange op i hans Erindring, og han studsede, da han greb sig selv i at tænke paa ham.

«Hvad! Skulde jeg virkelig længes efter ham?» spurgte han forundret sig selv. «Hm! — — Han maa have mange Forretninger her i Petersborg — — og for hvem er det, han bærer Sorg? Aabenbart kjender han mig, og jeg kjender aldeles ikke ham. Hvorfor i al Verden bærer disse Mennesker Flor om Hatten! Det klæder dem slet ikke — —. For Resten tror jeg næsten, jeg skulde kjende ham, hvis jeg saa' lidt nærmere paa ham.»

Og med ét begyndte noget ligesom at røre sig i hans Erindring, omtrent som et bekjendt og pludselig af en eller anden Grund atter forglemt Ord, som man af al Magt søger at huske. Man véd det, kjender det saa godt — man véd, at man kjender det, man véd ogsaa, hvad det betyder, og man ligesom drejer sig i Kreds om det, og dog vil det ikke komme én paa Tungen, saa megen Umage man end gjør sig.

«Det var — — ja, det var allerede længe siden — — det var dér og dér — — nej, dér var det — — Naa, Fanden i Vold med det hele — lad det have været, hvor det være vil! —» udbrød han pludselig ganske

vredt, «fortjener da denne Fyr, at jeg for hans Skyld saadan piner og nedværdiger mig selv — —!»

Han blev rasende for fuldt Alvor — og alligevel, da han om Aftenen pludselig huskede, at han havde ladet sig rive hen af sin Vrede, var det ham meget ubehageligt. Han var tilmode, som om man havde grebet ham i en eller anden slet Streg. Han blev næsten undselig for sig selv og tænkte:

«Jo — det er rigtignok Umagen værd at gaa ud af sit gode Skind for saadant noget Lapperi — og det oven i Kjøbet blot for en Erindrings Skyld — —» Videre kom han ikke i sine Tanker.

Dagen efter blev han endnu mere opbragt. Men denne Gang troede han at have god Grund dertil, ja, endog at være i sin Ret. «En uhørt Frækhed!» udbrød han. Han havde nemlig set den ubekjendte for fjerde Gang. Herren med Sørgefloret var ganske pludselig dukket op foran ham, som om han var voxet op af Jorden. Veltschaninov havde netop ganske tilfældig paa Gaden faaet fat i den Statsraad, der havde en saa vigtig Stemme ved Afgjørelsen af hans Proces, og som saa godt forstod at krybe i Skjul for ham. Han havde just bragt Samtalen hen paa den omhandlede Sag, da han lige med ét, ovre paa den anden Side af Gaden, fik Øje paa Manden med Sørgefloret, som nysgjerrig og med et uforskammet Grin iagttog dem begge.

«Gid Fanden havde ham!» foer Veltschaninov heftig op. Han gik helt fra Koncepterne og tilskrev naturligvis sit Uheld denne «frække Fyrs» Tilsynekomst — «gid Fanden havde ham! Skulde han maaske ville udspionere mig! Han forfølger mig jo aabenbart. Skulde

nogen have sat ham til det — — og — og — jeg tror ved Gud endogsaa, han lo! Jeg vil prygle ham igjennem, saa sandt jeg lever — — Skade, at jeg gaar uden Stok — — men vent bare lidt, jeg vil kjøbe mig en Stok. Nej, saadan skal han dog ikke slippe! Hvem er han egentlig? Jeg vil for enhver Pris vide, hvem han er.»

Dagen efter dette fjerde Møde træffer vi Veltschaninov som ovenfor beskrevet ved hans Middagsmad i en meget opbragt og irriteret Stemning. Han maatte nu tilstaa for sig selv, at denne Sag virkelig foruroligede ham i høj Grad, og at Herren med Sørgefloret, til Trods for sin Ynkelighed, var den eneste Aarsag til hans ubehagelige Sindstilstand. Selv om han virkelig var Hypokondrist og hvert Øjeblik i Stand til at lave en Myg til en Elefant, maatte der her stikke noget særligt under — noget, som han blot ikke kunde faa fat i — naar saadan en Gavtyv kunde bringe ham ud af Ligevægt.

Han var atter i Dag for femte Gang løbet paa ham. Og denne Gang lod det virkelig til, at Veltschaninov gjorde en Myg til en Elefant, for Manden med Sørgefloret havde ikke en Gang set efter ham, men var lusket forbi ham, saa hurtig som muligt, med sænkede Blikke, som om det havde været ham om at gjøre ikke at blive bemærket. Men Veltschaninov havde vendt sig om efter ham og raabt til ham med høj Stemme:

«Hejda, De, Sørgeflor! Nu skal De ikke løbe fra mig: hvem er De?»

Spørgsmaalet var ganske overflødigt, hvad Veltschaninov bag efter maatte sige sig selv. Den ubekjendte havde vendt sig om efter hans Raab, blev staaende et

Øjeblik, smilte forlegen, som om han ikke vidste, hvad han skulde sige eller gjøre, gjorde pludselig omkring og løb over Hals og Hoved derfra uden saa meget som at se sig om. Ganske forundret saa' Veltschaninov efter ham.

«Og hvad om han slet ikke har haft i Sinde at tale med mig, men det tværtimod har været min Hensigt?» tænkte han, «hvad saa?»

Da han havde spist til Middag, begav han sig saa hurtig som muligt til Statsraadens Landsted. Han traf ham ikke — man sagde ham, at Statsraaden var bleven i Byen, og at han næppe vilde komme hjem før Klokken tre eller fire henad Morgenstunden. Denne Besked bragte Veltschaninov helt ud af Fatningen. Han erkyndigede sig om, hvor denne Fødselsdagsfest blev afholdt og besluttede i sin Ophidselse uden Omstændigheder at opsøge Statsraaden ved Fødselsdagsbordet. For at udføre denne Plan, satte han sig strax i en Drosche, men undervejs blev han enig med sig selv om, at det dog maaske var at gaa vel vidt. Han lod Kusken holde paa Halvvejen og gav sig til Fods paa Vej til sin Bolig ved det store Theater. Han følte Trang til Bevægelse. For at berolige sine angrebne Nerver maatte han, det koste hvad det vilde, sove ordentlig ud en Gang. Men for at kunne sove, maatte han gaa sig træt. Saa skridtede han rask ud og havde lykkelig og vel tilbagelagt den lange Vej til sit Hjem, da Klokken var halv elleve. Den forønskede Træthed havde indfundet sig. Hans Bolig, hvor han var flyttet ind i Marts Maaned, og hvor han, som han udtrykte sig, kun blev boende «formedelst den fordømte Proces», var paa ingen Maade saa lurvet og usømmelig, som han bildte sig ind. Ind-

gangen var rigtignok noget mørk og ikke videre proper, men selve Lejligheden, der laa paa anden Sal, bestod af to store, lyse og høje Værelser, adskilte ved en mørk Entré. Det ene vendte ud til Gaden, det andet til Gaarden, og ved Siden af dette var der et lille Kabinet, som var bestemt til at sove i. Men det var for Øjeblikket propfuldt af Bøger og Papirer. Som Soveværelse benyttede Veltschaninov det store Værelse til Gaden. Han plejede at sove paa Divanen. Hans Møbler var ikke daarlige, om end noget slidte, der var endog nogle kostbare Stykker imellem, Levninger af tidligere Velstand: Nipssager og Broncer, ægte bukhariske Tæpper og to Oljemalerier, der ikke var saa ilde endda. Men siden hans Tjenestepige Pelageja var rejst til sine Slægtninge i Novgorod, og han var alene, var al Ting i en vis Uorden, hist og her laa endogsaa Støv. Den mærkelige Kjendsgjerning, at en Ungkarl, der regnede sig til det gode Selskab og gjærne saa smaat vilde gjælde for en *gentleman*, holdt et kvindeligt Tjenestetyende, bragte undertiden Veltschaninov til at rødme, skjønt han var overordentlig tilfreds med Pelageja. Han havde faaet denne Pige, da han flyttede ind i sin nuværende Bolig, fra en Familje, han kjendte, og som var rejst til Udlandet, og Pelageja havde bragt alt hos ham i den bedste Orden. Efter at hun var rejst, havde han, der nærede afgjort Uvilje mod Lakajer, overdraget Opvartningen og Dørnøglen til Portnerens Søster, der lod alt gaa, som det bedst kunde, og oven i Kjøbet bestjal ham. Men tilsidst var alt blevet ham ligegyldigt, og om han ogsaa, hver Gang han traadte ind i sit «skidne Hul», følte en vis Modbydelighed, var han i alt Fald glad over, at han kunde være et Par Timer alene.

Denne Gang gav han sig dog slet ikke Tid til at tænke over sin Bolig, men klædte sig af i en Fart, kastede sig paa sit Leje og foresatte sig ganske bestemt at sove, saa hurtig som muligt. Og mærkeligt nok, næppe havde han lagt Hovedet paa Puden, førend han virkelig sov ind. Det var ikke hændet ham i en hel Maaned.

Han sov omtrent i tre Timer. Men hans Søvn var urolig og fuld af besynderlige Drømme, saadan som de ellers kun forekommer, naar man har Feber.

De drejede sig om en Forbrydelse, han havde begaaet, og som han søgte at skjule. Men den var bleven opdaget, og en hel Stimmel af Mennesker trængte sig med lydelige Beskyldninger ind paa ham. Bestandig voxede Anklagernes Antal, Døren stod paa vid Gab, og flere og flere trængte ind til ham. Alle disse Folks Opmærksomhed vendte sig tilsidst mod et besynderligt Menneske, han kjendte godt, og som endogsaa havde staaet ham nær, men var død og dog pludselig viste sig for ham. Men det, der pinte ham mest, var, at han ikke vidste, hvem dette Menneske var, at han rent havde glemt hans Navn og ikke paa nogen Maade kunde komme paa det. Han vidste kun, at han en Gang havde holdt meget af ham. Af denne Mand ventede alle de andre med Utaalmodighed det Ord, der skulde afgjøre Veltschaninovs Skyld eller Uskyld. Men Manden sad ubevægelig ved et Bord og tav. Larmen tiltog bestandig, Mængden blev mere og mere ophidset, indtil Veltschaninov med ét rasende styrtede sig over den tavse og slog ham, fordi han ikke vilde tale. Han blev i højeste Grad forfærdet over sin Gjerning, men paa samme Tid følte han en vis Tilfredsstillelse over den.

Han slog ham for anden og tredje Gang og blev greben af et vanvittigt, næsten vellystigt, men tillige rædselblandet Raseri — og han slog stærkere og stærkere til, uden at tælle Slagene. Han vilde nægte alt, alt. Men saa lød der et forfærdeligt Skrig blandt den indtrængende Mængde, alle Øjne vendte sig forventningsfuldt mod Døren, og i samme Øjeblik klang tre klare Klokkeslag gjennem Værelset, saa højt som om Klokkestrængen skulde gaa i Stykker derved.

Veltschaninov vaagnede, sprang over Hals og Hoved op fra sit Leje og styrtede hen til Døren. Han var aldeles vis paa, at nogen havde ringet paa hos ham. «Det var dog højst mærkværdigt,» tænkte han, «om jeg blot i Drømme skulde have hørt Klokken ringe saa tydelig og højt.»

Men til hans Forbavselse viste det sig, at Lyden af Klokken virkelig kun var en Drøm. Han lukkede Døren op, gik ud paa Gangen, saa' endog ned ad Trappen — men der var ingen. Klokken hang ganske stille. Baade glad og forundret gik han ind igjen i sit Værelse. Da han tændte Lys, huskede han, at Døren kun var lukket i, men hverken var aflaaset eller stænget. Det havde ofte hændet ham, at han havde ladet den staa uaflaaset, og Pelageja havde tit bebrejdet ham det. Han gik atter ud i Entréen for at laase Døren af, aabnede den paany og saa' ud paa Trappegangen. Saa skød han Slaaen for — han gad ikke dreje Nøglen om. Uret slog halv tre. Han maatte altsaa have sovet mere end tre Timer.

Drømmen havde gjort saa stærkt Indtryk paa ham, at han ikke havde Lyst til strax at lægge sig igjen og besluttede at gaa frem og tilbage i Stuen en halv

Times Tid. Han tændte en Cigar, klædte sig halvvejs paa, skød de tunge uldne Gardiner til Side og trak det hvide Rullegardin op. Paa Gaden kunde man allerede tydelig skjælne alt. De lyse Petersborger Sommernætter virkede altid ophidsende paa hans Nerver og var væsentlig Skyld i hans Søvnløshed. Han havde just af den Grund for fjorten Dage siden ladet de tætte uldne Gardiner anbringe for at holde Lyset ude af sit Soveværelse. Morgendæmringens Skjær trængte ind og blandede sig med Glansen af Lysene, der brændte paa Bordet, mens han vandrede frem og tilbage, beklemt og urolig i Sindet. Indtrykket af Drømmen arbejdede endnu stærkt i hans Indre. Han kunde ikke tilgive sig selv, at han havde løftet Haanden mod hint Menneske og havde slaaet ham.

«Men det Menneske existerer jo slet ikke og har heller aldrig existeret, det er alt sammen kun en Drøm — hvorfor piner jeg mig saa med det?»

Og saa sammenfattede han al sin Bekymring og Uro i den ene Forestilling, at han vist for Alvor maatte være syg.

Den Tanke, at han var ifærd med at blive gammel og svag, var ham til enhver Tid overordentlig ubehagelig, og for at opirre sig selv endnu mere, overdrev han den, naar han var i særlig ondt Lune, og bildte sig ind, han var en fuldstændig affældig Olding.

«Aa, denne Alderdom!» mumlede han hen for sig, mens han vedblev at vandre om i Værelset, «det lakker virkelig ad Enden med mig! Jeg mister Hukommelsen, har Drømme og ser Syner, hører Klokkerne ringe — — Djævlen annamme mig! Jeg véd af Er-

faring, at jeg altid har Feber, naar jeg har den Slags Drømme — — jeg er overbevist om, at hele denne «Begivenhed» med Sørgefloret ikke er andet end en Drøm. Jeg tror virkelig, jeg havde Ret igaar: det er ikke ham, der vilde mig noget, men mig, der vilde have fat i ham. Jeg har selv lavet ham om til et Skræmmebillede og er krøbet under Bordet af Forskrækkelse. Og hvorfor kaldte jeg ham saa «en fræk Fyr?» Hvem véd, maaske er han et meget skikkeligt Menneske. Hans Ansigt er rigtignok ubehageligt, men dog paa ingen Maade særlig frastødende. Han er klædt som alle andre, det er blot hans Blik, som har noget ejendommeligt ved sig — — men se nu, har jeg ikke allerede fat i ham igjen. Hvad i Djævelens Skind og Ben kommer hans Udseende mig ved! Kan jeg virkelig ikke leve uden denne — denne Galgenfugl?»

En pinlig Tanke foer ham pludselig gjennem Hovedet. Det forekom ham, som om denne Herre med Floret om Hatten havde været hans gode Ven og var kommen efter en vigtig Hemmelighed i hans Fortid, og at han af Skadefryd derover forleden havde lét af ham. Uvilkaarlig gik han hen til Vinduet for at lukke det op og trække frisk Luft, men foer med ét heftig sammen. Paa det modsatte Fortov lige overfor Huset blev han til sin Skræk Herren med Sørgefloret om Hatten vaer. Han stod og betragtede nysgjerrig Huset, og hans Blik fæstede sig tilsidst paa Veltschaninovs Vinduer. Men Manden kunde ikke have faaet Øje paa ham, fordi han strax var traadt til Side bag Gardinet. Han førte tankefuldt Haanden til Panden og syntes at overveje et eller andet. Endelig lod han til at have fattet en Beslutning. Han kastede hurtig et Blik om

sig og listede sig saa, forsigtig, paa Tæerne over Gaden. Han forsvandt i Porten, hvis Sidelaage, hvad Veltschaninov vidste, hyppig stod aaben til Klokken tre om Natten.

«Han kommer op til mig!» foer det lynsnart gjennem Veltschaninov. Hurtig sneg han sig, ogsaa paa Tæerne, ud til Entréedøren og blev staaende dér, idet han med den rystende højre Haand greb om Slaaen og lyttede spændt ud mod Trappen.

Hans Hjærte bankede saa højt, at han var bange for ikke at kunne høre den ubekjendtes listende Trin. Hans Sanser var spændte til det yderste, om end han endnu ikke havde nogen klar Opfattelse af, hvad der foregik. Hans Drøm fra før syntes at flyde sammen med Virkeligheden. Veltschaninov var af Naturen modig, han holdt af undertiden at drive sin Frygtløshed overfor Faren til det naragtige, selv naar han ingen Tilskuere havde. Men her kom der endnu noget andet til. Hypokondristen og Knurrepotten var som med ét Slag forvandlet. Han blev overfalden af en nervøs, lydløs Latter. Bagved den lukkede Dør gættede han sig til enhver af den ubekjendtes Bevægelser.

«Aha,» tænkte han, «nu er han kommen her op! Nu ser han sig om, nu lytter han ned ad Trappen, han trækker næppe Vejret, han lister sig af Sted — — aha! Nu tager han fat i Laasen og vrikker og prøver sig frem! Han troede ikke, her var laaset af hos mig — tror han maaske, Slaaen springer op af sig selv? Det var virkelig Skade, hvis han skulde gaa bort med uforrettet Sag.»

Alt forholdt sig ganske saaledes, som Veltschaninov forestillede sig det. Der var virkelig nogen, som

famlede ved Dørgrebet. «Nej, han er ikke kommen uden Hensigt!» sagde Veltschaninov til sig selv. Og idet han sagte skød Slaaen tilbage og lige med ét rev Døren op, stod han Ansigt til Ansigt med Herren, der havde Sørgeflor om Hatten.

III.

Den ubekjendte blev ganske stiv af Overraskelse. I nogle Øjeblikke stod de paa Tærsklen og stirrede paa hinanden — saa kjendte Veltschaninov sin Gjæst. Paa samme Tid gættede den fremmede, at han var gjenkjendt, og hans Ansigt antog et venligt, grinende Udtryk.

«Jeg har formodentlig den Fornøjelse at tale med Alexej Ivanovitsch,» begyndte han i en sødlig, syngende Tone, der slet ikke passede til Situationen.

«Er De ikke Pavl, Pavlovitsch Trusozki?» spurgte Veltschaninov med nogen Forundring.

«Vi har kjendt hinanden for ni Aar siden i T—, og vi var, om De tillader mig at bruge det Udtryk — endogsaa gode Venner —»

«Ja vist — rigtig — — men — — Klokken er tre om Natten, og De har i hele ti Minutter famlet ved min Dør for at prøve, om den var aflaaset — —»

«Er Klokken tre!» udbrød Gjæsten ganske bestyrtet, idet han tog sit Lommeur op, «ja, den er virkelig tre! Undskyld mig, Alexej Ivanovitsch, det havde jeg burdet sige mig selv! Aa, jeg skammer mig! Naa, jeg vil komme igjen en anden Dag for at udtale mig rigtig for Dem. Men nu — —»

«Aa, vist ej, naar De endelig vil udtale Dem for mig, saa kom De blot strax med ind,» afbrød Veltschaninov ham, «jeg beder Dem, kom blot ind i Stuen, hvis De har Lyst! De havde dog vist i Sinde at trænge Dem ind i mine Værelser og kom sikkert ikke ved Nattetid blot for at prøve Laasene.»

Han var baade ærgerlig og urolig. Desuden skammede han sig ogsaa. Der var ikke kommet nogetsomhelst hemmelighedsfuldt eller farligt ud af Æventyret — intet andet end en Pavl Pavlovitsch's enfoldige Skikkelse. For Resten havde han alligevel en Forudfølelse af, at det ikke endda vilde løbe saa ganske glat af. Han lod sin Gjæst tage Plads i Lænestolen og satte sig, utaalmodig og forventningsfuld, nogle Skridt borte fra ham paa Divanen. Med Hagen støttet i Haanden ventede han paa at blive tiltalt af sin besynderlige Gjæst. Han betragtede ham nysgjerrig og kaldte den Tid, da han havde gjort hans Bekjendtskab, tilbage i sin Erindring. Den fremmede gjorde, løjerligt nok, aldeles ikke Mine til at ville «udtale sig», men saa' tværtimod paa Veltschaninov med et spørgende Udtryk. Maaske var det kun Undseelse og Forlegenhed — den Forlegenhed, som Musen i første Øjeblik føler for Musefælden. Men Veltschaninov foer ærgerlig løs paa ham:

«Naa, min Herre, De er dog forhaabentlig hverken et Spøgelse eller et Drømmebillede! Behager det Dem maaske at gjøre mig bange med Aandemaneri? Vær saa god at forklare Dem, min kjære!»

Den anden rykkede, med et ængsteligt Smil om Læberne, frem og tilbage i sin Lænestol og begyndte derpaa i en forsigtig Tone:

«Jeg ser, at den usædvanlige Tid for mit Besøg,

og — de ejendommelige Omstændigheder — forbavser Dem — saa at jeg, naar jeg tænker paa vort Bekjendtskab — og vor venskabelige Afsked, endogsaa finder det besynderligt — jeg havde iøvrigt slet ikke i Sinde at komme her op, og — naar det dog er sket, er det kommet mig selv ganske uventet — —»

«Hvad? Uventet? Og jeg saa' dog fra Vinduet, hvordan De listede Dem over Gaden paa Tæerne!»

«Aa, De saa' det! Naa, saa har De maaske mere at fortælle om vort Møde end jeg! Men jeg vil ikke opirre Dem — hør altsaa: For omtrent tre Uger siden kom jeg hertil i private Anliggender — — jeg er virkelig Pavl Pavlovitsch Trusozki, De har jo selv gjenkjendt mig. Jeg søger nemlig en Ansættelse i et andet Gouvernement, med højere Gage — nej, det var egentlig ikke det — Hovedsagen er, om De vil vide det, at jeg i tre Uger har drevet om her og forsætlig har trukket mit Anliggende, Forflyttelsen, i Langdrag. Og naar den saa endelig en Gang har fundet Sted, har jeg maaske selv glemt, at det er derfor, jeg er her, og vil slet ikke forlade Deres Petersborg. Ja, jeg driver om, som om jeg havde mistet Maal og Med, og som om jeg selv var glad over, at jeg har mistet det — i min Stemning nemlig — —»

«I hvilken Stemning er De da?» spurgte Veltschaninov tvært.

Gjæsten slog Øjnene op, saa' paa ham, tog sin Hat og pegede med en værdig Haandbevægelse paa Sørgefloret.

«Dér ser De, i hvilken Stemning jeg er.»

Veltschaninov saa' spørgende, snart paa Sørgefloret,

snart paa Trusozkis Ansigt. Pludselig blegnede han og spurgte i heftig Bevægelse:

«Hvad? Skulde det være Natalia Vassiljevna?»

«Ja vist, Natalia Vassiljevna! I Martsmaaned — af Svindsot — og ganske pludselig. Det varede næppe to, tre Maaneder! Nu staar jeg alene, som De ser!»

Ved disse Ord bredte Trusozki Armene ud i et heftigt Følelsesudbrud, mens han beholdt Hatten med Sørgefloret i den venstre Haand og vel i ti Sekunder bøjede sit skaldede Hoved ned mod Brystet. Ved denne besynderlige Gestus fik Veltschaninov hele sin Fatning tilbage. Et spodsk Smil fløj hen over hans Træk, men kun for et Øjeblik. Thi Efterretningen om, at denne Dame var død, hvem han en Gang havde kjendt godt, men allerede for længe siden glemt, havde rystet ham dybt.

«Er det virkelig muligt!» mumlede han halvt ubevidst hen for sig, «men hvorfor har De da ikke simpelt hen besøgt mig og meddelt mig dette?»

«Mange Tak for Deres Deltagelse, som jeg skatter højt — skjønt — —»

«Naa — skjønt?»

«Skjønt der ligger saa mange Aar imellem, har De dog vist mig en saa oprigtig Deltagelse, at jeg naturligvis føler mig Dem forbunden. Det var kun det, jeg vilde sige. Ikke fordi jeg tvivler om mine Venner, for jeg har rigtig gode Venner her i Petersborg — jeg vil blot nævne Hr. Stefan Michajlovitsch Bagautov*), men ser De, Alexej Ivanovitsch, siden vi kjendte hinanden — eller rettere sagt, siden vi var Venner, for vort

*) Udtales: Baga-útov.

Forhold til hinanden var jo fortræffeligt — er ni Aar forløbne, og De har aldrig tænkt paa os, aldrig skrevet til os — —»

Trusozki talte i en ejendommelig syngende Tone og saa' hele Tiden, mens han talte, mod Gulvet, men iagttog dog hemmelig Veltschaninov.

Han havde imens atter faaet Herredømme over sig selv. Med en ganske ejendommelig Fornemmelse hørte og saa' han paa Trusozki, og da han tav, traadte pludselig Billederne fra den Tid frem for hans Sjæl i de mest levende Farver.

«Hvor kan det dog være, at jeg ikke kjendte Dem?» udbrød han højt. «Vi har jo truffet hinanden paa Gaden i det mindste fem Gange!»

«Ja vist, nu husker jeg det, De har flere Gange mødt mig — —.»

«Det vil sige, De har mødt mig, ikke jeg Dem.»

Veltschaninov sprang op og gav sig med ét til at le højt. Trusozki tav et Øjeblik, mens han opmærksomt iagttog ham og vedblev saa:

«Intet Under, at De ikke kjendte mig — De har vel i Tidens Løb glemt mit Ansigt, og saa har jeg desuden haft Kopper, hvoraf jeg har beholdt adskillige Spor.»

«Kopper? Ja, rigtig, han har haft Kopper! Nej, hvor de har — —»

«Rakket mig til, ikke sandt? Aa ja, hvad maa vi Mennesker ikke opleve, Alexej Ivanovitsch!»

«Nej, det er virkelig morsomt! Naa, bliv ved, bliv ved — dyrebare Ven! Men stop lidt, hvorfor sagde De just «rakket til»? Jeg vilde i hvert Fald have udtrykt mig høfligere. Men fortæl De blot videre!»

Veltschaninovs Sindsbevægelse var fuldstændig forbi og havde endog givet Plads for en vis Lystighed. Med hurtige Skridt gik han frem og tilbage i Værelset.

«Jeg har ganske rigtig mødt Dem, og jeg havde ogsaa i Sinde, da jeg rejste hertil, at opsøge Dem — men jeg gjentager, at jeg er i en højst besynderlig Sindstilstand — jeg kunde gjærne sige — som om jeg var slaaet for Panden — siden Marts Maaned nemlig —»

«Naa saadan — slaaet for Panden, siden Marts Maaned — sig mig en Gang, røger De ikke?»

«Jeg — jeg — De véd, at Natalia Vassiljevna —»

«Naa, ja vist, ja vist! Men altsaa, siden Marts Maaned —»

«Tak, — højst en Cigaret.»

«Dér er Cigaretter — tænd Dem én, og gaa saa videre. Gaa blot videre, De har gjort mig ganske nysgjerrig.»

Og idet han selv tændte sig en Cigaret, satte Veltschaninov sig med en vis Hastighed atter paa Divanen. Trusozki tav en Stund.

«Men De er jo saa ophidset!» sagde han med et næppe mærkeligt Anstrøg af Spot, «hvad fejler De? Er De syg?»

«Aa Snak — syg,» brusede Veltschaninov ærgerlig op, «fortæl De blot videre.»

Jo uroligere Veltschaninov viste sig, desto sikrere følte hans Gjæst sig.

«Fortælle videre, hm!» begyndte han i samme Tone, «forestil Dem for det første et aldeles sønderknust Menneske, Alexej Ivanovitsch, — ja, just ikke bogstavelig sønderknust, men kun saa at sige sønderknust — et Menneske, som efter tyve Aars Ægteskab maa begynde

et helt nyt Liv, som, uden Maal og helt glemmende sig selv, driver omkring paa Gaderne, og som endog finder en Slags Fornøjelse i denne Selvforglemmelse. I saadanne Øjeblikke trænger jeg ikke til bekjendte, ikke en Gang til oprigtige Venner — jeg gaar endogsaa forsætlig af Vejen for dem, for ikke at møde dem. Men saa kommer der atter Tider, hvor alt muligt falder én ind, og man længes efter at se et Vidne til, en Deltager i denne for bestandig forsvundne Fortid, og Hjærtet begynder at banke saa højt derved, at man ikke alene om Dagen, men endogsaa midt om Natten føler Trang til at kaste sig i en saadan Vens Arme, og man gaar hen og banker ham op Klokken tre om Morgenen. Ja vist, jeg har blot taget fejl af Tiden, ikke af Venskabet, thi i dette Øjeblik føler jeg mig fuldt belønnet. Og hvad Tiden angaar, troede jeg, at Klokken ikke var mere end tolv — det skyldes virkelig kun min Distraktion. Aa, man véd af bare Sorg slet ikke mere, hvad man tager sig til. Og saa er det ikke Sorgen alene, men hele denne nye Opfattelse, som man saa at sige pludselig maa finde sig tilrette i —»

«Hvor De udtrykker Dem besynderlig!» sagde Veltschaninov, idet han med ét atter blev alvorlig og tung i Sindet.

«Aa ja, jeg udtrykker mig ret besynderlig!»

«Vil De maaske gjøre Løjer med mig?»

«Hvad? Jeg — gjøre Løjer med Dem?» raabte Trusozki i en opbragt Tone — «i samme Øjeblik, som jeg meddeler Dem mit smertelige Tab — —»

«Aa, jeg beder Dem, ti hellere stille med det.»

Veltschaninov rejste sig og begyndte igjen at gaa

frem og tilbage. De tav begge. Trusozki vilde ogsaa rejse sig, men saa raabte Veltschaninov heftig til ham:

«Bliv dog siddende!» og lydig sank han tilbage i Stolen.

«Hvor De dog har forandret Dem meget!» begyndte Veltschaninov atter, idet han blev staaende foran Trusozki. «Det er virkelig paafaldende, saa De har forandret Dem! De er bleven et helt andet Menneske!»

«Hm! Intet Under — i ni Aar —»

«Nej, nej, det er ikke de ni Aar, som har gjort det! Forandringen ligger heller ikke saa meget i Deres Ydre — men i noget andet!»

«Jeg siger jo — i ni Aar — —»

«Eller maaske siden Marts Maaned!»

«Hi hi!» Trusozki lo listig ved sig selv. «Det lader til, De har udspekuleret noget meget fiffigt. Men — om jeg maa være saa fri at spørge, hvori bestaar da egentlig Forandringen?»

«Naa, hvordan skal jeg forklare Dem det? Tidligere var De saadan en solid, saadan en skikkelig Pavl Pavlovitsch, og nu forekommer De mig at være — — en lille Døgenigt af en Pavl Pavlovitsch!»

I sin ærgerlige Stemning vidste Veltschaninov ikke en Gang, om han var vred paa ham eller sig selv.

«En Døgenigt! Finder De virkelig? Og ikke mere saa skikkelig, ikke saa solid som i gamle Dage?» fnisede Trusozki helt fornøjet.

«Aa, Passiar baade med Døgenigten og Skikkeligheden! For mig maa De gjærne betragte Dem selv som et Indbegreb af Dyd!» foer Veltschaninov heftig op. Men ved sig selv tænkte han: «Fanden véd, hvor

den Karl vil hen — jeg er uforskammet, men han er det endnu mere.»

«Aa, min dyrebareste, min uskatterlige Alexej Ivanovitsch!» begyndte Trusozki med ét følelsesfuldt, idet han vendte og drejede sig i Lænestolen, «hvorfor forivrer vi os egentlig? Vi er jo dog *entre nous* og kan som ærlige Mænd frit og aabent udvexle vore Erindringer om vort gamle Venskab, i hvilket den salig afdøde var et saa væsentligt Bindeled.»

Han var saa henreven af sine Følelser, at han paany lod Hovedet synke ned paa Brystet og bedækkede Ansigtet med Hatten. Veltschaninov betragtede ham endnu bestandig med en Blanding af Uvilje og Uro.

«Og om han nu virkelig ikke er andet end en Nar?» gik det ham gjennem Sindet. «Men nej, nej! Fuld synes han heller ikke at være, skjønt han er ganske rød i Ansigtet. Og selv om han er drukken, — saa er det jo aldeles ligegyldigt! Men hvad fører han egentlig i sit Skjold? Hvad vil den Fyr mon hos mig?»

«Kan De huske, ja, kan De huske,» udbrød Trusozki, idet han langsomt tog sin Hat fra Ansigtet og ligesom lod sig rive med af sine Følelser, «husker De vore fælles Landture, vore Aftenunderholdninger, vore Smaaballer og de uskyldige Pantelege hos Hans Excellence, den gjæstfri Semen Semjonovitsch? Og de hyggelige Timer, naar vi tre skiftedes til at læse højt for hverandre. Og vort første Bekjendtskab, da De en Morgen besøgte mig i Forretningsanliggender, og De begyndte at raabe op, ganske højt, og da Natalia Vassiljevna pludselig traadte ind, og De efter ti Minutters Forløb var vores oprigtigste Ven — saa at sige vores

Husven, — og det blev De ved at være et helt Aar igjennem -- — akkurat saadan som i Hr. Turgénjevs Stykke, «Provinsdamen» — —!»

Veltschaninov gik langsomt frem og tilbage med Øjnene fæstede mod Gulvet og hørte utaalmodig, men dog med en vis Spænding, paa Trusozki.

«Jeg kjender ikke noget til «Provinsdamen»!» afbrød han ham lidt forlegent, «og hvorfor taler De i denne klynkende Tone og — — bruger saadanne skruede Talemaader? Det har De aldrig gjort før, hvad skal det til?»

«Tidligere talte jeg ikke saa meget, jeg var saa at sige mere tavs af mig!» faldt Trusozki ham ivrig i Ordet, «De véd, jeg holdt mere af at høre til, naar den afdøde talte. De kan vist huske, hvor udmærket hun forstod at føre Ordet, hvor vittig og klog hun var — — og hvad «Provinsdamen» angaar, og navnlig Stupendjev, har De ganske sikkert Ret i, at De ikke kjender noget dertil. Det var først senere, efter at De havde vendt os Ryggen, at vi anstillede Sammenligningen, fordi Deres første Optræden i vor lille Kreds virkelig lignede en Scene i dette Stykke — især som sagt Stupendjev — —»

«Hvad for en Stupendjev, for Djævlen?» skreg Veltschaninov, idet han rasende stampede i Gulvet og ved sit heftige Udbrud søgte at skjule sin Uro.

«Stupendjev? Det er en Rolle — en Skuespillerrolle, Ægtemandens Rolle i Stykket: «Provinsdamen»,» næsten fløjtede Trusozki, saa sød var Tonen, «men det henhører for Resten til en anden Gruppe af skjønne og dyrebare Erindringer, som først tager deres Begyndelse efter Deres Afrejse. Det var nemlig, da Stefan Michaj-

lovitsch Bagautov beærede os med sit Venskab, akkurat ligesom De. Men det holdt rigtignok ud i fem hele Aar.»

«Bagautov? Hvem er det? Hvad for en Bagautov?» raabte Veltschaninov og blev staaende som rodfæstet.

«Bagautov — Stefan Michajlovitsch, ham, der beærede os med sit Venskab nøjagtig et Aar efter Deres Afrejse og — — akkurat ligesom De — —»

«Aa Gud, jeg kjender ham jo!» udbrød Veltschaninov, der søgte at fatte sig, «Bagautov — rigtig! han var jo ansat i Deres By!»

«Javist — javist var han ansat dér — hos Gouvernøren. En ægte Petersborger, en ung Mand af det aller bedste Selskab!» raabte Trusozki ligefrem begejstret.

«Javist — ja! Hm — altsaa han ogsaa — —»

«Vist saa, vist saa — han ogsaa!» afbrød Trusozki ham ganske henrykt, idet han skyndsomst tog sin «Ven», det Ord, der var undsluppen ham, ud af Munden, «ja, han ogsaa — han ogsaa! Ser De, vi opførte nemlig «Provinsdamen» paa hans Excellences, den gjæstfri Semen Semjonovitsch's private Theater — Bagautov spillede Greven, jeg Ægtemanden, og den salig afdøde Provinsdamen — men efter den afdødes Ønske fratog man mig rigtignok atter Ægtemandens Rolle, — — som om jeg ikke skulde være i Stand til at spille en Stupendjev — —»

«Men hvad er det for Snak med den Stupendjev? De er jo dog ingen anden end Pavl Pavlovitsch Trusozki og ikke Stupendjev!» busede Veltschaninov næsten grovt løs imod ham. «Og denne Bagautov, om hvem De talte, han er nu i Petersborg. Jeg saa' ham her i

Foraaret. Hvorfor besøger De ham ikke, naar De kjender ham saa godt?»

«Hver eneste Dag har jeg set til ham i alle disse tre Uger! Men han er syg, kan ingen modtage. Og, tænk Dem, jeg véd fra den aller sikreste Kilde, at han virkelig er temmelig farlig syg. Nej, naar man tænker sig — — i sex Aar var vi gode Venner! Ak, Alexej Ivanovitsch, jeg gjentager atter, at man i en saadan Stemning bogstavelig talt gjærne gad synke i Jorden! Og saa kommer der atter Minutter, hvor man trænger til at omfavne og kysse et af Øjenvidnerne fra den Tid, en deltagende Sjæl — ene og alene for en Gang ret at kunne græde ud — ja, blot for at kunne græde ud — —!»

«Naa, jeg tænker, vi har nok af hinanden for idag, ikke sandt?» afbrød Veltschaninov ham skarpt.

«Ja, fuldkommen nok, fuldkommen nok!» sagde Trusozki bekræftende og rejste sig hurtig, «Klokken er fire, og jeg har saa hensynsløst besværet Dem — —»

«Hør en Gang, jeg vil ogsaa besøge Dem — ganske sikkert kommer jeg, — og saa haaber jeg — — men, sig mig oprigtig: er De ikke beruset?»

«Beruset? Ikke Spor! Jeg tror, De fantaserer, Alexej Ivanovitsch.»

«Naa — godt Ord igjen — — jeg kommer til Dem i Morgen Middag — —»

«Det forekom mig strax, De var saa ophidset,» afbrød Trusozki ham; det var ham øjensynlig en Fornøjelse at komme tilbage til dette Thema. «Det gjør mig virkelig ondt, at jeg ved mit utidige Besøg — — men nu gaar jeg, nu gaar jeg, — og jeg raader Dem til at lægge Dem og se at falde i Søvn rigtig snart.»

«Men De har jo ikke sagt mig, hvor De boer!» raabte Veltschaninov efter ham, da han var ifærd med at gaa.

«Har jeg virkelig ikke sagt det? Jeg boer i Gjæstgivergaarden ved Forbønskirken.»

«Hvilken Gjæstgivergaard?»

«Lige tæt ved Forbønskirken, i en Tværgade — jeg har glemt dens Navn, Nummeret husker jeg heller ikke, men det er tæt ved Forbønskirken — —»

«Jeg skal nok finde det.»

«Det skal være mig en stor Fornøjelse!»

Han var allerede nogle Trin nede af Trappen.

«Stop lidt,» raabte Veltschaninov efter ham, «De har vel ikke i Sinde at løbe af Landet i Morgen?»

«Hvad mener De med det?» spurgte Trusozki, idet han vendte sig om og skjævede listig til Veltschaninov.

I Stedet for at svare smækkede Veltschaninov Døren drønende i, aflaasede den omhyggelig og skød Slaaen for. Da han var kommen ind i sit Værelse, spyttede han, som om han havde smudset sig til paa ét eller andet. Han stod nogle Minutter ubevægelig, ligesom stivnet, midt i Værelset, saa kastede han sig uden at klæde sig af, paa Divanen og var i næste Øjeblik falden i dyb Søvn. Lysene, han havde glemt at slukke, brændte ned i Stagen til den sidste Rest.

IV.

Efter en god, fast Søvn vaagnede Veltschaninov henimod Klokken halv ti. Han rejste sig strax fra sit Leje og begyndte at tænke over «denne Kvindes» Død.

Det rystende Indtryk, som den pludselige Efterretning om dette Dødsfald havde gjort paa ham, havde efterladt en smertelig Uro i hans Sind, og denne Uro var, saalænge Trusozki opholdt sig hos ham, rent forbigaaende trængt i Baggrunden af en besynderlig Tanke. Men nu ved hans Opvaagnen traadte alt, hvad der havde tildraget sig for ni Aar siden, med overordentlig Klarhed ham for Øje.

Denne Dame, den afdøde Natalia Vassiljevna, Truzoskis Hustru, havde han elsket. Han havde været hendes Elsker, da han i Anledning af en Arvesag opholdt sig et helt Aar i T—, skjønt Sagen i sig selv ikke fordrede saa langt et Ophold. Den virkelige Aarsag til, at han blev der saa længe, var netop dette Forhold, som den Gang optog ham fuldstændig. Han havde ligefrem været denne Kvindes Slave, og vilde uden Betænkning, blot paa hendes mindste Vink, have begaaet en hvilken somhelst taabelig og vanvittig Handling. Hverken før eller senere var noget lignende hændet ham. Da Afskedens Time slog efter et Aars Forløb, var Veltschaninov ude af sig selv af Fortvivlelse, skjønt Adskillelsen fra Natalia kun skulde vare i kort Tid. Han var beredt til at sætte alt paa Spil, at bortføre hende og for bestandig rejse med hende til Udlandet. Men Natalia, der i Begyndelsen af Kjedsomhed var gaaet ind paa Planen om at flygte med ham, vilde, da det kom til Stykket, ikke vide noget deraf og gjorde sig blot lystig derover. Saa maatte Veltschaninov rejse alene — og hvad skete? Næppe var der forløbet to Maaneder efter Adskillelsen, før han spurgte sig selv, om han virkelig havde elsket denne Kvinde, eller om det hele kun havde været en Illusion. Og dette Spørgs-

maal havde hverken sit Udspring i Letsindighed eller i en ny Lidenskab, der havde slaaet Rod hos ham. Skjønt han strax havde opsøgt sin gamle Kreds i Petersborg, og dér truffet Hundreder af Kvinder, havde han næppe haft et Blik tilovers for nogen af dem. Men dog maatte han tilstaa for sig selv, at han, trods alle lignende «Spørgsmaal», ubetinget vilde ligge under for denne Kvindes fængslende Trylleri, hvis han paany vendte tilbage til T—. Endnu for nogle Aar siden nærede han denne Overbevisning, men i de sidste fem Aar havde han dog begyndt at skamme sig derover, og han tænkte paa «hin Kvinde» endogsaa med en vis Afsky. Ja, han skammede sig over dette Aar i T—. Han kunde ikke engang begribe, hvordan han, Veltschaninov, havde kunnet give sig hen til en saa «tosset» Lidenskab. Enhver Erindring om denne Lidenskab havde noget vanærende ved sig. Han rødmede over denne Forvildelse og gjorde sig Bebrejdelser derover. Men i det sidste Par Aar var han kommen nogenlunde til Ro over Sagen, han søgte at glemme den, og det var næsten lykkedes ham. Og nu, efter hele ni Aars Forløb, lever disse Erindringer ved Efterretningen om Natalias Død paany op hos ham paa en saa uventet og sælsom Maade!

Mens han saadan sad paa sit Leje og grublede over det skete, traadte den Tanke dog tydelig frem for hans Sjæl midt i alle hans forvirrede Forestillinger, at til Trods for det rystende Indtryk, som Efterretningen om Dødsfaldet i første Øjeblik havde gjort paa ham, var Ligevægten i hans Sind dog ikke bleven synderlig forstyrret. «Hvad? Skulde jeg virkelig ikke føle Sorg over hendes Død?» spurgte han sig selv. Han

følte dog heller ingen Afsky mere, som han i det hele dømte hende mere lidenskabsløst og retfærdig. Natalia var efter hans Mening — og den havde han for længe siden dannet sig — en ganske almindelig Kvinde af det gode Kjøbstadsselskab, af hvem ene og alene hans Fantasi havde skabt sig et Ideal. Denne Overbevisning begyndte rigtignok at vakle, og han følte ogsaa nu, at den maaske kunde være fejlagtig. Kjendsgjerningerne syntes i alt Fald at tale imod dem. Denne Bagautov havde jo ogsaa givet efter for det Trylleri, der var over hendes Personlighed, og havde i lang Tid været fængslet af hende. Bagautov var en ung Mand, som hørte til det aller bedste Petersborgerselskab, «et Menneske med et temmelig fadt Væsen», saadan dømte Veltschaninov ham, «og som kun kunde gjøre Karrière i Petersborg, hvor alle Veje stod ham aabne.» Og dog havde han vendt Petersborg Ryggen og ofret sin Fremtid, for i fem Aar ene og alene for denne Kvindes Skyld at blive i saadan en Ravnekrog som T—. Og maaske var han kun vendt tilbage til Petersborg, fordi hun ogsaa havde kastet ham bort som en gammel, opslidt Sko. Der maatte altsaa være noget usædvanligt ved denne Kvinde, en eller anden hemmelighedsfuld Magt til at drage, lænkebinde og beherske.

Hendes ydre Tillokkelser var paa ingen Maade fremtrædende. Man kunde ikke en Gang kalde hende smuk, og da Veltschaninov lærte hende at kjende, var hun allerede otte og tyve Aar gammel. Hendes Ansigt kunde nu og da faa et meget levende Udtryk, saa var det afgjort tiltrækkende. Men hendes Øjne var ikke smukke, der var noget stivt, bestemt i Blikket. Desuden var hun ualmindelig mager. Med hendes Dannelse

var det ikke stort bevendt, men hun havde uden Tvivl en skarp om ogsaa temmelig ensidig udviklet Forstand. Hun havde en Provinsdames Væsen fra de bedre Kredse og megen naturlig Takt, og hun klædte sig med megen Smag. Der var noget bestemt, noget herskesygt i hendes Karakter, hun lod sig ikke nøje med nogen Slags Halvhed — enten alt eller intet var hendes Løsen. I vanskelige Forhold lagde hun en sjælden Udholdenhed og Fasthed for Dagen. Hun kunde være højmodig, men paa samme Tid grænseløs uretfærdig. Den, der indlod sig i Strid med hende, trak afgjort det korteste Straa. Den Kjendsgjerning, at to Gange to er fire gjaldt kun lidet i hendes Øjne. Aldrig vilde hun have indrømmet, at hun var skyldig. Det bestandige Forræderi mod hendes Mand voldte hende ikke ringeste Samvittighedsnag. Hun var sin Elsker tro — naturligvis kun saa længe, indtil hun blev kjed af ham. Hun holdt af at pine ham, men ligesaa meget yndede hun at belønne ham. Hele hendes Væsen var lidenskabeligt, hensynsløst, sanseligt. Hun hadede Udskejelser og fordømte dem paa det strængeste, og dog gjorde hun sig selv skyldig deri, om end intet i Verden vilde have overbevist hende om denne Kjendsgjerning. Allerede den Gang i T— sagde Veltschaninov sig selv, at hendes Lidenskabelighed var hende ubevidst og ligesom tilhørte hendes inderste Væsen. «Hun er,» tænkte han, «en af disse Kvinder, som paa en vis Maade er født til at være deres Mand utro. Disse Kvinder har som unge Piger det bedste Rygte, hvilket de først mister, naar de bliver Hustruer. Ægtemanden er deres første Elsker, men ikke før end efter Vielsen. Ingen anden Slags Kvinder finder saa hurtig og let en Mand

som de. Skylden for den første Elsker bærer Ægtemanden altid selv. Og saa mener de tilmed, at de er fuldstændig oprigtige mod deres Mand: de vilde aldrig indrømme, at de tilføjer ham nogen Uret, aldrig anerkjende selv at være skyldige.»

Veltschinanov var overbevist om, at der virkelig gaves en saadan Kvindetypus, men han var ligesaa overbevist om, at der fandtes en tilsvarende Typus af Mænd. Og disse Mænds Væsen bestod efter hans Mening deri, at de deres Liv igjennem ikke var nogetsomhelst andet overfor hine Kvinder end «Ægtemænd». «En saadan Mand,» tænkte Veltschaninov, «bliver ene og alene født til at gifte sig og umiddelbart derefter at forvandle sig til sin Kones Paahæng, selv om han ved Siden af er noget i sig selv. Bliver disse to Typer forenede i et Ægteskab, er den uundgaaelige Følge deraf, at Ægtemanden inden kortere eller længere Tid bliver bedragen. Han bliver det med samme Naturnødvendighed, som den, hvormed Solen lyser, og saa véd han det ikke en Gang selv, og kan i Følge sit eget Væsen ikke vide det.» Veltschaninov tvivlede, som sagt, ikke paa, at begge disse Typer existerede, og at Trusozki repræsenterede den ene af dem. I hvert Fald var Trusozki fra igaar ikke den samme Trusozki, som han havde kjendt i T—. Han fandt, at han havde forandret sig ganske overordentlig, men han sagde ogsaa til sig selv, at efter hvad der var sket, maatte det blive saadan. Hr. Trusozki kunde kun i sin Hustrus Levetid være det, han var, nu var han intet andet end det løsrevne Stykke af et Hele. Han var med ét henvist til sig selv og kunde slet ikke finde sig tilrette

i Verden. Af «Ægtemanden» var der efter Hustruens Død blevet et formløst, fra alle afsondret Halvvæsen.

Veltschaninov huskede godt endnu den Trusozki, han havde lært at kjende i T—. Han var i enhver Henseende intet andet end sin Kones Mand. Han var desuden ogsaa Embedsmand, men hans Embedsstilling var udelukkende blevet et Tilbehør til hans Ægtemandsrolle. Han beklædte sin Post ene og alene for sin Kones Skyld, for at skaffe hende en social Stilling i T—, men han var ikke des mindre overordentlig tjenstivrig i sit Embede. Han var den Gang fem og tredive Aar og havde foruden sin Gage en temmelig betydelig Formue. Han lagde ikke nogen særlig Duelighed for Dagen i sin Tjeneste, men var heller ikke paa nogen Maade uduelig. Han levede paa en temmelig fornem Fod og omgikkes selskabelig med de bedste Kredse i Gouvernementet. Natalia blev almindelig agtet i T—, hvilket hun iøvrigt ikke satte megen Pris paa og betragtede som selvfølgeligt. Hun forstod udmærket at repræsentere i sit Hjem, og hun havde dresseret Trusozki saa fortræffelig, at han kunde gjøre ulastelig Honnør for selve de højeste Spidser i Gouvernementet.

Veltschaninov ansaa det slet ikke for umuligt, at Trusozki havde en ganske god Forstand, men da Natalia ikke holdt af, at hendes Mand talte ret meget, mærkede man sjældent noget til det. Han havde vist fra Fødslen af ligesaa mange gode som daarlige Egenskaber. Med hans gode Egenskaber forholdt det sig ligesom med de Møbler, der er beskyttede mod Støv ved et Overtræk, og de daarlige var fuldstændig undertrykte.

Veltschaninov kunde f. Ex. huske, at Trusozki

undertiden havde en vis Tilbøjelighed til at gjøre sig lystig over sin Næste — men det var ham én Gang for alle strængt forbudt. Han kunde ogsaa nok lide at give en Historie tilbedste, men ogsaa det blev der passet paa, han maatte kun fortælle ganske korte, ligegyldige Historier. Han havde endvidere Forkjærlighed for en gemytlig Passiar i en Vennekreds udenfor Huset, helst ved et Glas Vin. Men denne Tilbøjelighed var bleven udryddet hos ham lige til Roden. Og med alt det vilde ingen, der iagttog ham overfladisk, have anset ham for en Tøffelhelt. Natalia viste sig altid som den lydige Hustru og troede rimeligvis, hun var det. Maaske elskede Trusozki sin Hustru usigelig højt, men det blev holdt skjult for al Verden, formodentlig fordi Natalia vilde have det saaledes.

Mere end én Gang spurgte Veltschaninov sig selv, mens han opholdt sig i T—, om denne Mand havde nogensomhelst Anelse om hans Forhold til Natalia. Han spurgte ogsaa hyppig Natalia ud om dette Punkt, men hun svarede ham hver Gang i en ærgerlig Tone, at hendes Mand intet vidste, og i det hele intet kunde faa at vide, og at Sagen «slet ikke vedkom ham.» Endnu et ejendommeligt Træk hos hende var det, at hun aldrig lo ad Trusozki og i ingen Henseende fandt ham latterlig eller enfoldig, ja, hun vilde endog ivrig have taget hans Parti, om nogen havde villet nedsætte ham. Da hun ingen Børn havde, blev hun naturligvis mere og mere Verdensdame. Hun gik dog ikke helt op i denne Rolle, men bevarede en vis Sans for Huslighed, og gav sig endog gjærne af med Husholdningen og Haandarbejder. Trusozki havde omtalt de Aftener, da de læste i Fællesskab. Det var arran-

geret paa den Maade, at Veltschaninov eller Trusozki skiftedes til at læse højt. Trusozki var til Veltschaninovs Forbavselse endog en god Forelæser.

Natalia sad i Reglen med et Broderi og hørte rolig og sindig til. De læste Dickens Romaner eller et eller andet russisk Tidsskrift, nu og da var det ogsaa alvorlig Lecture. Natalia havde en vis stiltiende Højagtelse for Veltschaninovs Dannelse. Den tog hun som en afgjort Sag, det ikke var værd at spilde et Ord paa. I Almindelighed var hun temmelig ligegyldig for alt, hvad der hed Bøger og Lærdom — hun betragtede det som Biting, om det end maaske gjorde sin Nytte. Trusozki nærede derimod en Slags Begejstring for Videnskab og Literatur.

Veltschaninovs Forhold til Trusozkis blev pludselig afbrudt, da hans Lidenskab var paa sit højeste og næsten grænsede til Vanvid. Han fik ganske uventet Løbepas, skjønt han ved sin Afrejse endnu ikke vidste det ringeste af, at hun simpelthen kastede ham bort «som en gammel opslidt Sko». Omtrent tre Uger før hans Afrejse havde der i T— vist sig en ung Artillerioffícer, som nylig var gaaet ud af Kadetskolen. Han begyndte ogsaa at komme hos Trusozkis, og de var nu fire i Stedet for tre om Aftnen, naar de læste. Natalia var fra først af meget naadig mod den unge Kriger, om hun end behandlede ham som en Dreng.

Veltschaninov havde ikke den ringeste Mistanke, skjønt Natalia paa dette Tidspunkt første Gang overtydede ham om Nødvendigheden af en Adskillelse. Hun brugte allehaande Paaskud og anførte de forskjelligste Grunde for at faa ham til at indse, at de maatte skilles. Blandt andet meddelte hun ham, at hun troede,

hun skulde være Moder, og at han i alt Fald for at forebygge Mistanke og Sladder maatte forlade Byen i nogle Maaneder. Veltschaninov vilde i Begyndelsen ikke høre Tale om nogen Adskillelse og besvor hende at flygte med ham til Paris eller Amerika. Men da han mærkede, hun ikke vilde give efter, rejste han endelig, «naturligvis kun for ganske kort Tid, højst tre Maaneder» til Petersborg. Han havde aldrig indvilliget i at skilles fra hende for bestaudig. Han kunde vel omtrent have tilbragt et Par Maaneder i Petersborg, da han fik et Brev fra Natalia, hvori hun bad ham ikke mere at vende tilbage, da hun nu elskede en anden. Den Formodning, hun havde meddelt ham, beroede, skrev hun, paa en Fejltagelse. Veltschaninov huskede med ét den unge Officer og forstod det hele. Dermed havde Sagen én Gang for alle Ende for hans Vedkommende. Saa hørte han nogle Aar efter om Bagautovs Forhold til denne Kvinde og undrede sig kun over, at Natalia havde holdt det ud med ham fem Aar i Træk. Men det forklarede han paa den Maade, at hun var bleven adskillige Aar ældre og af den Grund ogsaa mere vedhængende.

Vist en hel Time sad Veltschaninov hensunken i Tanker paa sit Leje. Men tilsidst mandede han sig op og ringede efter sin Kaffe. Mavra, Portnerens Søster, bragte ham den. Han tømte hurtig Koppen, klædte sig paa og brød op Klokken henimod elleve for at opsøge Gjæstgivergaarden «tæt ved Forbønskirken.» Han vidste ikke rigtig, hvad han egentlig vilde hos Trusozki, hvorfor han følte Trang til at forny Bekjendtskabet med ham, skjønt alt var afgjort imellem dem paa en saa simpel og naturlig Maade. Han bebrejdede

sig endogsaa, at han igaar havde behandlet Trusozki saa slet. Hans Gjæsts løjerlige Optræden kunde han kun forklare sig af den lidt anløbne Tilstand, hvori han til Trods for sin Benægtelse havde befundet sig. Det lod ogsaa til, at der maatte stikke en eller anden hemmelig Bevæggrund under, og den vilde han i alt Fald paa Spor efter. Ganske uvilkaarlig dreves han til at søge sin Tvivl løst. «Vi vil faa at se!» tænkte han — — —

V.

Trusozki havde ikke et Øjeblik tænkt paa at «løbe af Landet,» og Gud véd, hvordan Veltschaninov var falden paa at gjøre ham det Spørgsmaal. Han maatte sige sig selv, at han næppe havde været rigtig tilregnelig den Nat. I en Isenbod ved Siden af Forbønskirken spurgte han om den omtalte Gjæstgivergaard, og man viste ham den kun nogle Skridt derfra i en Sidegade. I Gjæstgivergaarden fik han at vide, at Hr. Trusozki ikke længere boede dér, men havde lejet sig ind i en Sidefløj i samme Hus hos Marja Syssojevna, der havde Pensionat. Ad en smal, slibrig og smudsig Trappe steg Veltschaninov op til anden Sal i Sidefløjen, hvor Marja Syssojevna boede. Allerede paa Trappen hørte han et Barns heftige Hulken, og ind imellem den et voxent Mandfolks hæse Fistelstemme, der skreg op som en rasende. Det lod til, at Manden vilde berolige Barnet og var opbragt over dets Graad, men han skraalede selv endnu højere end det. Hans Stemme

havde et ubarmhjærtigt, følelsesløst Tonefald, mens Barnet syntes at bede om Tilgivelse. Veltschaninov traadte ind i en lille Korridor, hvori der var to Døre, én tilhøjre og én tilvenstre. Et stort, tykt, uordentlig paaklædt Fruentimmer med uredt Haar kom ham i Møde. Da han spurgte efter Trusozki, pegede hun paa den Dør, bag ved hvilken man hørte Barnets Hulken. Den omtrent fyrretyveaarige Kvindes laskede, røde Ansigt var præget af heftig Uvilje.

«Nu vil han forhaabentlig holde op!» brummede hun med Basstemme, idet hun gik ned ad Trappen. Veltschaninov vilde først banke paa, men han betænkte sig og aabnede uden videre Døren. Midt i et lille, temmelig tarvelig møbleret Værelse stod Trusozki, halvt paaklædt, uden Frakke og Vest, med rødt, ophidset Ansigt og søgte at bringe et omtrent otteaarigt Pigebarn til Ro. Den lille Pige var fattig, om end sømmelig klædt, i en kort, sort, ulden Kjole. Hun var helt opløst i Taarer og strakte bønfaldende Hænderne ud imod Trusozki, som om hun vilde omfavne ham og overtale ham til et eller andet. Da Veltschaninov traadte ind, forandredes Scenen øjeblikkelig. Pigebarnet løb med et Skrig ind i et tilstødende Værelse, mens Trusozki forbløffet vendte sig om. Men strax efter flød hans Træk ud i et venligt, bredt Grin, — akkurat som da Veltschaninov den foregaaende Nat pludselig rev Entrédøren op for ham.

«Aa, Alexej Ivanovitsch!» udbrød han i en forbavset Tone, «det havde jeg rigtignok ikke drømt om — — jeg beder Dem, tag Plads — — her paa Divanen — — eller i Lænestolen, og jeg — —»

Han greb hastig efter sin Frakke og trak den paa — Vesten glemte han.

«Gjør blot ingen Ophævelser med Deres Toilette for min Skyld,» sagde Veltschaninov og satte sig paa en Stol.

«Nej, om Forladelse — jeg véd nok, hvad der passer sig! Men hvorfor sætter De Dem dog dér henne i Krogen? Kom her hen til Bordet — i Lænestolen — — nej, det havde jeg ikke ventet — det havde jeg rigtignok ikke ventet!»

Han satte sig ogsaa, men lige paa Kanten af en Rørstol og drejede den saadan, at han sad ligeoverfor sin «uventede» Gjæst.

«Hvad mener De med, at De ikke havde ventet mig. Jeg sagde Dem jo igaar, at jeg vilde komme ved denne Tid.»

«Jeg troede ikke, De kom. Da jeg vaagnede i Morges og erindrede, hvad der var sket igaar, opgav jeg for bestandig Haabet om nogensinde at se Dem mere.»

Veltschaninov lod sit Blik strejfe om i Værelset. Det var meget uordentligt. Sengen var ikke redt, allehaande Klædningsstykker laa spredte omkring. Paa Bordet stod Kaffeservicet uafvasket og en halv tømt Champagneflaske uden Prop med et Glas ved Siden af. Han saa' hen til Sideværelset, hvor der var ganske stille. Den lille Pige var uden Tvivl krøbet i Skjul for den fremmede.

«Drikker De paa denne Tid af Dagen?» spurgte Veltschaninov og pegede paa Flasken.

«Det var kun en lille Rest — —» stammede Trusozki forvirret.

«Naa, De har rigtignok forandret Dem!»

«Det er en slem Vane, der er kommet ganske

pludselig. Men virkelig først siden hin Dato — jeg lyver ikke! Jeg kan ikke holde mig fra det, forsikrer jeg Dem. Men vær De kun rolig, Alexej Ivanovitsch, for Øjeblikket er jeg ganske ædru og skal ikke vrøvle saadan, som jeg gjorde igaar. De kan tro mig paa mit Ord: det er først siden hin Dato — — og havde nogen for et halvt Aar siden sagt mig, at det vilde komme saa vidt med mig — havde man i et Spejl vist mig et Billede af mig selv, som jeg nu er — — jeg havde ikke troet det muligt.»

«De var altsaa ogsaa drukken igaar?»

«Det var jeg,» tilstod Trusozki sagte og slog forvirret Øjnene ned, «det vil sige ikke egentlig drukken, min Rus var allerede halvvejs forbi. Jeg betoner det, fordi dette Stadium er det farligste for mig. Drukkenskaben er næsten ovre, men saa overfaldes jeg af et Slags ubesindigt Raseri, og mit Hjærte fyldes af dyb Sorg. Maaske er kun denne Sorg Skyld i, at jeg drikker. Saa er jeg i Stand til at begaa de største Dumheder. Jeg har vist forekommet Dem højst besynderlig igaar — hvad?»

«Kan De da ikke huske, hvordan De var!»

«Hvorfor ikke? Vist husker jeg det — —»

«Naa, saadan forklarede jeg mig ogsaa Sagen, Pavl Pavlovitsch,« sagde Veltschaninov i en forsonlig Tone. «Jeg var iøvrigt selv i en temmelig ophidset Stemning igaar og — — blev unødig opbragt paa Dem — det tilstaar jeg gjærne. Jeg er ofte i meget daarligt Humør, og Deres pludselige Besøg midt om Natten — —»

«Ja vist, om Natten, om Natten!» sagde Trusozki hovedrystende, som om han undrede sig over sin Opførsel og selv misbilligede den, «Gud véd, hvordan jeg

egentlig fik det Indfald! Jeg er for Resten vis paa, jeg ikke havde trængt mig ind hos Dem, hvis De ikke selv havde aabnet Døren — jeg var vist uden videre gaaet min Vej igjen. Jeg besøgte Dem iøvrigt for en Uge siden, men traf Dem ikke hjemme. Anden Gang var jeg ganske sikkert ikke kommen. Jeg er nemlig ogsaa lidt stolt, selv om jeg, oprigtig talt — — kun har liden Grund til at være det. Hver Gang vi mødte hinanden paa Gaden, tænkte jeg bestandig: «sæt, han ikke kjender dig mere, sæt, han vender dig Ryggen? Ni Aar er ikke nogen Smaating!» og saa opgav jeg det. Igaar slæbte jeg mig endogsaa hen til Dem fra den anden Ende af Petersborg — jeg vidste ikke en Gang, hvad Tid paa Døgnet, det var! Det kommer altsammen af det Tøjeri dér,» han pegede paa Flasken, «naa ja, og saa af mine Følelser. Det er dog altfor taabeligt! Og sæt, jeg saa ikke netop havde truffet paa et Menneske som Dem, der selv efter en saadan Hændelse endnu mindes det gamle Venskab — — jeg havde virkelig opgivet ethvert Haab om at opfriske vort Bekjendtskab.»

Veltschaninov hørte opmærksomt paa ham. Dette Menneske syntes at tale oprigtig, endog med en vis Værdighed, og dog formaaede han ikke rigtig at fæste Lid til ham, efter hvad han havde set, da han traadte ind.

«Sig mig en Gang, Pavl Pavlovitsch,» sagde han, «Det forekommer mig, De ikke er her alene. Hvad er det for et Barn, jeg før saa' hos Dem?»

Trusozki lod til at blive forundret over Spørgsmaalet og trak Øjenbrynene i Vejret, men saa' dog strax efter venlig smilende paa Veltschaninov.

«Hvad for et Barn? Aa, det er jo Lisa, De mener?» svarede han i den elskværdigste Tone.

«Hvem er Lisa?» mumlede Veltschaninov, og pludselig var det, som om noget stak ham i Hjærtet. En besynderlig Tanke foer ham gjennem Hovedet. Da han før ved sin Indtrædelse fik Øje paa Barnet, var han vel bleven forbavset, men han anede ikke det ringeste om, hvem hun kunde være.

«Aa, vores Lisa, vores Datter, Lisa!» sagde Trusozki smilende.

«Hvad? En Datter? Men havde De da Børn med Na — — med den afdøde Natalia Vassiljevna?» spurgte Veltschaninov med sagte, næsten forlegen Stemme.

«Ja vist! Men, min Gud, hvordan skulde De vide det! Hvor jeg snakker! Det var jo, efter at De var rejst, at Gud skjænkede os hende!»

Trusozki sprang ved disse Ord op fra Stolen i synlig Bevægelse, dog uden at forandre det venlige Udtryk i sit Ansigt.

«Det har jeg aldrig hørt noget om!» sagde Veltschaninov og blegnede.

«Naturligvis, naturligvis — hvem skulde De vel have hørt det af!» vedblev Trusozki en Smule trykket, men bestandig i den samme elskværdige Tone. «Vi havde allerede mistet alt Haab, det maa De selv kunne huske, og saa med ét sender Vor Herre os denne Velsignelse! Hvad jeg den Gang følte, véd kun Gud alene. Det var akkurat et Aar efter, at De forlod os — — dog nej, det er galt — ikke et helt Aar, vent lidt — De rejste bort, om jeg ikke tager fejl, i Oktober eller maaske i November?»

«Jeg forlod T— i Begyndelsen af September — den tolvte September, husker jeg godt — —»

«Virkelig? I September? Hm — — jeg snakker hen i Vejret!» udbrød Trusozki forbavset, «men tillad mig: De rejste den tolvte September, og Lisa blev født den attende Maj, det er altsaa,» han regnede Maanedernes Navne højt op og talte paa Fingrene, «akkurat otte Maaneder efter Deres Afrejse! Og naar De vidste, hvor den afdøde — —»

«Lad mig se hende — kald paa hende!» sagde Veltschaninov med usikker Stemme. Han kunde næppe beherske sin Bevægelse.

«Ja, ja — jeg skal strax forestille hende for Dem!» svarede Trusozki geskæftig og gik ind i Værelset til Lisa.

Der forløb tre eller fire Minutter. Inde fra Værelset ved Siden af hørtes ivrig og hastig hviskende Stemmer. Det lod til, at Lisa ikke vilde komme. Endelig viste de sig dog begge.

«Her er hun — men hun er saa forlegen,» sagde Trusozki, «hun er meget undselig og stolt og — — for Resten akkurat som den afdøde.»

Lisa græd ikke mere, da hun kom ind, men hun havde nedslagne Øjne. Faderen holdt hende i Haanden. Det var en slank, sart og meget smuk lille Pige. Hun løftede hurtig sine store blaa Øjne og saa' paa Veltschaninov med sky Nysgjerrighed, men sænkede strax Blikket. Der var i hendes Øjne den naive Alvorlighed, som Børn hyppig lægger for Dagen, naar de fra én eller anden Krog strængt og mistroisk mønstrer Skikkelser, der er dem ubekjendte. Og dog forekom

det Veltschaninov, som om der i hendes Træk ogsaa udtrykte sig en anden ikke længere ganske barnlig Tanke.

Trusozki førte hende tæt hen til Veltschaninov.

«Denne Mand har tidligere kjendt din Moder, han var vores Ven. Vær ikke bange for ham, giv ham Haanden.»

Den lille Pige bøjede sig let og rakte ham undselig Haanden.

«Natalia Vassiljevna kunde nemlig ikke lide, at hun nejede, men lod hende efter engelsk Maner gjøre en let Bøjning og række Gjæsterne Haanden,» tilføjede Trusozki forklarende.

Veltschaninov saa' stivt paa Lisa og formaaede ikke længere at beherske sine Følelser. Han vidste, at man kunde læse i hans Ansigt, hvad der foregik i ham, men han vilde ikke længere skjule det. Ubevægelig sad han paa Stolen, holdt Lisas Haand i sin og vendte ikke sine Øjne fra Barnet. Men Lisa saa' bekymret hen til Faderen og lyttede ængstelig til hvert Ord, han sagde, mens hun lod sin Haand hvile i Veltschaninovs, som om hun havde glemt, at han holdt den fast i sin. Han tvivlede ikke mere. Disse store blaa Øjne, Haarets lyse Farve og fremfor alt Ansigtets blændende, paafaldende hvide Hudfarve sagde ham alt. Selve Ansigtets Omrids derimod, Læbernes svungne Form mindede ham levende om Natalia. Han var saa fordybet i at se paa Lisa, at han slet ikke hørte, at Trusozki i ét væk lod Munden løbe. Kun de sidste Ord hørte han.

«— — saa at De,» sagde han, «slet ikke kan forestille Dem vor Glæde over denne Guds Gave. Hun var mit ét og alt, og ofte tænkte jeg: hvis efter Guds

naadige Vilje min stille Lykke endelig en Gang ophører, har jeg i det mindste Lisa tilbage — —. Det var mig dog altid en Trøst!»

«Og Natalia Vassiljevna?» spurgte Veltschaninov.

«Natalia Vassiljevna?» gjentog Trusozki med en sælsom Grimace. «Naa, De véd jo, hun holdt ikke af mange Ord. Paa Dødslejet viste hendes Moderkjærlighed sig dog i et glimrende Lys — — da udtalte hun, hvad der skjulte sig i hendes inderste Sjæl. Ak ja, dette Dødsleje! Det var hende saa tungt at dø. Endnu Dagen før hun døde, var hun meget irritabel og ængstelig tilmode og sagde, at hun slet ikke var saa farlig syg, at hun kun havde lidt Feber, at vi vilde forgive hende med Medicin, og at ingen af begge Lægerne duede til noget. Naar blot Koch — De husker nok, vores gamle Stabslæge — vilde komme tilbage, kunde hun staa op, sund og frisk, om fjorten Dage. Og endnu faa Dage før hun døde, talte hun om, at hun ganske bestemt om tre Uger vilde besøge sin Tante, Lisas Gudmoder, paa hendes Gods — til Tantens Fødselsdag nemlig — —»

Veltschaninov rejste sig pludselig, men holdt bestandig fast paa Lisas Haand. Den lille saa' paa sin Fader med et ejendommelig uroligt Blik, hvori der endog syntes at ligge en Bebrejdelse.

«Er hun syg?» spurgte Veltschaninov i en bekymret Tone.

«Det tror jeg ikke, men — — det er saadant et mærkeligt Sammentræf,» svarede Trusozki med en vis Forlegenhed. «Hun er et besynderligt Barn, meget nervøs og hysterisk. Efter Moderens Død var hun syg i fjorten Dage. De hørte vist før, da De kom, hvor heftig hun

hulkede — og hvad var Grunden? Kun den, at jeg vilde gaa ud og lade hende være alene, at jeg altsaa, som hun siger, ikke holdt saa meget af hende, som mens hendes Moder levede — ser De, det er det, hun bebrejder mig. Hvor kan nu et Barn, der ikke skulde tænke paa andet end at lege, faa saadant noget Snik-snak ind i Hovedet! Hører du, Lisa, hører du? Hun har rigtignok ingen, hun kan lege med — —»

«Saa De er altsaa — ganske alene med hende her?»

«Ganske alene. Tjenestepigen kommer kun én Gang om Dagen for at gjøre rent.»

«Og naar De gaar ud, er hun helt overladt til sig selv?»

«Ja, hvad skal jeg gjøre? Da jeg gik igaar, lukkede jeg hende inde i Værelset der. Det var ogsaa derfor, hun græd før. Men hvad er der at gjøre? Døm selv. Iforgaars gik hun, mens jeg var ude, alene ned i Gaarden, og en eller anden Lømmel kastede hende en Sten i Hovedet. Saa begyndte hun at græde og hulke og spurgte alle Mennesker, hvor jeg var gaaet hen. Det er dog ikke smukt af hende. Jeg er rigtignok heller ikke uden Skyld; sommetider tænker jeg ikke at blive borte mere end en Timestid, og saa kommer jeg ikke hjem før næste Morgen! Det var endda godt, at min Værtinde hentede en Smed og lod Døren dirke op — nej, det er virkelig en Skandale, jeg kunde prygle mig selv. Alle disse taabelige Tanker, denne ulykkelige Sindstilstand — —»

«Fa'er!» udbrød den lille Pige urolig og undselig.

«Se saa, nu er det atter galt. Begynder du nu igjen? Hvad sagde jeg dig før?»

«Jeg skal ikke gjøre det mere, jeg skal ikke gjøre

det mere!» sagde Lisa og foldede ængstelig bedende Hænderne.

«Det kan ikke gaa saadan længere!» begyndte Veltschaninov i en utaalmodig bydende Tone. «De er — De er jo en velhavende Mand. Hvorfor kryber De her op ad en Bagtrappe med Barnet — og i saadanne Omgivelser?»

«Bagtrappe? Men vi vil jo maaske rejse allerede om otte Dage. Det er desuden knapt nok med Pengene, selv om man er en velhavende Mand —»

«Naa, ja ja, ja ja!» afbrød Veltschaninov ham med stigende Uvilje, som om han allerede kunde udenad, hvad den anden vilde sige. «Hør nu, jeg vil gjøre Dem et Forslag. De sagde nylig, at De vilde blive her i otte Dage — maaske bliver det ogsaa fjorten. Jeg kjender en Familje, i hvis Hus jeg er kommen i tyve Aar. Det er hos Gehejmeraad Alexander Pavlovitsch Pogorjelzov, som muligvis endog kan være Dem nyttig i Deres Tjenesteanliggende. Fru Pogorjelzov er som en Søster for mig. De er netop i denne Tid flyttet ud til deres Landsted med deres otte Børn — hvis De synes om det, bringer jeg strax Lisa ud til dem — hun vil blive modtaget med Glæde, og saa kunde hun blive dér, saa længe De er i Petersborg.» Han var i den heftigste Bevægelse og gjorde sig slet ingen Umage for at skjule sine Følelser.

«Det gaar vist ikke an,» sagde Trusozki med en venlig Grimace, idet han listig blinkede til Veltschaninov.

«Hvorfor ikke — hvorfor skulde det ikke gaa an?»

«Hvordan skulde jeg kunne give Barnet saadan i

fremmede Hænder? Jeg taler ikke om Dem, De er jo en oprigtig Ven imod mig. Men saadan i et fremmed Hus og til saa fine Folk, om hvem jeg ikke en Gang véd, hvordan de vilde optage det — — —»

«Men jeg fortalte Dem jo nylig, at jeg er som hjemme i det Hus!» sagde Veltschaninov næsten vredt, «Klaudia Petrovna, Hr. Pogorjelzovs Gemalinde, vil hjærtelig gjærne have Lisa hos sig, blot jeg siger et Ord derom. Hun vil blive modtaget, som om hun var min egen Datter — — men, for Djævlen, De véd jo godt, det er blot tomme Talemaader, De kommer med — — hvorfor skal jeg saa staa her og snakke!»

Han stampede ærgerlig med Foden.

«Jeg mente kun, at man kunde finde det underligt — i alt Fald maatte jeg se til hende en Gang imellem, for at hendes Fader slet ikke viste sig — hvordan vilde det tage sig ud? Hi, hi — — og oven i Kjøbet i saadant et fint Hus!»

«Men det er paa ingen Maade et fint Hus, tværtimod, de lever ganske tarvelig!» foer Veltschaninov op, «jeg sagde Dem jo, at der er mange Børn — og alene det vil oplive hende — — Dem selv vil jeg indføre der i Morgen, om De ønsker det. De maa jo desuden gjøre et Besøg for at sige Tak. Om De vil, kan vi for mig gjærne kjøre derud hver eneste Dag — — —»

«Det hele forekommer mig saa besynderligt — —»

«Aa Snak, De véd jo godt, det er kun Udflugter, De kommer med! Jeg vil gjøre Dem et Forslag. Kom hen til mig i Aften, og bliv hos mig i Nat — — saa kan vi ganske tidlig i Morgen kjøre sammen derud og være der Klokken tolv.»

«Aa, De er altfor god — — De vil endogsaa

give mig Nattely — —» sagde Trusozki med ét i den elskværdigste Tone, «jeg skylder Dem den dybeste Taknemmelighed — — og hvor er saa det omtalte Landsted?»

«Det ligger i Ljesnoje.»

«Men hvordan skal det gaa med hendes Klæder? For hos saa fine Folk og desuden paa deres Landsted — — det maa De dog selv indrømme — — man vil dog nødig som Fader kompromittere sig!»

«Hvilke Klæder? Hun bærer jo Sorg? Kan hun se nettere ud, end hun gjør? Blot lidt rent Lintøj — den Krave dér — —» han pegede paa en rigtignok temmelig smudsig Kniplingskrave, hun havde om Halsen.

«Paa Øjeblikket! Paa Øjeblikket!» raabte Trusozki og fik travlt. «Vi vil strax klæde hende om og hurtig pakke sammen, hvad hun behøver at have med sig. Marja Syssojevna har nemlig vasket det altsammen.»

«Saa kan vi altsaa strax sende Bud efter en Vogn!» sagde Veltschaninov.

Men saa stillede en uventet Hindring sig i Vejen. Lisa modsatte sig paa det bestemteste at tage af Sted. Hele Tiden, mens Veltschaninov forhandlede med Trusozki, havde hun hørt paa dem med Ængstelse — ja, næsten med Skræk.

«Jeg vil ikke bort!» sagde hun sagte, men bestemt.

«Der ser De — der ser De! — akkurat som Moderen.»

«Nej, jeg er slet ikke som Mo'er, slet ikke!» raabte Lisa og brast i høj Graad, idet hun fortvivlet vred de smaa Hænder og viste Sammenligningen med Moderen fra sig, som om den indeholdt en frygtelig

Bebrejdelse. «Aa, Fa'er, Fa'er, hvis du gaar fra mig — —» Pludselig styrtede hun hen til den forskrækkede Veltschaninov.

«Hvis De tager mig med Dem, saa vil jeg — —» hun kunde ikke fuldføre Sætningen. Trusozki greb hende i Armen med synlig Vrede, som han ikke en Gang søgte at skjule, og slæbte hende med sig ind i det lille Værelse ved Siden af. I nogle Minutter hørte Veltschaninov kun sagte Hvisken og Lisas undertrykte Graad. Han var just i Begreb med at gaa ind til dem, men i det samme viste Trusozki sig paa Tærsklen og sagde til ham med et venligt Grin, at nu kom hun strax. Veltschaninov undgik at møde hans Blik og saa' til Siden.

Marja Syssojevna, den laskede Dame, som Veltschaninov havde truffet i Korridoren, kom ind med Lisas Linned og begyndte at pakke det ned i en pæn lille Rejsetaske, som tilhørte Barnet.

«De vil tage Barnet med Dem, Fa'erlil?» spurgte hun Veltschaninov, «De har vel Familje, ikke sandt? Det gjør De ret i, Fa'erlil, hun er et godt Barn. Saa behøver hun i alt Fald ikke mere at se paa denne skrækkelige Redelighed!»

«Hør nu, Marja Syssojevna!» hviskede Trusozki truende til hende.

«Naa, hvad saa mere, De med Deres Marja Syssojevna? Ja, saadan hedder jeg! Er det maaske ikke en skrækkelig Redelighed, du har her? Passer det sig, at et Barn ser al denne Skjændsel? Vognen holder allerede nedenfor, Fa'erlil — det er nok Ljesnoje, Rejsen gjælder, ikke sandt?»

«Jo — vi skal til Ljesnoje.»

«Naa, kjør med Gud — Farvel saalænge!»

Lisa kom ind, bleg og med nedslagne Øjne og tog sin Rejsetaske. Hun havde øjensynlig fattet sig og fulgte i Tavshed Faderens Anordninger. Trusozki kyssede hende paa Panden og klappede hende. En krampagtig Trækning gik hen over hendes Ansigt, men hun beherskede sig og saa' ikke en Gang paa sin Fader. Veltschaninov gjorde sig Umage for ikke at se paa Trusozki, men han fik dog et vist Indtryk af, at han var bleven blegere, og at hans Hænder rystede. Han søgte at komme af Sted saa hurtig som muligt. «Hvad har jeg at bebrejde mig?» tænkte han, «det maatte vel komme saadan!» Da de var komne neden under, kyssede Lisa Værtinden til Afsked. Først da hun havde taget Plads i Vognen, saa' hun paa sin Fader, slog Hænderne sammen og skreg højt. Havde det varet et Øjeblik længere, var hun styrtet hen til ham, men Hestene rykkede til, og Vognen rullede bort.

VI.

«Er du syg, Lisa?» spurgte Veltschaninov forskrækket, «jeg vil lade Vognen holde og skaffe dig noget Vand — —»

Hun vendte sig hurtig om og saa' paa ham med et flammende, bebrejdende Blik.

«Hvor bringer De mig hen?» spurgte hun skarpt.

«Til gode Mennesker, Lisa. De boer i et rigtig smukt Landsted, og der er mange Børn. De vil holde meget af dig og lege med dig — — vær ikke vred paa mig, Lisa, jeg mener det godt med dig — —»

Hvis én eller anden af hans bekjendte havde set ham i dette Øjeblik, vilde han uden Tvivl have fundet Veltschaninov højst besynderlig.

«De er — De er — De er — — aa, hvor De er ond!» raabte Lisa med Stemmen halvkvalt af lydelig Graad, og med de smukke Øjne fæstede paa ham i Vrede.

«Lisa, jeg er — —»

«De er ond, ond, ond!» raabte hun hændervridende. Veltschaninov tabte fuldstændig Fatningen.

«Lisa — kjære Lisa, om du vidste, hvor det skærer mig i Hjærtet for dig.»

«Er det sandt, at han kommer i Morgen? Er det sandt?» spurgte hun bydende.

«Vist er det sandt! Jeg skal selv bringe ham ud til dig — du kan stole paa, jeg skal gjøre det.»

«Han narrer Dem!» hviskede Lisa og slog Øjnene ned.

«Holder han da ikke af dig, Lisa?»

«Nej, han holder ikke af mig.»

«Har han mishandlet dig — krænket dig?»

Lisa saa' mørkt paa ham og tav. Hun vendte sig atter fra ham og sad trodsig hensunken i sig selv. Han begyndte at tale godt for hende, talte meget ivrig, næsten som i Feber. Lisa stirrede vantro og ligesom fjendtlig frem for sig, men hørte opmærksomt paa ham. Han var helt lykkelig derved, talte uophørlig og forklarede hende endog, hvad en Drukkenbolt var. Han sagde hende ogsaa, at han holdt meget af hende, og at han vilde vaage over hendes Fader. Lisa saa' tilsidst op paa ham med et gjennemtrængende Blik.

Han fortalte hende, at han havde kjendt hendes Moder godt, og han kunde se, at det glædede hende.

Lidt efter lidt begyndte hun ogsaa at svare paa hans Spørgsmaal, men med Enstavelsesord og forsigtig, med en vis Trods. Men de vigtigste Spørgsmaal vilde hun ikke besvare. Saasnart han spurgte om Faderens tidligere Forhold til hende, tav hun haardnakket. Hele Tiden holdt han hendes lille Haand i sin, og hun unddrog ham den ikke. Saa meget fremgik dog af hendes korte, uklare Svar, at hun havde holdt mere af Faderen end af Moderen, fordi han tidligere havde været kjærligere imod hende, end Moderen var. Men da hendes Moder laa for Døden, og da alle de andre var gaaet ud af Værelset, og kun hun var bleven tilbage, havde Moderen kysset hende inderlig og grædt over hende — — og nu holdt hun mere af sin Moder end af alt andet, mere end af alle andre Mennesker i Verden, og navnlig i den Nat havde hun haft hende kjærere end noget paa Jorden. Men saa greb hun sig pludselig i at have plapret ud med sine Følelser, og strax blev hun tavs paany med en trodsig, indesluttet Mine. Ja, hun saa' endogsaa fjendtlig paa Veltschaninov, der havde forledet hende til denne Svaghed.

Da det lakkede ad Enden med deres Rejse, var hendes hysteriske Tilstand næsten forbi, men hun syntes endnu at ruge over mørke Tanker, og der var en vis sky, energisk Trods over hendes Væsen. Det var ikke det, at hun blev bragt ind i et fremmed Hus, hvor hun aldrig før havde været, som pinte hende. Men hun skammede sig over ham, hendes Fader, der saadan uden videre gav hende fra sig og betroede hende til en fremmed Mand.

«Hun lader til at være syg,» tænkte Veltschaninov, «hun maa have lidt meget — — aa, denne Drukkenbolt! Denne gemene Skurk! Nu forstaar jeg ham.»

Han satte alt sit Haab til hendes Ophold paa Landet, til den friske Luft, Haven, Børnene, til dette nye, for hende ukjendte Liv, og naar saa — — ja, hvad der saa vilde ske, nærede han ikke mere nogen Tvivl om. I alt Fald vidste han, at han aldrig havde følt noget lignende som i dette Øjeblik, og den Tanke, at denne Følelse vilde vare hele hans Liv, fyldte ham med lyse, glade Forhaabninger. «Det kalder jeg at have et Maal! Det kalder jeg at leve!» tænkte han begejstret.

En Mangfoldighed af Tanker svirrede ham gjennem Hovedet, men han beflittede sig paa ikke at dvæle ved nogen enkelt. Det tog sig altsammen meget skjønnere og lysere ud, naar han kun betragtede det i store, løse Omrids. Han havde lagt sin Plan. «Maaske,» tænkte han, «kan man faa saa megen Indflydelse paa denne Usselryg, at han rejser sin Vej alene og lader Lisa blive i Petersborg hos Pogorjelzovs, om ogsaa kun for en begrænset Tid. Saa beholder jeg hende — — naa, og hvad vil jeg saa mere? Og — — og det lader jo næsten til, at han selv ønsker det, hvorfor skulde han ellers pine hende saadan?»

Endelig havde de naaet Maalet for deres Rejse. Pogorjelzovs Landsted gjorde virkelig et ret indbydende Indtryk. En larmende Børneskare styrtede ud paa Trappen for at tage imod Gjæsterne. Veltschaninov havde i lang Tid ikke været der, og Børnenes Glæde — de holdt overordentlig meget af ham — var grænseløs.

Endnu førend han var kommen ud af Vognen, hilste de ham med høje Tilraab.

«Hvordan gaar det med Processen? hvordan gaar det med Processen?» raabte de ældre, og de yngre, lige ned til den allermindste, gjentog Ordene med deres spæde Stemmer. Det var blevet Skik og Brug iblandt dem at drille ham med Processen. Men da de fik Øje paa Lisa, tav de strax og omringede hende med nysgjerrige, spørgende Blikke. Kort efter viste Klavdia Petrovna sig, fulgt af sin Mand, ogsaa de spurgte ham leende om Processen.

Klavdia Petrovna var omtrent syv og tredive Aar, en statelig, endnu smuk Brunette med et friskt, rødmusset Ansigt. Hendes Mand var fem og halvtredsindstyve Aar gammel og var et forstandigt og dygtigt, men fremfor alt et meget godmodigt Menneske. Deres Hus var, som Veltschaninov plejede at udtrykke sig, «ret en hyggelig Rede» for ham. For Resten knyttede der sig visse Erindringer af delikat Natur til hans Forkjærlighed for dette Hus. For tyve Aar siden var Klavdia Petrovna nær bleven hans Hustru, han var den Gang endnu en ung Student. Det var en første Kjærlighed — temmelig taabelig, men fyrig og lyksaliggjørende, saa længe den varede. Enden paa Historien blev — at hans Elskede ægtede Hr. Pogorjelzov. Fem Aar senere traf de atter hinanden, og den gamle Tilbøjelighed forandrede sig til et roligt, oprigtigt Venskab. Der var altid en vis behagelig Klarhed og Varme over deres Forhold. Veltschaninovs Erindringer var paa dette Punkt rene og skyldfri og blev ham saa meget mere dyrebare, fordi han kun kunde føle saaledes i dette Tilfælde. Hos denne Familje tænkte han

paa intet ondt, var naiv og glad. Han legede med Børnene, kunde aabent være, som han var, og skrifte alt, hvad han havde paa Hjærte. Han havde mere end én Gang lovet Pogorjelzovs, at han endnu kun en kort Tid vilde slaas med Verden, og saa for bestandig blive hos dem og aldrig mere skilles fra dem. Han havde rigtignok kun sagt det i Spøg, men i sit stille Sind tænkte han ofte alvorlig over denne Mulighed.

Han gav dem den nødvendige Forklaring med Hensyn til Lisa, uden dog at omtale sit nærmere Forhold til hende. De opfyldte med Glæde hans Anmodning. Klavdia kyssede «den lille moderløse» og lovede at gjøre alt for hende, hvad der stod i hendes Magt. Børnene tog hende strax ved Haanden og løb med hende ud i Haven for at lege. Veltschaninov var ualmindelig livlig og snaksom, men allerede efter en halv Times Forløb rejste han sig for at tage Afsked. De lagde Mærke til hans Utaalmodighed efter at komme bort, og undrede sig derover: i tre Uger havde han ikke været hos dem, og nu vilde han gaa efter en halv Times Forløb! Han lovede smilende at komme igjen næste Dag. Da Klavdia gjorde en Bemærkning om, at hans Sind syntes at være i ualmindelig stærk Bevægelse, tog han hendes Haand og førte hende under Paaskud af at have noget vigtigt at meddele hende, ind i det tilstødende Værelse.

«Kan De huske,» begyndte han, «hvad jeg har fortalt Dem, kun Dem alene om mit Ophold i T—?»

«Det husker jeg godt, De har ofte talt til mig om det.»

«Jeg har ikke blot talt om det, men jeg har

skriftet for Dem — for ingen uden Dem. Jeg har aldrig nævnet Dem denne Kvindes Navn — det var Fru Trusozkaja, denne Trusozkis Hustru. Hun er død, og Lisa er hendes Datter — min Datter!»

«Er De vis paa det? Tager De ikke fejl?» spurgte Klavdia ganske bevæget.

«Aldeles vis — jeg tager ikke paa nogen Maade fejl!» svarede Veltschaninov ivrig og bestemt.

Han anførte i Korthed Grundene for sin Formodning. Han havde altid før hemmeligholdt Navnet paa denne Kvinde, fordi han var bange for, at en af hans bekjendte maaske tilfældigvis kunde lære Fru Trusozkaja at kjende, og saa med Forundring ryste paa Hovedet over, at han kunde gaa hen og forelske sig i hende.

«Og Manden véd intet om det?» spurgte Klavdia, efter at hun havde hørt paa hans Forklaring.

«Det lader til, at han véd det — — netop det piner mig, at jeg ikke er rigtig klar over dette Punkt!» svarede Veltschaninov. «Han véd det, han véd det — det mærkede jeg baade idag og igaar. Men jeg maa skaffe mig at vide, hvor meget han véd, og det er derfor, jeg maa skynde mig bort. Han vil besøge mig i Aften. For Resten kan jeg ikke begribe, hvordan han skulde have faaet noget bestemt at vide. Da jeg for lidt siden besøgte ham, var jeg saa overbevist om, han vidste alt, at jeg endog selv gav mig blot. Han kom igaar til mig i en temmelig drukken Tilstand — og jeg tror, det kun var, fordi han vilde give mig at forstaa, at han var underrettet om alt. Jeg kan slet ikke blive klog paa, hvad han egentlig føler derved, og det gjør mig ondt, at jeg tog temmelig grovt imod

ham. Han er en saa ubetydelig Nar, men han føler det, han føler det og er grumme forbitret! Han har behandlet Barnet meget slet, ene og alene for i det mindste at kunne hævne sig paa ét Væsen. Det er fejgt og gement, men jeg vil forsøge ikke at lade ham undgjælde for hans Gemenhed. Ja, jeg vil virkelig prøve paa, om jeg ikke skulde kunne komme til en fredelig Forklaring med ham. Jeg er jo dog den skyldige overfor ham. Han var saa godmodig, intet anende — da jeg en Gang i T— trængte til fire tusend Rubel, gav han mig dem øjeblikkelig uden nogetsomhelst Bevis, og var ganske lykkelig over at kunne vise mig en Tjeneste. Og, tænk Dem, jeg tog imod hans Penge, tog dem som af en Ven!»

«Vær under alle Omstændigheder forsigtig,» formanede Klaudia ham i en bekymret, advarende Tone. «I den ophidsede, lykkelige Stemning, hvori De er, kunde De let gaa for vidt. Det forekommer mig, at der endnu er saa meget uklart i denne Sag. Og hvad Lisa angaar, kan De være ganske rolig — hun er fra nu af saa godt som min egen Datter.»

Veltschaninov tog Afsked. Børnene, der havde leget med Lisa i Haven, fik hende ind i Stuen. Hun syntes endnu slet ikke at føle sig hjemme iblandt dem, og da Veltschaninov kyssede hende i alles Nærværelse, slog hun sky og forlegen Øjnene ned. Han lovede at komme igjen den næste Dag med hendes Fader, men hun lod næppe til at lægge Mærke til hans Ord, og hun sagde intet. Men da han gik henimod Døren, greb hun ham fat i Ærmet og søgte med et bedende Blik at trække ham til Side, som om hun havde noget

særligt at sige ham. Han gik strax med hende ind i et andet Værelse.

«Hvad er der, Lisa?» spurgte han kjærlig og opmuntrende. Men hun saa' sig ængstelig om og trak ham endnu længere bort fra de andre.

«Hvad er det, Lisa, hvad er det?»

Men endnu syntes hun at være usikker og tav, mens hun stirrede stivt paa ham med de store blaa Øjne og med næsten vanvittig Rædsel præget i hvert Træk.

«Han vil — — — hænge sig!» hviskede hun som i Febervildelse.

«Hvem vil hænge sig?» spurgte Veltschaninov forfærdet.

«Han, han! I Nat vilde han ogsaa hænge sig i Snoren,» aandede hun hen, næsten uden at give Lyd til Ordene, «jeg saa' det selv! Han sagde til mig, at han vilde hænge sig i Snoren! Han har ogsaa villet gjøre det før — bestandig har han villet gjøre det — — jeg har set det om Natten — —»

«Det er ikke muligt!» hviskede Veltschaninov ganske bestyrtet. Lisa begyndte med ét at kysse hans Haand. Hun hulkede krampagtig og brød ud i klagende Bønner, men han kunde ikke forstaa, hvad det var, hun vilde. Fortvivlet saa' hun op paa ham, som om hun i sin grænseløse Smerte satte sit sidste Haab til ham. Han glemte aldrig det ulykkelige Barns sorgfulde Blik.

«Skulde hun virkelig, virkelig holde saa meget af ham?» tænkte han med en Følelse af Skinsyge og Misundelse, mens han, dreven af febrilsk Utaalmodighed, vendte tilbage til Byen. «Men hun sagde jo selv, at

hun holdt mere af sin Moder — maaske holder hun slet ikke af ham — — naar alt kommer til alt, hader hun ham endogsaa —!»

«— — Og hvad vil det sige, at han vil hænge sig? Har hun fantaseret, eller skulde der virkelig være noget i det? Skulde det Tossehoved for Alvor ville hænge sig — —? Naa, jeg maa i alt Fald se at komme efter, hvad der stikker under! Jeg vil saa snart som muligt bringe alt paa det rene.»

VII.

Veltschaninov havde virkelig travlt med at finde ud af, hvad der stak under. «Jeg var før som bedøvet, kunde næppe fatte mig,» tænkte han ved sig selv, idet han tilbagekaldte det første Møde med Lisa i sin Erindring, «nu er jeg roligere og vil gaa grundig tilværks.» I sin Utaalmodighed gav han Kusken Ordre til strax at kjøre hen til Trusozki, men han betænkte sig snart. «Nej, lad ham hellere komme til mig. Imens vil jeg, saa hurtig som muligt, besørge mine Forretninger.»

Med febrilsk Iver løb han fra Sted til Sted, men han følte godt, at han var meget adspredt og slet ikke i Stemning til at anvende den nødvendige Omhu paa sine Anliggender. Da han Klokken fem gik ind paa Restavrationen for at spise til Middag, foer pludselig for første Gang den Tanke ham gjennem Hovedet, at han maaske gjorde bedre i, slet ikke personlig at give sig af med «denne Proces», fordi han, naar alt kom

til alt, dog kun forvirrede Sagen, naar han bestandig blandede sig i den og løb sin Advokat, der allerede begyndte at krybe i Skjul for ham, paa Dørene i ét væk. Han følte sig næsten lettet ved denne Tanke og sagde smilende til sig selv, at han ganske sikkert vilde være bleven rasende, om han var faldet paa den igaar. Men hans Stemning var alligevel noget trykket — han var adspredt, tankefuld, og en vis Utaalmodighed plagede ham. Hans Tanker svævede fra det ene til det andet, men han kunde slet ikke finde ud af, hvad der egentlig fejlede ham.

«Nu véd jeg, hvad der er i Vejen med mig!» foer det ham pludselig gjennem Sindet. «Det er ham, dette Menneske, der piner mig! Jeg maa komme paa det rene med ham, koste, hvad det koste vil! Det kunde maaske endogsaa ende med en Duel.»

Klokken syv gik han hjem. Trusozki havde endnu ikke ladet sig se, og det forundrede ham højlig. Men Forundringen gik snart over til Ærgrelse og tilsidst til Nedslagenhed — ja, det gjorde ham endog ganske ængstelig: «Gud véd, Gud véd, hvordan det vil ende!» gjentog han ved sig selv, mens han snart gik op og ned i Værelset, snart lagde sig paa Divanen, og hvert Øjeblik saa' paa Uret.

Endelig, henimod Klokken ni, kom Trusozki. «Hvis dette Menneske,» tænkte Veltschaninov, ganske glad over hans Ankomst, «hvis dette Menneske virkelig skulde have lagt an paa at spille mig et Puds, havde han den bedste Lejlighed dertil nu, saa forstyrret er jeg i Hovedet.»

Munter og venlig raabte han Trusozki i Møde, hvorfor han var bleven saa længe borte. Ligegyldig

og med et spottende Smil om Læberne, slet ikke som Dagen før, tog Trusozki Plads i Lænestolen, hvor han havde siddet den foregaaende Nat, og kastede Hatten med Sørgefloret skødesløst paa en Stol. Forvandlingen i hans Væsen undgik ikke Veltschaninov, og han besluttede at rette sin Optræden derefter. Han fortalte kortelig, hvordan han havde anbragt Lisa paa det aftalte Sted, og hvor kjærlig de havde modtaget hende. Han tilføjede, at denne Forandring i hvert Fald vilde være gunstig for hendes Helbred, gik saa helt bort fra at tale om Lisa og førte ubemærket Samtalen over paa Pogorjelzovs — hvilke prægtige Mennesker, de var, hvor lang Tid han allerede havde kjendt dem, hvor indflydelsesrig og forekommende Pogorjelzov var o. s. v. Trusozki hørte adspredt paa ham, mens han fra Tid til anden skulede til ham med et lurende, ironisk Blik.

«De er et rigtigt Brushoved!» mumlede han med et haanligt, ubehageligt Smil.

«Det forekommer mig, De er en Smule ondskabsfuld i Dag, ikke sandt?» bemærkede Veltschaninov ærgerlig.

«Og hvorfor skulde jeg ikke have Lov at være ondskabsfuld, lige saa vel som enhver anden?» foer Trusozki pludselig løs paa ham som fra et Baghold. Det saa' ud, som om han kun havde ventet paa dette Øjeblik.

«Ganske som De behager!» svarede Veltschaninov smilende; «man skulde næsten tro, der var hændet Dem noget?»

«Vist er der hændet mig noget!» udbrød Trusozki i en heftig, pralende Tone.

«Og hvad er det, om man tør spørge?»

Trusozki tav et Øjeblik og begyndte saa:

«Tænk Dem blot, Stefan Michajlovitsch har spillet mig et Puds — — De véd nok, Bagautov, den unge Petersborger, ham fra de bedste Selskabskredse — —»

«Fik De igjen ikke Lov at komme ind til ham?»

«Aa jo. Idag blev jeg modtagen — men det var ogsaa første Gang. Jeg har skuet ind i hans Aasyn, men han var — rigtignok allerede et Lig!»

«Hvad? Er Bagautov død?» udbrød Veltschaninov bestyrtet.

«Ja, han er død. Tænk Dem blot, denne trofaste, mangeaarige Ven. Han døde igaar Middags, og jeg havde ingen Anelse derom! Maaske var det endogsaa i det samme Øjeblik, da jeg besøgte ham for at høre til hans Befindende. I Morgen skal han begraves, han er allerede lagt i Kisten. En prægtig Kiste, overtrukken med mørkerødt Fløjl og beslaaet med Guldborter — — det er Nervefeber, han er død af. Ja vist, fik jeg Lov at komme ind, og jeg har skuet ind i hans Aasyn! Jeg fortalte, at jeg var en af hans oprigtigste Venner, og saa lod de mig komme ind. Men tænk Dem nu blot, saadant et Puds spiller min oprigtige, mangeaarige Ven mig — hvad siger De til det? Maaske var det kun for hans Skyld, jeg kom her til Petersborg.»

«Men hvorfor ærgrer De Dem dog saa meget over ham?» spurgte Veltschaninov smilende, «han har jo ikke forsætlig lagt sig til at dø for at trodse Dem!»

«Nej, jeg siger det kun med Beklagelse — han var min dyrebareste Ven! Naa, se her, hvad han betød for mig — —»

Ved disse Ord løftede Trusozki begge sine Pegefingre og satte dem som et Par Horn ud fra sin Skaldepande under en sagte Fnisen. Omtrent et halvt Minut sad han saaledes og gottede sig med træsk Vellyst over Veltschaninovs forlegne Ansigt. Han stirrede paa ham som paa et Spøgelse, men det pinlige Udtryk veg snart for et roligt, spottende Smil.

«Hvad betyder det?» spurgte han langtrukkent.

«Det betyder Horn,» forklarede Trusozki giftig og tog Fingrene bort fra Panden.

«Hvilke Horn? — — Deres Horn?»

«Mine egne, ærlig erhvervede Horn!» svarede Trusozki med en modbydelig Grimace, en sælsom Blanding af baade Bitterhed og Haan.

Et Øjeblik tav de begge.

«De er virkelig et modigt Menneske,» begyndte Veltschaninov endelig.

«Hvorfor det? Fordi jeg viste Dem Hornene. Ved De hvad, Alexej Ivanovitsch, De skulde hellere byde mig et eller andet! Et helt Aar igjennem har De Dag ud og Dag ind været min Gjæst. Lad os faa en Flaske Vin, jeg er ganske tør i Halsen.»

«Med Fornøjelse! Havde De blot sagt det for længe siden. Hvad vil De drikke?»

«Hvad skal det sige «De»? Sig, hvad skal vi drikke — for vi vil da drikke begge to, ikke sandt?» sagde Trusozki og saa' paa Veltschaninov med en udfordrende, men tillige mærkværdig urolig Mine.

«Champagne?»

«Hvad ellers? Endnu er vi ikke naaet til at drikke Brændevin.»

Veltschaninov rejste sig skjødesløst, ringede paa sin Opvarterske og gav hende den nødvendige Besked.

«Vi vil fejre vort glade Gjensyn efter ni Aars Adskillelse,» vedblev Trusozki spottende, «nu er De den eneste oprigtige Ven, jeg har tilbage. Stefan Michajlovitsch Bagautov er ikke mere! Hvorledes er det, Digteren siger:

«Heden er gangen Patrokles, den store,
Tossen, Thersites, lever endnu.»

Ved Ordet «Thersites» pegede han paa sig selv.

«Naar den Karl blot snart vilde ud med Sproget, jeg kan ikke lide disse Hentydninger,» tænkte Veltschaninov. Vreden kogte i ham, og han kunde kun med Møje bevare sin Ro.

«Sig mig blot én Ting — naar De saadan uden videre beskylder Bagautov, maa De jo være glad over, at han er død. Hvorfor ærgrer De Dem da?»

«Skulde jeg glæde mig? Og hvorfor det?»

«I alt Fald at dømme efter de Følelser, De nærer mod ham!»

«Hi, hi! Denne Gang tager De fejl af mine Følelser. Hvorledes er det, hin Vismand siger: «en død Fjende er god, men en levende Fjende er bedre» — hi, hi!»

«Naa, jeg troede dog, De havde havt tilstrækkelig Tid til i de fem Aar at se Dem mæt paa den levende,» bemærkede Veltschaninov ondskabsfuldt.

«Men tror De — tror De da, jeg vidste noget den Gang?» faldt Trusozki ham rask i Talen, ligesom glad over, at det Spørgsmaal, han allerede længe havde ventet, endelig blev gjort ham, «hvad antager De mig da for, Alexej Ivanovitsch?»

Det gemene, spodsk-fejge Udtryk forsvandt med ét fra hans Ansigt, der pludselig saa' overraskende alvorligt, ja, næsten mandigt ud.

«De vidste altsaa intet!» sagde Veltschaninov studsende.

«Mener De, jeg skulde have vidst det? At jeg virkelig vidste det? Aa, I Jupiters Sønner! Intet Menneske er jer mere værd end en Hund, I bedømmer alle efter jeres egen elendige Karakter! Der har I det, slug nu kun den Pille!» Og han slog rasende med den knyttede Haand i Bordet, men blev selv bange over sit Udbrud og saa' sig ængstelig om.

Veltschaninov betragtede ham alvorlig.

«Hør nu, Trusozki, det er mig aldeles ligegyldigt, om De har vidst det eller ej. Naar De ikke vidste det, er den Rolle, De har spillet, ikke æreløs. Jeg kan blot ikke forstaa, hvorfor De just gjør mig til Deres fortrolige.«

«Jeg taler ikke om Dem — De skal ikke ærgre Dem — ikke om Dem — —» mumlede Trusozki og slog Øjnene ned.

I dette Øjeblik kom Mavra med Champagnen.

«Aha! Der er den!» raabte Trusozki hende i Møde, øjensynlig glad over at kunne give Samtalen en anden Retning, «Glas, Moerlil, Glas! Herligt! Hvad kan man forlange mere! Er den allerede trukken op? Ære og Tak være dig, du søde Skabning! Se saa, nu kan du gaa.»

Han var igjen bleven vel tilmode og saa' atter dristig paa Veltschaninov.

«Tilstaa kun,« sagde han med et uforskammet Smil, «at De er gruelig nysgjerrig og paa ingen Maade

saa ligegyldig, som De behagede at sige, ja, at De endog vilde blive rigtig vred, om jeg f. Ex. i dette Øjeblik vilde rejse mig og gaa min Vej, uden at give Dem den Forklaring, De venter.»

«Jeg vilde slet ikke blive vred.»

«Fy, hvor du lyver!» tænkte Trusozki, mens han listig saa' ham ind i Øjnene. «Naa, lad os fylde vore Glas!» raabte han højt, idet han skjænkede i og løftede sin Pokal, «vi vil drikke en Skaal: Paa vor hensovede Vens, Stefan Michajlovitsch's Velgaaende!»

Han tømte sit Glas i ét Drag.

«Jeg kan ikke gjøre Dem Besked ved denne Skaal,» svarede Veltschaninov og satte, uden at drikke, Glasset fra sig.

«Hvorfor ikke? Det er dog saadan en smuk Skaal!»

«Sig mig, havde De drukket noget, førend De kom herhen?»

«En lille Draabe har jeg vist drukket. Hvorfor det?»

«Aa, det er det samme — det forekom mig blot, at De igaar og navnlig i Morges, tog Dem Deres Hustrus Død meget nær.»

«Og hvem siger Dem, at jeg ikke tager mig den nær?» busede Trusozki ud og foer op fra sin Stol som fra en Springfjer.

«Jeg betvivler det ikke. Men De maa selv indrømme, at De kunde tage fejl med Hensyn til Bagautov, og det er i hvert Fald et vigtigt Punkt.»

Trusozki blinkede listig med Øjnene.

«Aa, hvor De gjærne vilde vide, hvordan jeg er kommen efter det.»

«Jeg gjentager endnu en Gang, at det er mig

fuldstændig ligegyldigt!» sagde Veltschaninov og blev rød af Vrede. «Mon jeg ikke hellere skulde kaste den Fyr paa Døren med samt hans Flaske,» tænkte han uvilkaarlig i sin Ærgrelse.

«Det er lige meget, lige meget!» sagde Trusozki ligesom opmuntrende og fyldte sit Glas paany. «Jeg skal strax fortælle Dem, hvordan jeg har faaet det hele at vide og saaledes opfylde Deres ivrigste Ønske — De er nemlig virkelig et iltert Menneske, Alexej Ivanovitsch, et frygtelig iltert Menneske, hi, hi! Men giv mig dog en Cigaret, siden Marts Maaned er jeg nemlig — —»

«Dér er Cigaretter.»

«— — siden Marts Maaned er jeg nemlig bleven en lille Døgenigt, Alexej Ivanovitsch, og det er gaaet til paa følgende Maade. Hør rigtig opmærksomt efter! Svindsot, aller dyrebareste Ven,» vedblev han med en vis Fortrolighed, «er, som De véd, en meget interessant Sygdom. I Reglen gaar de Svindsottige Døden i Møde uden at ane, at de maaske allerede skal dø den Dag i Morgen. Jeg har sagt Dem, at Natalia Vassiljevna endnu fem Timer før sin Død talte om en Rejse, som hun efter fjorten Dages Forløb vilde foretage til en Tante, der boede fyrretyve Verst borte. Endvidere véd De vist, at adskillige Damer og maaske ogsaa Herrer har den Vane, eller maaske jeg skal kalde det den slemme Vane, at gjemme alle Slags Kjærlighedsbreve. Man gjør bedst i at stikke saadant noget Tøjeri i Ovnen, mener De ikke? Men nej; hver eneste Lap Papir skal endelig omhyggelig opbevares i Æsker og Chatoller — endogsaa numereres efter Dato, Aarstal og Personer. Om Sagen virkelig volder de vedkom-

mende saa megen Fornøjelse, véd jeg ikke, i hvert Fald opbevarer man dette Kram, rimeligvis paa Grund af de behagelige Erindringer. Natalia Vassiljevna tænkte altsaa slet ikke paa at dø, men ventede indtil det sidste Øjeblik paa Stabslæge Koch. Saadan gik det til, at hun døde pludselig, og efterlod i sit Skrivebord et Ibentræs Skrin, nydelig indlagt med Perlemor og Sølv. Det var et henrivende Skrin, med en lille Nøgle — et Stykke gammelt Familie Arvegods, som hun havde faaet af sin Bedstemoder. Naa, i dette Skrin fandtes alt — alt uden Undtagelse, ordnet efter Dato og Nummer. Alle de tyve Aar af vort Ægteskab var paa en vis Maade repræsenteret der. Og da Bagautov var i Besiddelse af en afgjort literær Begavelse og oven i Kjøbet en Gang havde sendt en Kjærlighedsroman til et Tidsskrift, var det intet Under, at de Vidnesbyrd, jeg fandt i Skrinet, beløb sig til henved et hundrede Stykker! Naturligvis, naar man betænker — i fem Aar! Enkelte af Brevene var forsynede med egenhændige Bemærkninger af Natalia Vassiljevna. En behagelig Opdagelse for en Ægtemand, hvad mener De?»

Veltschaninov huskede strax, at han aldrig havde sendt Natalia noget Brev eller andet skriftligt Bud. Fra Petersborg havde han skrevet to Gange, men Brevene var, efter Aftale, stilet til begge Ægtefællerne. Paa det sidste Brev, i hvilket Natalia én Gang for alle gav ham Afsked, havde han slet ikke svaret.

Da Trusozki havde endt sin Fortælling, tav han en Tid lang og saa' Veltschaninov truende ind i Ansigtet.

«Naa, hvorfor svarer De ikke paa mit Spørgsmaal?» spurgte han endelig.

«Paa hvilket Spørgsmaal?»

«Aa, naturligvis om den behagelige Opdagelse og de Følelser, en Ægtemand maa have ved at finde saadant et Skrin.»

«Hvad kommer det mig ved!» sagde Veltschaninov, idet han rejste sig og begyndte at gaa op og ned i Værelset.

«Jeg tør vædde paa, De nu tænker: hvor det er gement af ham at sidde dér og prale med sine Horn! De synes mig at være et meget ømtaaligt Menneske, hi, hi!»

«Det kunde ikke falde mig ind at tænke det. Jeg synes blot, De har drukket temmelig megen Vin. Noget usædvanligt kan jeg aldeles ikke se i alt det. Jeg kan godt forstaa, De havde Brug for den levende Bagautov for at kunne forlange Oprejsning af ham for den Krænkelse — —»

«Og hvorfor, mener De, skulde jeg vel have Brug for den levende Bagautov?»

«Det er Deres Sag.»

«Jeg tør vædde paa, De tænker paa en Duel.»

«Aa, for Fanden!» raabte Veltschaninov bestandig heftigere, «jeg tænkte, at De, som ethvert ordentligt Menneske i et lignende Tilfælde ikke vilde nedværdige Dem til taabelig Sniksnak, til latterlige Klager, modbydelige Hentydninger og dumme Talemaader, men vilde handle aabent og ærlig, netop som det sømmer sig for et ordentligt Menneske.»

«Hi, hi! Men maaske er jeg ikke noget ordentligt Menneske!»

«Det er naturligvis ogsaa Deres egen Sag — — men, for Djævlen, hvad vilde De da hos den levende Bagautov?»

«Og om jeg nu ikke vilde andet end i Ny og Næ nyde Synet af min Hjærtensven og drikke en Flaske Vin med ham.»

«Han vilde ikke have drukket med Dem.»

«Og hvorfor ikke? *Noblesse oblige!* Drikker De maaske ikke med mig? hvorfor skulde han være bedre end De?»

«Jeg har ikke drukket med Dem.»

«Ej ej, hvor De med ét er bleven stolt!»

Et ondt Smil fløj over Veltschaninovs Træk.

«Fy for Fanden, De forekommer mig virkelig at være et Slags Rovdyr! Og jeg troede, De var kun en Hanrej fra Fødslen og intet videre.»

«Hvad vil en «Hanrej» sige? Hvad er det?» spurgte Trusozki og spidsede Øren.

«Naa — det er en Art Mandfolk — — men jeg gider ikke snakke! Gaa hellere hjem, det er paatide. De kjeder mig!»

«Og hvad vil det sige: «et Slags Rovdyr»? Hvorfor sagde De Rovdyr?»

«Det sagde jeg blot for at gjøre Nar af Dem.»

«Ja, men hvad mener De med «Rovdyr»? Aa, sig mig det, for Guds — eller rettere for Christi Skyld.»

«Se saa, nu er det nok!» skreg Veltschaninov, for hvem endelig Taalmodigheden brast, «det er paatide, se til De kommer af Sted.»

«Nej, det er ikke nok!» raabte Trusozki og sprang pludselig op, «og selv om De allerede er kjed af mig,

saa er det ikke nok, fordi vi nemlig først maa klinke med hinanden og drikke ud! Naar vi har drukket ud af vore Glas, vil jeg gaa — men før er det paa ingen Maade nok!»

«Pavl Pavlovitsch, vil De gaa Fanden i Vold — eller vil De ikke?»

«Jeg vil gaa Fanden i Vold — men først vil vi drikke. De sagde før, De ikke vilde drikke med mig — men jeg staar fast paa, at De skal drikke med mig.»

Det ubehagelige Grin var med ét forsvundet fra hans Ansigt. Hans Træk fik pludselig et Udtryk, som aldeles ikke passede til hans Udseende og hans hidsige Opførsel, det bragte Veltschaninov til at studse.

«Vi vil drikke med hinanden, Alexej Ivanovitsch, hører De? Nej, afslaa det ikke, hører De?» vedblev Trusozki, idet han klemte fast om Veltschaninovs Haand og saa' ham ind i Ansigtet med et sælsomt Udtryk. Øjensynlig gjaldt det for ham ikke alene om at komme til at drikke.

«Men, jeg beder Dem,» sagde Veltschaninov usikkert, «det kan jo ikke lade sig gjøre — — der er jo endnu kun en Slat tilbage!»

«Det er kun en Slat, men til to Glas forslaar det nok. Vi vil klinke og drikke — se dér, tag Deres Glas.»

De klinkede og drak.

«Naa, og nu — og nu — — aa!» Trusozki tog sig pludselig med Haanden til Panden og blev staaende en Stund i denne Stilling. Veltschaninov ventede, at han i næste Øjeblik vilde udtale det afgjørende Ord. Men Trusozki sagde slet intet. Han saa' kun paa ham,

og det samme brede, stille, listige Grin kom paany til Syne paa hans Ansigt.

«Hvad vil De mig egentlig, De, drukne Menneske! De holder mig vel endog for Nar?» foer Veltschaninov ganske rasende løs paa ham.

«Skrig ikke, skrig ikke — hvorfor skriger De dog?» sagde Trusozki hastig i en beroligende Tone. «Nej, nej, jeg holder Dem ikke for Nar! Véd De, hvor kjær De er bleven mig? Ser De, saa kjær — —» og han greb pludselig Veltschaninovs Haand og kyssede den. Veltschaninov vidste ikke af det, før det var sket, saa uventet kom det ham. «Ser De, saa kjær er De mig! Og nu — vil jeg gaa Fanden i Vold.»

«Vent dog lidt, hører De!» raabte Veltschaninov, der næppe havde forvundet sin Overraskelse, efter Trusozki, som allerede var i Færd med at gaa — «jeg glemte at sige Dem noget — —»

Trusozki vendte sig om henne ved Døren.

«Ser De,» vedblev Veltschaninov med en vis Hast og Forlegenhed, «De maa ubetinget i Morgen kjøre med mig ud til Pogorjelzovs — — De maa forestilles for dem og sige dem Tak — —»

«Ubetinget, ubetinget, det er jo selvfølgeligt!» faldt Trusozki ham indrømmende i Talen.

«Desuden venter Lisa Dem ogsaa ganske bestemt, jeg har lovet hende det — —»

«Aa, Lisa!» udbrød Trusozki, idet han traadte et Skridt nærmere — «Lisa! Véd De ogsaa, hvad Lisa var for mig, var og endnu er? Ja, var og endnu er!» skreg han helt ude af sig selv. «Men — — hi, derom en anden Gang — om alt det en anden Gang — — og nu skal det ikke være nok, at

De har drukket med mig, Alexej Ivanovitsch, men jeg maa have endnu en anden Oprejsning — —»

Han lagde sin Hat paa Stolen og saa' paa Veltschaninov, idet han trak Vejret dybt.

«Kys mig, Alexej Ivanovitsch,» sagde han saa efter en kort Tavshed.

«Er De fuld?» raabte Veltschaninov og traadte et Skridt tilbage.

«Vist er jeg fuld, men kys mig alligevel, Alexej Ivanovitsch! Aa, kys mig, hører De? Jeg kyssede jo nylig Dem paa Haanden.»

Veltschaninov nølede et Øjeblik — det var, som havde han pludselig faaet et Kølleslag i Panden. Men med ét bøjede han sig ned mod Trusozki, der næppe naaede ham til Skuldren, og kyssede ham paa Munden, hvorfra der slog ham en stærk Vinlugt i Møde. For Resten var han ikke ganske vis paa, om han virkelig havde kysset ham.

«Naa, og nu, og nu — —» raabte Trusozki i drukken Henrykkelse og med funklende Øjne, «og hør nu! Jeg tænkte før: skulde ogsaa han — ogsaa han? — For, hvis han ogsaa, tænkte jeg — hvis han ogsaa — — hvem i al Verden skulde man saa tro?»

Ved disse Ord brast han pludselig i Graad.

«Forstaar De altsaa, hvor dyrebar en Ven De nu er mig?» Og idet han hurtig tog sin Hat, skyndte han sig ud af Værelset. Veltschaninov blev i nogle Minutter staaende paa samme Plet, ligesom igaar, da Trusozki havde besøgt ham for første Gang.

«Aa, hvad! En drukken Nar og intet andet!» til den Slutning kom han endelig med en afværgende Haandbevægelse.

«En drukken Nar, intet andet!» sagde han endnu en Gang med energisk Overbevisning, da han havde klædt sig af og var gaaet i Seng.

VIII.

Den næste Morgen ventede Veltschaninov, at Trusozki skulde komme til ham for, som han havde lovet, tidlig paa Dagen at kjøre ud med ham til Pogorjelzovs. Han gik frem og tilbage i Værelset, mens han slubrede sin Kaffe i sig, røg en Cigaret og tænkte over den foregaaende Aftens Hændelser. Han var tilmode som et Menneske, der ved sin Opvaagnen husker, at han Aftnen i Forvejen har faaet et Ørefigen.

«Hm — — han véd meget godt, hvordan Tingene forholder sig, og han vil lade Lisa undgjælde for det,» tænkte han, og en ængstelig Følelse sneg sig over ham. Det blege, sørgmodige Barns yndige Billede dukkede op for ham. Hans Hjærte bankede højere ved den Tanke, at han i Dag, maaske allerede om to Timer, skulde gjense sin Lisa.

«Aa, hvad er der at betænke sig paa,» sagde han ved sig selv, og en ny Følelse gjennemstrømmede pludselig hans Indre, «hun er nu mit Liv og mit Maal. Hvad bryder jeg mig om alle mulige Ørefigen og Erindringer! — — Hvad har egentlig hele mit tidligere Liv været? Et øde Virvar af allehaande Daarskaber og overflødige Bekymringer. Det skal nu blive helt anderledes, ja, helt anderledes!»

Men midt i sin Begejstring begyndte han atter at blive nedtrykt.

«Han vil betale mig med Renter, vil lade Lisa undgjælde — det er klart! Han vil pine hende ihjel. Han vil hævne sig paa mig, hævne sig for alt, ved at saare mig just paa dette Sted. Men i intet Tilfælde maa jeg tillade ham saadanne Dristigheder som igaar,» tænkte han og rødmede uvilkaarlig, «men — Klokken er allerede tolv, og han er endnu ikke kommen!»

Han ventede til halv et og blev med hvert Minut mere og mere urolig. Trusozki lod sig endnu bestandig ikke se. Flere Gange faldt det Veltschaninov ind, at han maaske blev holdt for Nar, og at Trusozki forsætlig udeblev. Denne Formodning blev tilsidst til Vished for ham og bragte ham helt ud af sig selv: «Han véd, jeg er afhængig af ham,» tænkte han, «hvad skal det nu blive til med Lisa? Hvordan kan jeg vise mig for hende uden ham.»

Endelig kunde han ikke længere holde det ud og begav sig henimod Klokken ét til Trusozki. Dér fik han at vide, at Trusozki slet ikke havde været hjemme om Natten, men først havde vist sig et Kvarters Tid om Morgenen henimod ni, for derefter atter at forsvinde. Veltschaninov stod foran det aflaasede Værelse og vrikkede mekanisk i Dørgrebet, mens Pigen gav ham denne Besked. Pludselig rystede han sig ærgerlig, spyttede og slap Dørgrebet. Han vilde just spørge efter Marja Syssojevna, da hun selv kom ud i Korridoren.

Marja Syssojevna var en god Skabning, «en Kvinde med et bravt Sindelag», som Veltschaninov senere udtrykte sig, da han fortalte Fru Pogorjelzov sin Samtale med hende. Marja spurgte ham om, hvordan

han havde faaet «Barnet» anbragt igaar og gav sig saa strax til at tale om Trusozki. Hun sagde, at hun for længe siden vilde have smidt ham ud, «hvis det ikke havde været for Barnets Skyld. Han er ogsaa bleven smidt ud ovre i Gjæstgivergaarden,» vedblev hun, «fordi han bærer sig altfor galt ad. Naa, sig nu selv, er det ikke Synd og Skam, at han bringer et Fruentimmer med sig hjem om Natten, naar Barnet er hos ham! «Hun skal blive din Moder,» skriger han, «hvis jeg faar det i Sinde.» Saa kunde selv Fruentimret ikke mere holde det ud og spyttede ham i Ansigtet. Og saa skreg han endnu højere: «Du er ikke min Datter, men en Horeunge!»

«Hvad er det, De siger?» spurgte Veltschaninov ganske forskrækket.

«Jeg har hørt det med mine egne Øren, og selv om han var nok saa fuld, saa skikker det sig dog ikke at sige saadant noget til Barnet. For om hun end kun er lille, nogen Forstand har hun dog. Hun græd og græmmede sig, det stakkels lille Skind, saa Gud maatte sig forbarme. Og saa er der nylig begaaet en Synd her i Gaarden. Det skal have været en Kommissær eller saadan noget, som tog et Værelse om Aftnen i Gjæstgivergaarden, og om Morgnen hængte han sig. Han havde sat Kronens Penge overstyr, sagde man. Folk stimlede sammen. Trusozki var ikke hjemme, og Barnet drev omkring uden Opsigt, og lige med ét ser jeg hende staa midt i Korridoren mellem alle Folkene og bag Ryggen af dem med store Øjne kige paa den hængte. Jeg bragte hende naturligvis strax bort, og vil De tænke Dem: hun rystede over hele Kroppen, og saa blev hun ganske sort, og ligesom jeg har faaet

hende her ind, falder hun om, saa lang hun er, og begynder at faa Trækninger. Det var med Nød og næppe, jeg fik hende bragt til sig selv igjen. Det var et Krampeslag, og siden den Tid har hun skrantet. Da han saa kom hjem og fik det at høre, begyndte han at knibe hende — for han slaar hende i Reglen ikke, men kniber hende — og saa drak han sig fuld og gjorde hende bange: «jeg vil ogsaa hænge mig,» sagde han, «for din Skyld vil jeg hænge mig — dér i Gardinsnoren hænger jeg mig,» sagde han og lavede Løkken lige for Øjnene af hende. Og hun blev helt ude af sig selv og klamrede sig fast til ham: «jeg skal aldrig gjøre det mere,» skreg hun, «jeg skal aldrig gjøre det mere, lille Fa'er!» Det var virkelig den rene Jammer at høre paa.»

Veltschaninov havde ganske vist ventet at faa mærkelige Ting at høre om Trusozki, men Værtindens Fortælling bragte ham saadan ud af Fatningen, at han næsten ikke kunde tro den mulig. Men Marja Syssojevna havde adskilligt mere at fortælle. Saadan var det for Exempel gaaet saa vidt en Gang, at Lisa i sin Angst vilde have styrtet sig ud af Vinduet, hvis Marja ikke var kommen til.

Da Veltschaninov gik hjem, var han som bedøvet. «Jeg slaar ham ihjel med en Knippel, den Hund!» foer det ham uvilkaarlig gjennem Sindet. Og i sin grænseløse Forbitrelse blev han længe ved at gjentage disse Ord.

Han tog en Vogn og kjørte ud til Pogorjelzovs. Han var endnu ikke kommen ud af Byen, da hans Kjøretøj blev standset, hvor nogle Gader krydsede hinanden ved en Kanalbro, fordi et stort Ligtog spærrede Vejen. Paa begge Sider af Broen stuvedes Mennesker

og Vogne sammen. Det var en fin Begravelse, og Sørgekarethernes Række var usædvanlig lang. Pludselig fik Veltschaninov Øje paa Trusozkis Ansigt i et af Karetvinduerne. Et Øjeblik troede han at have taget fejl, men Trusozki havde ogsaa set ham. Han stak Hovedet ud af Vinduet og nikkede smilende til ham, ja, kyssede endog paa Fingren ad ham. Veltschaninov sprang ud af Vognen og trængte sig, trods Stimlen og Politibetjentene, hen til Trusozkis Karet, der netop kjørte over Broen. Trusozki var alene i Vognen.

«Hvad gaar der af Dem?» raabte Veltschaninov, «hvorfor kom De ikke? Hvad har De her at gjøre?«

«Skrig dog ikke, skrig ikke saa højt! Jeg opfylder en Pligt,» fnisede Trusozki og blinkede fornøjet med Øjnene, «jeg følger de forgængelige Levninger af min oprigtige Ven, Stefan Michajlovitsch Bagautov, til Jorden.»

«Det er jo altsammen Galmandssnak, De fordrukne, naragtige Menneske!» skreg Veltschaninov endnu højere efter et Øjebliks Nølen, «De skal øjeblikkelig stige ud og følge med mig — hører De, øjeblikkelig!»

«Jeg tør ikke — Pligten — —»

«Saa trækker jeg Dem ud ved Ørerne!» raabte Veltschaninov rasende.

«Ja men, saa skriger jeg, saa skriger jeg!» fnisede Trusozki ligesaa fornøjet som før, som om det hele var Spøg, mens han dog for en Forsigtigheds Skyld trykkede sig ind i Hjørnet af Vognen.

«Pas paa! Pas paa! De bliver kjørt over!» raabte en Politibetjent til Veltschaninov. En Vogn havde virkelig gjennembrudt Ligtoget og afstedkom stor Forvirring. Veltschaninov maatte springe til Side og blev

bestandig trængt længere bort af Mængden. Rasende spyttede han og banede sig med Møje Vej til sin Vogn.

«Naa, i den Tilstand havde jeg dog ikke kunnet bringe ham derud!» sagde han sluttelig smilende til sig selv, men en Følelse af ængstende Uro vilde ikke vige fra ham.

Da han fortalte Klaudia, hvad Værtinden havde meddelt ham, og om det besynderlige Møde med Trusozki, blev hun meget betænkelig tilmode.

«Jeg er grumme bange for Dem,» sagde hun, «De maa afbryde ethvert Bekjendtskab med ham — og det, jo før jo hellere.»

«Han er en drukken Nar og intet andet!» udbrød Veltschaninov heftig, «jeg vil slet ikke være bange for ham. Og hvordan kan jeg bryde med ham — blot for Lisas Skyld! Tænk paa Lisa!»

Lisa var, som Klaudia fortalte ham, bleven alvorlig syg. Den foregaaende Aften havde hun begyndt at faa Feber, og de ventede en berømt Læge fra Byen, til hvem der var bleven sendt Bud. Disse Efterretninger gjorde Veltschaninov helt fortvivlet. Klaudia førte ham ind til den syge.

«Jeg har nøje iagttaget hende igaar,» sagde hun og blev staaende et Øjeblik udenfor Døren til Sygeværelset, «hun er et stolt, tungsindigt Barn. Hun skammer sig over, at hun er hos os, og at hendes Fader saa ukjærlig har forladt hende, og jeg tror, at hendes Sygdom kommer deraf.»

«Hvad mener De med, at han har forladt hende? Hvordan kommer De paa den Tanke?»

«Allerede det er tilstrækkeligt, at han saadan uden

videre har ladet hende tage med et fremmed Menneske ind i et fremmed Hus — —»

«Men jeg tog hende med mig næsten med Magt. Deri synes jeg ikke, der er nogen egentlig Ukjærlighed — —»

«Men, du gode Gud, Lisa synes det. Efter min Mening kommer han aldrig her ud.»

Lisa blev slet ikke forundret, da hun saa' Veltschaninov komme alene. Et sørgmodigt Smil gled hen over hendes Træk, saa vendte hun sit feberglødende Ansigt om mod Væggen. Hun svarede slet ikke paa Veltschaninovs forlegne Trøstegrunde og hans Forsikringer om, at han ganske bestemt vilde bringe hendes Fader med den følgende Dag. Da han gik ud af hendes Værelse, brast hun i Graad.

Lægen kom først henad Aften. Da han havde set til det syge Barn, forkrækkede han dem alle ved at spørge, hvorfor de ikke havde sendt Bud efter ham tidligere. Han vilde ikke tro, at Lisa først var bleven syg den foregaaende Aften.

«Det afhænger altsammen af, hvordan hun kommer over denne Nat,» sagde han tilsidst afgjørende, traf sine Forholdsregler og kjørte bort efter at have lovet at komme igjen saa tidlig som muligt næste Morgen. Veltschaninov vilde endelig blive Natten over hos den syge, men Klaudia fik ham overtalt til at vende tilbage til Petersborg for om muligt at bringe «dette Umenneske» med sig ud til Lisa.

«Skal jeg forsøge det en Gang endnu?» sagde Veltschaninov fortvivlet, «naa, godt — om jeg saa skal binde ham og slæbe ham her ud med Magt!»

Ved den Tanke at binde Trusozki og med Magt

føre ham ud til Pogorjelzovs overvældede hans Fortvivlelse ham fuldstændig. «Jeg føler mig ikke det ringeste, nej, ikke det ringeste skyldig overfor ham!» sagde han harmfuldt til Klaudia, da han tog Afsked. «Jeg tager alle de lave, klynkende Ord tilbage, jeg udtalte igaar Aftes.»

Lisa laa med lukkede Øjne og syntes at sove. Men da Veltschaninov forsigtig bøjede sig over hende for til Afsked i det mindste at kysse Sømmen af hendes Klædebon, slog hun pludselig Øjnene op, som om hun havde ventet ham, og hviskede sagte:

«Bring mig bort herfra!»

Det var en stille sørgmodig Bøn, hvori der ikke var Spor af Gaarsdagens Heftighed. Men paa samme Tid laa der i hendes Ord en dump Forsagelse — hun syntes at være overbevist om, at hendes Bøn ikke vilde blive opfyldt.

Veltschaninov stod ganske raadvild og tilintetgjort overfor hende og søgte at forklare hende, at det var ganske umuligt at bringe hende bort. Lisa lukkede Øjnene og tav, som om hun ikke hørte, hvad han sagde.

Da han var kommen tilbage til Byen, kjørte han strax hen til den lille Gade ved Forbønskirken. Klokken var allerede ti. Han ventede omtrent en halv Time, mens han gik frem og tilbage i Korridoren i den pinligste Uro. Marja Syssojevna forsikrede ham, at Trusozki næppe vilde vende hjem før ved Daggry.

«Naa, saa vil jeg komme igjen ved Daggry!» besluttede han tilsidst og begav sig forbitret paa Vej til sin Bolig.

Men hvor stor var hans Forbavselse, da Mavra allerede i Porten tog imod ham med den Efterretning,

at «hans Gjæst fra igaar» havde ventet paa ham siden Klokken ti.

««Den Herre» behagede endogsaa at drikke The hos os, og «den Herre» sendte Bud efter Vin — den samme som igaar.»

IX.

Trusozki havde gjort sig det rigtig mageligt i Veltschaninovs Bolig. Han sad paa samme Sted som Dagen før, røg en Cigaret og havde just skjænket sig det fjerde og sidste Glas af Champagneflasken. Thekanden og et Glas, halvt fyldt med The, stod ved Siden af paa Bordet. Hans stærkt røde Ansigt straalede af Lykke. Han havde endog trukket Frakken af og sad, ganske sommerlig, i Skjorteærmer og Vest.

«Undskyld, dyrebareste Ven!» udbrød han, saa snart han fik Øje paa Veltschaninov, idet han sprang op og trak Frakken paa, «at jeg tog den af, den var mig lidt snæver — —»

Veltschaninov gik henimod ham med en mørk Mine.

«Er De endnu ikke helt beruset? Kan man maaske endnu tale et Par fornuftige Ord med Dem?»

Trusozki blev lidt forlegen.

«Nej, endnu ikke helt — — det gjaldt den afdødes Minde, men — — endnu er jeg ikke helt — —»

«Kan man tale til Dem som til et Menneske?»

«Jeg er jo netop kommen for at tale med Dem.»

«Naa, saa vil jeg begynde med at sige Dem, at De er en lumpen Karl!» skreg Veltschaninov ham lige

ind i Ansigtet med en Stemme, der næsten var kvalt af Forbitrelse.

«Naar De begynder med det, hvad vil De saa ende med?» spurgte Trusozki, endnu med en vis Dristighed, skjønt hans Mod allerede var sunket betydelig.

Veltschaninov hørte ikke paa ham, men vedblev:

«Deres Datter er syg, hun ligger for Døden. Vil De ikke have mere med hende at gjøre — eller hvad vil De?»

«Er hun virkelig allerede ved at dø?»

«Hun er syg, farlig syg!»

«Aa, maaske er det kun et lille Anfald — —»

«Vrøvl nu ikke! Hun er meget farlig syg! Allerede af den Grund burde De tage derud — —»

«For at takke — takke for den gjæstfri Modtagelse! Det forstaar jeg godt! Alexej Ivanovitsch, min gode, min dyrebare Alexej Ivanovitsch!» sagde han i en grædende Tone, idet han i drukken-begejstret Følsomhed sluttede Veltschaninovs Haand i begge sine, «skrig blot ikke saadan op, skrig blot ikke! Tænk, om jeg skulde dø, om jeg for Exempel i Drukkenskab skulde falde i Nevaen, vilde det saa ikke være akkurat det samme? Vi kommer virkelig tidsnok til Hr. Pogorjelzov — —»

Veltschaninov søgte at beherske sig lidt.

«De er fuld, og jeg begriber ikke, hvad det er, De vil mig. Jeg er beredt til, hvad Øjeblik det skal være, at holde Afregning med Dem — — ja, med Fornøjelse, og lige strax, om De vil. Men fremfor alt skal De vide, at jeg maa træffe mine Forholdsregler. De skal blive hos mig i Nat, i Morgen tidlig kjører jeg med Dem derud. Jeg lader Dem ikke gaa herfra!»

raabte han heftig, «jeg binder Dem og slæber Dem med Magt derud! — — Synes De om denne Divan?» spurgte han og pegede paa en bred, blød Divan, der stod ved Væggen, ligeoverfor hans egen.

«Men jeg beder Dem, det er jo aldeles ligegyldigt — —»

«Nej, det er slet ikke ligegyldigt — her, paa denne Divan skal De ligge. Se her, her er Lagner, et Sengetæppe, en Hovedpude,» han tog de nævnte Gjenstande ud af et Skab og kastede dem hen til Trusozki, som lydig tog imod dem, «red strax Deres Seng — strax, hører De!»

Trusozki stod usikker og med et fjollet Smil om Læberne midt i Værelset, belæsset med Sengklæderne; men da Veltschaninov endnu en Gang raabte truende til ham, gav han sig strax ifærd med Arbejdet, rykkede Bordet bort og redte sit Leje. Veltschaninov hjalp ham. Trusozkis Lydighed og frygtsomme Væsen stemte ham noget mildere.

«Drik Deres Glas ud, og læg Dem,» sagde han i en befalende Tone, der syntes ham at være den eneste passende, «har De selv bestilt Vinen?»

«Ja — Vinen — ja, jeg har selv — — jeg vidste, De ikke vilde lade noget hente — —»

«Det er smukt af Dem, De vidste det, men det var godt, om De vidste endnu mere. Jeg siger Dem altsaa endnu en Gang, at jeg har truffet mine Forholdsregler; den taabelige Maade, hvorpaa De opførte Dem igaar, vil jeg ikke mere taale; vov ikke tiere at byde mig Deres drukne Kys.»

«Jeg forstaar godt, at det kun gik an en eneste Gang,» smaalo Trusozki.

Da Veltschaninov, der gik frem og tilbage i Værelset, hørte dette Svar, blev han staaende foran Trusozki med en truende Holdning.

«Pavl Pavlovitsch, nu skal De tale aabent, uden Udflugter! De er klog nok til at vide, at De paa denne Maade ingen Vej kommer med mig: tal rent ud af Posen og handl frit, og jeg giver Dem mit Æresord paa, at jeg vil staa Dem til Ansvar for alt.»

Paa Trusozkis Ansigt viste sig atter dette haanlige Grin, som bragte Veltschaninov helt ud af sig selv.

«Stop!» vedblev han, «forstil Dem ikke, jeg gjennemskuer Dem! Jeg gjentager altsaa: mit Æresord paa, at jeg er rede til at svare Dem paa ethvert Spørgsmaal, give Dem enhversomhelst Oprejsning, De forlanger. Aa, om De dog vilde forstaa mig!»

«Hvis De vilde have den Godhed,» svarede Trusozki sagte og kom nær hen til ham, «saa vil jeg bede Dem om at forklare mig, hvad De igaar mente med «Rovdyret» — —»

Veltschaninov spyttede og begyndte atter at gaa op og ned i Værelset.

«Nej, Alexej Ivanovitsch, spyt ikke, thi det Udtryk interesserer mig virkelig meget, og jeg kom netop for at faa at vide — — De kan nok høre, min Tunge vil ikke rigtig gjøre Tjeneste, men De maa undskylde — — jeg læste for nylig i et Tidsskrift om Mennesker af «Rovdyrtypen» og «den tamme Typus» — den Gang forstod jeg det ikke, men saa faldt det mig atter ind i Morges, efterat De igaar havde brugt det Udtryk. Jeg gad nemlig gjærne vide, til hvilken Typus den afdøde Stefan Michajlovitsch Bagautov hørte — om han var et «Rovdyr» eller et «tamt Dyr». Hvad mener De?»

Veltschaninov gik bestandig tavs op og ned ad Gulvet.

«En Rovdyrtypus»,» begyndte han endelig ærgerlig og blev staaende, «er et saadant Menneske, der hellere vilde forgive en Bagautov ved et gemytligt Glas Vin, end gaa til hans Begravelse, som De gjorde, Gud véd af hvilke taabelige, hemmelige, lave Bevæggrunde, som paa ingen Maade gjør Dem Ære.»

«Rovdyrtypen vilde altsaa ikke være gaaet til Begravelsen,» mente Trusozki, «men hvordan kunde De da sige, at — —»

«Rovdyrtypen,» vedblev Veltschaninov i Vrede, uden at høre paa ham, «spilder ikke sin Tid hverken med tomme Grublerier og ynkelig Flæben over sin krænkede Ære, eller med alle Slags Grimacer og Udflugter, han falder heller ikke Folk om Halsen, forstaar De? Rovdyrtypen afgjør Sagen paa en anden mere kort og ærlig Maade — — er det sandt, at De vilde hænge Dem? Saa tal dog!»

«I Fuldskab har jeg maaske vrøvlet noget om det, det husker jeg ikke mere. De talte om Gift, Alexej Ivanovitsch — det passer sig dog vist ikke for en af os. For det første har man sin gode Stilling og sin Smule Kapital, og Gud véd, hvad der kan ske; kanhænde, man fik Lyst til at gifte sig igjen — —»

«Ganske rigtig. Og at forgive Folk fører desuden til Sibirien — —»

«Ja, den Mulighed er der jo ogsaa, ser De — — skjønt nu til Dags findes der formildende Omstændigheder for alt. Men der falder mig netop en morsom Anekdote ind — den vil jeg fortælle Dem. De talte før om at «falde om Halsen», det handler min Anek-

dote netop om. De kan sikkert huske en vis Livzov, Semjon Petrovitsch, som kom hos os, den Gang De var i T—. Naa, han havde en yngre Broder, der var ansat hos Gouvernøren, — en flot ung Petersborger var han med de mest glimrende Evner. Denne unge Mand kom en Gang i et Selskab, hvor der ogsaa var Damer tilstede — deriblandt ogsaa hans Hjærtes Dame — i Strid med en Oberst Golubenko. Han følte sig fornærmet, men stak Fornærmelsen i Lommen og lod, som om intet var sket. Men Golubenko forledede imidlertid hans Hjærtes Dame til Utroskab og bød hende sin Haand. Naa, hvad mener De nu, min Livzov gjorde? Han forsonede sig med Golubenko, blev snart hans oprigtigste Ven og var endogsaa til Stede ved Brylluppet som Forlover. Men da Selskabet — og det var det fineste Selskab, selv Gouvernøren var med — vendte tilbage fra Kirken, traadte Livzov, saadan som han gik og stod, i Kjole og med kruset Haar, hen til Brudgommen, ønskede ham til Lykke, kyssede ham og stak ham ganske gemytlig en Dolk i Maven, saa at Golubenka faldt bag over lige med det samme. Tænk Dem nu, selve Forloveren, hvilken Skjændsel! Og saasnart han havde fuldbragt Gjerningen, begyndte han at skrige: «Aa Gud, hvad har jeg dog gjort! Aa Gud, hvad har jeg gjort!» Taarerne løb ham ned ad Kinderne, og han rystede over hele Kroppen. Han kastede sig til hver enkelt af de tilstedeværendes Bryst, endogsaa Damerne faldt han om Halsen og bestandig raabte han: «Aa Gud, hvad har jeg gjort!» Hi hi hi! Han hævnede sig rigtignok godt. Det gjorde mig virkelig ondt for den stakkels Golubenko — men han kom sig for Resten igjen.»

«Jeg forstaar ikke, hvorfor De fortæller mig dette,» sagde Veltschaninov mørkt.

«Aa, jeg mener blot, at han stak ham med Dolken,» fnisede Trusozki, «og ser De, det var ingen Typus, men en blød, fin Sjæl, selv om han for saa vidt glemte sig selv, at han i Gouvernørens Nærværelse faldt Damerne om Halsen — og ser De, han naaede dog, hvad han vilde — stikke ham, det gjorde han dog. Det var blot det, jeg mente.»

«Gaa Fanden i Vold!» skreg Veltschaninov rystende af Vrede, «pak Dem — med deres gemene, træske Sladder. Vil De maaske gjøre mig bange, De, der er Deres eget Barns Bøddel, De gemene Karl, De Skurk, Skurk, Skurk!» Ordene blev ham formelig siddende i Halsen under det heftige Udbrud af hans Forbitrelse.

Trusozki foer krampagtig sammen og blev endog ædru for et Øjeblik.

«De kalder mig en Skurk, Alexej Ivanovitsch?» vovede han sig endelig forbløffet at sige, «De — mig?»

Veltschaninov syntes i Øjeblikket at være afvæbnet. Tungt aandende og kæmpende med sig selv gik han med lange Skridt flere Gange gjennem Værelset.

«Jeg tager det Ord tilbage,» sagde han tilsidst og blev staaende foran Trusozki, «men kun i det Tilfælde, at De for Fremtiden handler aabent og ærligt.»

«Og jeg vilde i Deres Sted i ethvert Tilfælde tage det tilbage, Alexej Ivanovitsch!»

«Godt, ogsaa det gaar jeg ind paa,» sagde Veltschaninov, efter at han en Tidlang havde stirret hen

for sig, «jeg tager alt tilbage. Men De maa indrømme, at vi nu i enhver Henseende er færdige med hinanden, og at jeg har Ret til ikke paa nogensomhelst Maade at føle mig forpligtet overfor Dem.»

«Ja vist, ja vist, hvorfor skulde De føle Dem forpligtet overfor mig?» svarede Trusozki med et spodsk Smil, mens han dog slog Øjnene ned.

«Naa, saa meget desto bedre, saa meget desto bedre! Drik Deres Vin, og læg Dem, for jeg vil i hvert Fald beholde Dem her i Nat — —»

«Hm, den Slat dér — —» brummede Trusozki, men han gik dog lydig hen til Bordet og drak den allerede dovne Champagne helt ud. Han havde ganske sikkert drukket, før han kom, for hans Haand rystede stærkt, og han spildte en Del af Vinen paa Gulvet og over sine Klæder, idet han drak. Som en artig Skoledreng satte han forsigtig det tomme Glas paa Bordet, gik hen til sit Leje og begyndte at klæde sig af i Tavshed.

«Var det dog ikke bedre, om jeg — — ikke blev Natten over?» spurgte han pludselig, mens han holdt den højre Støvle, han lige havde trukket af, i Haanden.

«Nej, det vilde ikke være bedre!» svarede Veltschaninov i en utaalmodig Tone, uden at se paa ham, mens han bestandig fortsatte sin Marsch op og ned i Værelset.

Trusozki klædte sig helt af og lagde sig. Et Kvarter senere gik ogsaa Veltschaninov til Ro og slukkede Lyset. Han faldt hen i en urolig Halvsøvn. Han drømte, at han skulde afgjøre en eller anden vigtig Forretning, som foraarsagede ham meget Bryderi. Som en trykkende Byrde laa det paa hans Bryst.

Saa forekom det ham, som om dette Tryk blev taget fra ham, hans Søvn blev roligere og fastere. Pludselig vaktes han af en Støj — han foer over Ende og saa' over til Trusozkis Leje. Gardinerne var trukne for, og der var næsten ganske mørkt i Værelset, men det forekom ham dog, som om Trusozki ikke var paa Divanen.

«Hvad er der i Vejen med Dem?» raabte han.

«En Skygge,» hviskede Trusozki næppe hørlig efter en kort Nølen.

«Hvad er det, De siger? Hvad for en Skygge?»

«Dér, i det andet Værelse, i Døren, saa' jeg en Skygge.»

«Hvis Skygge?» spurgte Veltschaninov lidt efter.

«Natalia Vassiljevnas Skygge!»

Veltschaninov stod op og saa' selv gjennem den aabne Dør ind i det andet Værelse. Dér var det langt lysere, da der ikke var Gardiner for Vinduerne, men kun hvide Rullegardiner.

«Der er intet at se, De er fuld — læg Dem igjen!» sagde Veltschaninov, idet han strakte sig paa Divanen og svøbte sig ind i sit Tæppe. Trusozki svarede ikke et Ord og lagde sig atter.

«Har De nogensinde før set hendes Skygge?» spurgte Veltschaninov med ét, efter ti Minutters Forløb.

«Jeg tror, jeg har set den én Gang før,» svarede Trusozki sagte.

Saa tav de begge. Omtrent en Timestid kunde Veltschaninov vel have blundet, da han paany blev vækket af en Støj og strax foer i Vejret. Midt i Værelset, et Par Skridt borte fra ham, troede han i

Mørket at skimte en hvid Skikkelse. Vel et Minut stirrede han paa den.

«Er det Dem, Pavl Pavlovitsch?» raabte han med sagte Stemme, hvis Klang i Nattens Stilhed forekom ham selv højst besynderlig.

Intet Svar fulgte, men der var ingen Tvivl mere om, at nogen stod der.

«Er det Dem — Pavl Pavlovitsch!» gjentog han saa højt, at selv om Trusozki havde sovet, maatte det sikkert have vækket ham.

Paany var alt stille, kun syntes det ham, at den hvide Skikkelse langsomt nærmede sig. Saa var det, som om noget sønderreves i hans Indre; rystende af Vrede og Hidsighed skreg han ind i Værelset:

«Hvad gaar der af Dem, De drukne Nar? Vil De spille Spøgelse og gjøre mig bange? Der ser De, hvor meget jeg bryder mig om det — —!» og han spyttede foragtelig i den Retning, hvor han formodede, Trusozki var. Saa svøbte han sig atter ind i sit Tæppe, vendte sig om mod Væggen og blev liggende stille og ubevægelig. Dødsstille var der om ham, men hans Hjærte bankede med heftige Slag. Der kunde vel omtrent være gaaet fem Minutter, da Trusozki pludselig begyndte at tale med sagte, klynkende Stemme:

«Jeg — — jeg vilde søge efter Tændstikkerne, Alexej Ivanovitsch! Jeg er saa tør i Halsen — — jeg vilde gjærne have noget Vand at drikke.»

«Hvorfor tav De, da jeg før raabte til Dem?» spurgte Veltschaninov ærgerlig.

«Jeg var bange — — De raabte saa højt, og saa blev jeg bange — —»

«Her paa Bordet til venstre — her er, hvad De søger — —» han vendte sig lidt om og famlede omkring paa Bordet. Endelig fandt han Tændstikkerne, tændte selv Lys og viste Trusozki Vandkaraffen.

«Vær ikke vred, fordi jeg har forstyrret Dem,» sagde Trusozki i en undskyldende Tone, mens han skjænkede sig et Glas Vand, «det brænder mig saadan i Halsen — — jeg har drukket temmelig meget — —»

Veltschaninov ænsede ham ikke. Mens Trusozki slukkede Lyset og gik til Sengs, vendte Veltschaninov sig atter om mod Væggen og blev hele Natten liggende i denne Stilling. Han ærgrede sig endnu mere over sig selv end over Trusozki og kunde slet ikke falde til Ro. Endnu længe laa han, pint af forvirrede Tanker og Forestillinger, fuldstændig søvnløs med lukkede Øjne. Omsider faldt han i Søvn og vaagnede først ved den tiende Time om Formiddagen. Hurtig foer han op og saa' sig om i Værelset — Trusozki var der ikke. Han søgte ogsaa forgjæves efter ham i de andre Værelser; hans natlige Gjæst var sporløst forsvunden.

«Det tænkte jeg nok!» udbrød han rasende og slog sig med Haanden for Panden.

X.

Lægens Ængstelse viste sig kun altfor vel begrundet. Det blev bestandig værre med Lisa — saa daarligt, som Veltschaninov og Klaudia ikke havde kunnet forestille sig det. Da Veltschaninov henad Middag viste

sig hos Pogorjelzovs, traf han endnu den syge ved fuld Bevidsthed, skjønt Feberen allerede havde naaet en høj Grad.

Han forsikrede senere, at hun havde smilet til ham, ja, endog rakt ham sin lille glødende Haand. Om det virkelig forholdt sig saaledes, eller om hans smertelig ophidsede Indbildningskraft kun havde foregøglet ham det ligesom til Trøst, lod sig ikke afgjøre. Om Natten begyndte Lisa at fantasere, og siden kom hun ikke mere til Bevidsthed.

Den tiende Dag efter hendes Ankomst til Landstedet var hun et Lig.

Det var en tung, trist Tid for Veltschaninov. Pogorjelzovs var endogsaa alvorlig bekymrede for ham. Den største Del af denne trøstesløse Tid tilbragte han hos dem. I de sidste Dage, mens Lisa var syg, sad han Timer lange ét eller andet Sted i en Krog, tankeløst stirrende hen for sig, ligegyldig for al Trøst. Undertiden syntes det at berøre ham pinlig, naar Klavdia søgte at opmuntre ham. Hun ytrede den Gang, at hun ikke havde troet det muligt, at alt dette vilde gjøre et saa dybt Indtryk paa ham.

Sin eneste Opmuntring fandt han i Samværet med Børnene, som undertiden kunde aflokke ham et Smil. Men selv naar han legede med dem, listede han sig bestandig paa Tæerne ind at se til den syge. Undertiden forekom det ham, at hun kjendte ham. Han vovede ligesaa lidt som de andre at haabe paa hendes Helbredelse, og saa blev det hans sidste bedrøvelige Trøst, idetmindste saa hyppig som muligt at være det døende Barn nær.

Et Par Gange blev han i disse Dage overfalden

af en febrilsk Trang til at gjøre et eller andet for den syge. Han brød pludselig op, foer i iltert Hastværk til Petersborg og sammenkaldte nogle berømte Læger til en Konsultation ved Lisas Sygeleje. Endnu om Aftenen, før hun døde, fandt en saadan Konsultation Sted i Ljesnoje — det var allerede den anden. Nogle Dage i Forvejen havde Klavdia indtrængende forestillet ham, at det dog sikkert vilde være nødvendigt, paa én eller anden Maade at faa fat i Hr. Trusozki, da man, i Fald Lisa døde, ikke kunde begrave hende uden ham. Veltschaninov, hvis Tanker kestandig var hos den syge, svarede adspredt, at han vilde skrive til ham. Men da ogsaa Gehejmeraaden talte om, at han i Nødsfald vilde lade Politiet opsøge Hr. Trusozki, begav Veltschaninov sig endelig paa Vejen til Pavl Pavlovitsch. Som sædvanlig traf han ham ikke kjemme og gav derfor Marja Syssojevna en kort Besked til ham.

En smuk Sommeraften, netop da Solen gik ned, blev Lisa forløst fra sine Lidelser. Saa var det med ét for Veltschaninov, som om han vaagnede af en tung Drøm. Da det døde Barn laa ubevægelig paa Bordet med foldede Hænder og just var blevet smykket med den hvide Kjole og et rigt Blomsterflor, traadte han pludselig hen til Klavdia med funklende Øjne og erklærede, at han strax vilde skaffe «Morderen» hid. Klavdia blev bange og raadede ham til at vente til næste Dag, men han hørte ikke paa hende og begav sig strax til Byen.

Han vidste omtrent, hvor Trusozki var at finde. Ikke alene for Lægernes Skyld havde han foretaget sine Rejser til Petersborg. Undertiden var den Tanke

faret ham gjennem Hovedet, at Lisa maaske vilde leve op paany, naar hun uventet hørte sin Faders Stemme. Saa var han fortvivlet taget af Sted for at opsøge Trusozki. Dér, hvor han boede, var han aldrig at finde.

«Tit bliver han borte tre hele Dage,» fortalte Marja Syssojevna ham, «og naar han saa endelig kommer, er han fuld og bliver kun en Time hjemme, og saa gaar det løs igjen — over alle Bredder.»

En Opvarter i Gjæstgivergaarden havde fortalt Veltschaninov, at Trusozki blandt andet var gode Venner med visse Damer i et Hus paa Vosnessenski Prospektet. Veltschaninov havde ufortøvet søgt dem op og spurgt dem ud om ham.

«Aa, det er Herren med Floret om Hatten!» udbrød de skjønne, idet de strax huskede deres gavmilde Gjæst. De talte for Resten ikke videre godt om ham, da han i nogen Tid slet ikke havde besøgt dem, men, som én af Damerne, ved Navn Katja, fortalte, holdt til hos en vis Maschka, «et rigtig farligt Kreatur, som for længst burde været i Sibirien, og som i alt Fald plukker den gode Pavl Pavlovitsch ganske ordentlig.» Katja lovede den Gang strax at faa fat paa Trusozki, men endnu havde hun ikke haft Lejlighed dertil.

Klokken var allerede ti, da Veltschaninov kom op til Katja og opfordrede hende til at hjælpe ham med at søge efter Trusozki. Han vidste endnu ikke, hvad han egentlig vilde ham — om han vilde slaa ham ihjel eller kun søgte efter ham for at meddele ham Lisas Død og gjøre ham klart, at han maatte være med ved Begravelsen. Hos sin nye Veninde, Maschka,

var Trusozki ikke mere at finde. Han var for to Dage siden bleven Uvenner med hende og havde af én eller anden «Kasserer» «faaet et Slag i Hovedet med en Skammel». Hele Kvarterer af Byen maatte Veltschaninov gjennemsøge og trængte, ført af Katja, ind i Stadens mest forborgne Knejper. Omsider henimod Klokken to om Natten traf han pludselig Trusozki ved Indgangen til et Lokale af tvivlsomt Rygte.

Han var døddrukken, og to Damer ledede ham ind i Lokalet. En høj, bredskuldret «Herre» af et meget fordægtigt Ydre gik bag efter dem og overøste Trusozki med en Syndflod af Skjældsord. Det drejede sig aabenbart om en Sum Penge, i alt Fald raabte den bredskuldrede bestandig til Trusozki, at han havde «bedraget ham og forgiftet hans Liv». Trusozki syntes ligesom Damerne at være bange for Forfølgeren. Da han med ét blev Veltschaninov vaer, styrtede han ham i Møde med aabne Arme og raabte:

«Min Hjærtensven — frels mig!»

Da den bredskuldrede fik Øje paa Veltschaninovs atletiske Skikkelse, foretrak han at tage Flugten. Trusozki udstødte et Triumfskrig og rystede truende den knyttede Næve efter den flygtende. Men Veltschaninov greb ham rasende i Skuldrene og begyndte — han vidste ikke selv hvorfor — at ruske i ham saa heftig, at Tænderne klaprede i Munden paa ham. Trusozki tav strax stille og stirrede i drukken Rædsel paa sin nye Angriber. Veltschaninov havde mistet al Selvbeherskelse — med hele sin Kraft trykkede han ham til Jorden, saa at han til sin Forbavselse pludselig fandt sig siddende paa Fortovet.

«Lisa er død!» stødte Veltschaninov endelig frem i en dump Tone.

Trusozki stirrede endnu maalløs paa ham, mens én af Damerne søgte at hjælpe ham op fra hans haarde Sæde.

Endelig syntes han at forstaa, hvad Veltschaninov sagde til ham.

«Død — —» hviskede han med et sælsomt Udtryk, hvori hans sædvanlige smilende Spot blandede sig med en ganske ny Følelse. Saa løftede han med Anstrængelse sin rystende højre Haand for at korse sig, men det lykkedes ham ikke, og han lod atter Armen synke. Langsomt rejste han sig op fra Fortovet, støttet til Damens Arm, og vilde gaa sin Vej, som om han aldeles havde glemt Veltschaninov. Men han greb ham igjen ved Skulderen.

«Begriber du ikke, din elendige Drukkenbolt, at hun ikke en Gang kan blive begravet, naar du ikke tager dig af det!» raabte han og aandede tungt.

Trusozki vendte sig om til ham.

«Kan De huske — ham — Artillerifændriken?» stammede han med lallende Tunge.

«Hvad?» raabte Veltschaninov og foer sammen som stukken af et giftigt Kryb.

«Han er hendes Fader — — gaa og søg ham op, han kan begrave hende!»

«Du lyver, Skurk!» skreg Veltschaninov ude af sig selv, «af Nederdrægtighed lyver du — — aa, jeg vidste, du vilde stikke noget under Stolen!»

Endnu et Øjeblik, og han havde slaaet Trusozki til Jorden med sin knyttede Haand. Men begge Damerne greb deres dinglende Ledsager ved Armene og trak ham

næsten med Magt bort med sig. Som bedøvet af Forbitrelse og Raseri stirrede Veltschaninov efter dem og — lod dem gaa.

Den næste Dag, Klokken henimod et om Eftermiddagen, viste en særdeles net Herre i Embedsuniform sig for Klavdia Petrovna og overrakte hende med et dybt Buk i Hr. Trusozkis Navn en Pakke. Den indeholdt de til Lisas Begravelse nødvendige Dokumenter, tre hundrede Rubel til Dækning af Omkostningerne derved og et smukt Brev, i hvilket Trusozki «takkede hendes Excellence for den kjærlige Deltagelse, hvormed hun havde optaget det stakkels moderløse Barn i sit Hjem, for hvilket kun Gud alene kunde lønne hende efter Fortjeneste.» Af en temmelig uklar Sætning fremgik det, at han selv «ved sin Helbredstilstand» var forhindret i at følge sin elskede, ulykkelige Datter til Jorden, og at han i denne Henseende maatte sætte sin Lid til hendes Excellences Englegodhed! De tre hundrede Rubel var bestemte til Begravelsen og til at at dække de mulige Udgifter, Sygdommen havde foraarsaget. Men skulde der blive noget tilovers af Summen, bad han i Hengivenhed og Underdanighed, at det maatte blive anvendt til Dødsmesser for den afdødes Sjæl. Da man ikke kunde afslaa en Fader at lade sit Barn begrave paa egen Bekostning, blev den Sum, Trusozki sendte, virkelig anvendt dels til Begravelsen og dels til det forønskede fromme Formaal. Veltschaninov var efter Lisas Begravelse som sønderbrudt baade paa Sjæl og Legeme. Han kom ikke ud til Ljesnoje, endskjønt Pogorjelzovs tit nok lod ham opfordre dertil. Klavdia, der var meget bekymret for ham, besøgte ham endog personlig i hans Hjem, men

traf ham ikke. Omtrent i fjorten Dage befandt han sig i en Tilstand af dump Bedøvelse. Han forsømte de nødvendigste Forretninger, drev uden Maal og Med om i Gaderne eller laa i tungsindig Grublen paa sin Divan.

I denne Tilstand traf hans Advokat ham, da han en skjønne Dag kom til ham med den glædelige Efterretning, at det havde taget en god Vending med hans Proces. Hans Modpart var villig til at lade sig affinde med en ubetydelig Sum, og der behøvedes kun hans Indvilligelse for at hidføre et gunstigt Forlig. Den sløve Ligegyldighed, hvormed Veltschaninov modtog denne Meddelelse, forbavsede i høj Grad Advokaten, som tidligere ikke havde ærgret sig lidet over sin Klients Utaalmodighed.

Juliheden havde imidlertid naaet sin højeste Grad og var næsten bleven uudholdelig for de stakkels Petersborgere. Men Veltschaninov var ligegyldig for alt. Hans Sjæl ejede ikke Rum for andet end dyb Smerte. Mest af alt pinte det ham, at Lisa maatte dø, uden at erfare, hvor dybt og inderlig han elskede hende. Det lyse, straalende Maal, der pludselig var dukket op over hans Livs Horizont og havde fyldt ham med frisk Livsglæde, var ligesaa pludselig atter forsvundet. Hvor herligt havde han ikke forestillet sig sit fremtidige Livsmaal, der ene og alene skulde bestaa i, at Lisa hver Dag og hver Time uden Ophør skulde fornemme hans Kjærlighed! «Noget andet Livsmaal gives der ikke for os Mennesker, kan der ikke gives for os!» tænkte han undertiden i en Slags sorg-tung Henrykkelse, «og selv om der gives andre Livsmaal, saa er i alt Fald intet ædlere og helligere end dette!» Ved Kjærligheden til Lisa vilde

han have gjort alt det godt, han havde forskyldt i et unyttigt, lastefuldt Liv. I Stedet for et overflødigt, dovent, livstræt Menneske, som han selv var, vilde han have opdraget et rent, ædelt Væsen for det menneskelige Samfund, og for dette Væsens Skyld vilde alt være blevet ham tilgivet, og han vilde selv have tilgivet alt.

Fra disse Tanker, der var ham fuldt bevidste, var Erindringen om den døde uadskillelig. Han var selv forundret over det dybe, vedvarende Indtryk, som Lisas pludselige Tilsynekomst havde frembragt i hans Sind. Bestandig var hans ophidsede Indbildningskraft beskæftiget med at kalde det ulykkelige Barns blege Aasyn frem for hans Sjæl. Han huskede hvert enkelt Udtryk, han havde iagttaget i hendes Ansigt i de faa Dage, det havde været ham forundt at se hende. Han saa' hende bevidstløs, feberglødende, med vidt aabne, stive, stirrende Øjne, og han saa' hende i Kisten, smykket med Blomster og med de smaa Hænder foldede som til Bøn. Han mindedes pludselig, at han havde lagt Mærke til en mørk Plet paa hendes ene Haand, da hun allerede laa i sine Ligklæder, og denne Plet kaldte de Mishandlinger, hun havde lidt af sin Fader, tilbage i hans Erindring, saa han just i det Øjeblik ligesom med ét Slag vaagnede af sin dumpe Fortvivlelse og besluttede at tugte «Morderen». Hvad var det egentlig, som havde givet dette fine Barnehjærte Dødsstødet? Var det krænket Stolthed? eller var det den Marter, hendes egen Fader i tre Maaneder havde ladet hende lide — denne Fader, der en Gang havde elsket hende, og som nu havde forvandlet sin Kjærlighed til Had, Beskæmmelse og Haan? Uafladelig jog disse Spørgsmaal og al denne

Tvivl ham gjennem Hovedet. Han tænkte ogsaa paa de Ord, Trusozki havde udstødt i sin Rus. «Véd De ogsaa, hvad Lisa en Gang var for mig?» Han følte, at disse Ord ikke alene var en drukken Nars Sladder, men Sandhed, den rene Sandhed. Ja, han havde sagtens elsket hende — men hvor kunde saa den Skurk være saa grusom mod et Barn, han en Gang havde elsket? «Hvor kan det være muligt?» spurgte Veltschaninov sig selv, idet han forgjæves søgte efter en Løsning paa denne Gaade, der var ham saa smertelig.

En Dag var han halvt ubevidst kommen ud paa Kirkegaarden, hvor Lisa laa begravet. Det var første Gang, han havde opsøgt hendes Grav — han havde hidtil undgaaet det, for ikke at forøge sin Sorg. Men, mærkeligt nok, næppe var han kommen hen til den lille Gravhøj, næppe havde han bøjet sig ned for at kysse den, før han pludselig følte sig lettere om Hjærtet.

Det var en klar Dag. Solen var just ved at gaa ned. Rundt om mellem Gravene voxede yppigt Græs. I en Hybenbusk tæt ved summede en Bi. Paa Lisas Grav laa, visne og halvt afbladede, de Kranse og Blomster, som Klavdias Børn paa Begravelsesdagen havde lagt der. For første Gang i lang Tid gjennemsitredes hans Bryst som med en Straale af Haab. «Hvor man bliver let om Hjærtet her!» tænkte han ved Synet af den klare Himmel og den dødsstille Kirkegaard, og med ét var det ham, som om han, ligesom i sine Børneaar, kuude tro paa ét eller andet. «Det har Lisa sendt mig, hun har talt til mig,» sagde han ved sig selv.

Det begyndte allerede at dæmre, da han forlod Kirkegaarden og vendte hjemad. Han kunde vel have gaaet et hundrede Skridt, da hans Blik tilfældigvis

fæstede sig paa et aabent Vindu i et Værtshus, og han troede pludselig at se et bekjendt Ansigt mellem Gjæsterne. Han saa' nøjere til — og virkelig, der sad Pavl Pavlovitsch Trusozki lige ved Vinduet med et halvt tømt Glas foran sig. Han lod til at have gjenkjendt Veltschaninov og saa' nysgjerrig efter ham.

Veltschaninov gik videre uden at ænse ham. Men saa hørte han, at nogen hastig kom gaaende efter ham. Det var Trusozki, der, opmuntret ved at se Veltschaninovs fredelige Mine, med ét havde faaet Lyst til atter at opfriske «det gamle Venskab». Frygtsom og med et forlegent Smil nærmede han sig Veltschaninov. Han syntes denne Gang at være fuldstændig ædru.

«Ærbødigste Tjener, Alexej Ivanovitsch,» sagde han høflig.

«Ærbødigste Tjener,» svarede Veltschaninov.

XI.

Veltschaninov undrede sig over, at han havde gjengjældt Hilsenen. Det forekom ham højst mærkværdigt, at han ikke følte Had imod dette Menneske, men at der tværtimod ved Synet af ham snarere rørte sig en god end en ond Følelse i hans Hjærte.

«En herlig Aften!» begyndte Trusozki og saa' ham ind i Øjnene for ligesom at udforske hans Sindelag.

«De er endnu ikke rejst?» sagde Veltschaninov mere forundret end spørgende, idet han gik videre.

«Det har trukket lidt i Langdrag, men jeg har

faaet Ansættelsen og en Gageforhøjelse. I Overmorgen rejser jeg ganske bestemt.»

«Saa De har faaet Ansættelsen?» henkastede Veltschaninov i en afgjort tvivlende Tone.

«Ja — hvorfor ikke?» sagde Trusozki forundret.

«Aa — jeg spurgte jo blot — —» svarede Veltschaninov og saa' paa Trusozki fra Siden. Til hans Forundring var Hr. Trusozkis Ydre meget fordelagtig forandret i Sammenligning med, hvad det havde været før. «Hvad vilde han i den Knejpe?» foer det Veltschaninov gjennem Sindet.

«Jeg vilde ogsaa gjærne meddele Dem en anden glædelig Begivenhed, som er hændet mig,» sagde Trusozki.

«Hvilken glædelig Begivenhed?»

«Jeg gifter mig igjen.»

«Hvad?»

«Efter Regn kommer Solskin, saadan gaar det altid i Livet. Jeg vilde gjærne tale med Dem derom, Alexej Ivanovitsch, men — jeg véd ikke, maaske har De ikke Tid, De skynder Dem saa meget — —»

«Ja vist, jeg har travlt — jeg er ikke rigtig rask.»

Han følte med ét det mest levende Ønske om at blive sin Ledsager kvit. Denne «nye Følelse,» der havde rørt sig hos ham over for Trusozki, var forsvunden i samme Øjeblik.

«Aa, jeg vilde saa gjærne —»

Trusozki udtalte ikke, hvad det var, han vilde. Veltschaninov tav.

«Ja, saa vil jeg hellere opsætte det til en anden Gang, naar vi mødes —» vedblev Trusozki.

«Ja vist — ja vist — en anden Gang,» brummede Veltschaninov uden at se paa ham.

Trusozki gik endnu et Minut tavs ved Siden af ham.

«Paa Gjensyn, altsaa!» sagde han omsider.

«Paa Gjensyn. Til Lykke!»

Veltschaninov var i daarligt Humør, da han kom hjem. Mødet med «dette Menneske» havde ødelagt hans Stemning. Da han lagde sig til at sove, tænkte han paany: «Hvordan kom han dog der hen, i Nærheden af Kirkegaarden?»

Den næste Morgen besluttede han, skjønt modstræbende, at tage ud til Pogorjelzovs. Han var vis paa, de var meget bekymrede for ham, og han følte sig forpligtet til at berolige dem i saa Henseende. Men han følte ogsaa en vis Sky for at tage imod Trøst af hvem som helst, om det var nok saa velment. Han forestillede sig, at han ved det første Møde med dem maatte skamme sig. «Skal jeg kjøre derud eller ej?» tænkte han, mens han slubrede sin Morgenkaffe i sig — da Døren pludselig gik op, og Trusozki til hans store Forundring traadte ind i Værelset.

Veltschaninov havde ikke troet det muligt, at dette Menneske, efter deres Møde den foregaaende Dag, endnu en Gang vilde besøge ham, og blev ganske forbløffet, da han nu saa uventet saa' ham for sig. Endnu mens han forbavset stirrede paa ham med en Blanding af Uro og Modbydelighed, havde Trusozki strax husvant sat sig paa sin sædvanlige Plads.

«De undrer Dem vel?» spurgte han, idet han søgte at gætte Veltschaninovs Tanker.

Han lod til at være temmelig oprømt, om han end ikke var fri for en vis Forlegenhed. Hans Udseende var endnu mere paafaldende end Dagen forud.

Han var ikke alene net, men endogsaa lapset klædt. Han var iført en let Sommerjakke, lyse tætsluttende Benklæder og lys Vest. Hans Linned og Handsker var ulastelige, og paa Brystet hang en Guldlorgnet — han duftede endog af Parfume. Hele hans Skikkelse gjorde i al denne Stads et besynderligt, men tillige et latterligt og ubehageligt Indtryk.

«Mit Besøg maa under alle Omstændigheder overraske Dem, Alexej Ivanovitsch,» vedblev Trusozki lidt forlegent, «det forstaar jeg meget godt. Men der gives dog for alle Mennesker saa at sige noget højere — ikke sandt? — noget højere, der intet har at gjøre med rent personlige Følelser — — mener De ikke?»

«Tal hurtig og uden Omsvøb, Pavl Pavlovitsch,» svarede Veltschaninov mørkt.

«For altsaa at fatte mig i Korthed,» tog Trusozki hastig Ordet, «jeg vil gifte mig og er just paa Vej til min Brud, hvis Forældre ligger paa Landet. Jeg vilde nu gjærne have den store Ære at forestille Dem for denne Familje og kommer derfor til Dem med den usædvanlige Bøn —» han bukkede høflig for Veltschaninov, «at De vil ledsage mig der ud.»

«Hvorhen — mener De?» spurgte Veltschaninov og saa' paa ham med store Øjne.

«Ud til dem, det vil sige, ud til deres Landsted. Undskyld mig, jeg er vist noget febrilsk og har maaske ikke udtrykt mig rigtig tydelig — — det vilde gjøre mig meget ondt, om De lod mig i Stikken — —»

Han saa' urolig og ængstelig paa Veltschaninov.

«De ønsker, jeg skal kjøre ud med Dem til Deres Brud?» spurgte Veltschaninov skarpt, han troede ikke sine egne Øren.

«Ja netop!» svarede Trusozki frygtsomt. «Vær endelig ikke vred paa mig, Alexej Ivanovitsch, betragt det ikke som en Formastelse. Jeg vilde kun indstændig bede Dem — — jeg tænkte, De maaske ikke vilde nægte mig det — —» han rejste sig af lutter Høflighed fra sin Stol.

«Men det er jo aldeles umuligt,» henkastede Veltschaninov.

«Det er blot et Ønske, jeg nærer, intet andet,» vedblev Trusozki at bede, «jeg nægter ikke, jeg har en særlig Grund dertil, men den kan jeg først meddele Dem senere, for Øjeblikket kommer det mig kun an paa, at De indvilliger — —»

«Nej, nej, det kan virkelig ikke lade sig gjøre, De maa selv indrømme —» sagde Veltschaninov, der ogsaa forlod sin Plads.

«Jo vist, lader det sig gjøre, Alexej Ivanovitsch — jeg vil forestille Dem som min Ven — — iøvrigt kjender De Familjen, i alt Fald dens Overhoved, Hr. Statsraad Sachlebinin — —»

«Hvad, Sachlebinin?» udbrød Veltschaninov ganske forbløffet. Det var nemlig den samme Statsraad, han for omtrent fire Uger siden i Anledning af Processen forgjæves havde forsøgt at træffe og omstemme til Gunst for sig.

«Ja vist, ja vist,» bekræftede Trusozki smilende, idet han følte sig modigere ved Veltschaninovs Forbavselse, «den samme Sachlebinin, De gik og underholdt Dem med — kan De huske — mens jeg stod paa den anden Side af Gaden og ventede paa at komme til at tale med Dem. Vi har nemlig kjendt hinanden i tyve Aar — ja, vi har endogsaa været i Tjeneste sammen.

Men den Gang tænkte jeg rigtignok ikke paa sligt — det er først for en Uge siden, jeg har begyndt at nære visse Hensigter — —»

«Men, tillad mig, det er, saa vidt jeg véd, en meget respektabel Familje?» sagde Veltschaninov med naiv Forbavselse.

«Naa — og hvad skulde der være i Vejen for, at det er en respektabel Familje?»

«Ingen Ting — slet ingen Ting, jeg vilde blot sige — — for Resten saa' jeg ingen, da jeg var der, som — —»

«Rigtig, De har været der, man husker Dem meget godt,» afbrød Trusozki ham livlig, «men den Gang fik De ikke Familjen at se. Han sætter Dem meget højt, og jeg har talt rigtig godt om Dem.»

«Men hvordan kan De tænke paa at gifte Dem igjen, da De kun har været Enkemand i tre Maaneder?»

«Brylluppet skal jo ikke finde Sted nu, men først om ni, ti Maaneder, saa at hele Sørgeaaret løber ud. Det er altsammen saa godt som i Orden, tro De blot mig. For det første kjender Sachlebinin mig næsten fra Ungdommen af — han kjendte ogsaa min afdøde Hustru. Han véd, paa hvilken Fod jeg lever, hvor stor Gage jeg har, hvor megen Formue, desuden faar jeg jo nu et Tillæg — det vejer altsammen godt til i Vægtskaalen.»

«Det drejer sig altsaa om hans Datter?»

«Jeg vil fortælle Dem det hele udførlig,» sagde Trusozki, smigret af Veltschaninovs Opmærksomhed, «tillad mig blot at tænde en Cigaret. For Resten kan De i Dag faa det alt sammen at se med Deres egne Øjne. Saadanne Mænd som Sachlebinin bliver skattet meget højt her i Petersborg, saa snart man først er

bleven opmærksom paa dem. Men der kommer rigtignok desværre ikke meget ud deraf, til Trods for Gage, Tillæg, Gratifikationer, Tilskud én Gang for alle o. s. v. En Kapital kan man i hvert Fald ikke erhverve sig derved. De lever godt, men det slaar alt sammen lige til. Tænk Dem blot, de har ikke færre end otte Døtre, og kun én Søn, som endnu er ganske lille. Hvis f. Ex. Faderen døde, vilde de stakkels Mennesker være meget ilde farne. Otte Pigebørn — tænk Dem! Om blot hver især af dem skal have et Par Sko, hvad det løber op til. Fire af dem er allerede forlovede, den ældste — et henrivende Pigebarn paa fire og tyve Aar — er endnu fri. Saa er der, foruden de smaa, den sjette Datter, en munter lille én paa femten Aar — hun gaar endnu i Skole. Hvad det maa koste at finde passende Partier til saa mange Døtre! Nu har ogsaa jeg pludselig vist mig indenfor Rammen — naa, og da man har nogen Formue, er alt gaaet saa temmelig glat. Ser De, saadan staar Sagerne.»

Trusozki straalede af Glæde, mens han fortalte.

«De har vel kastet Deres Øjne paa den ældste?»

«N—nej, ikke paa den ældste — — jeg vilde gjærne gifte mig med den sjette i Rækken, netop hende, der endnu gaar i Skole.»

«Hvad?» udbrød Veltschaninov og smilede vantro, «De sagde jo, at hun først er fyldt femten Aar?»

«Nu er hun rigtignok kun femten, men om ni Maaneder er hun sexten — sexten Aar og tre Maaneder, det er ikke for tidligt! Desuden bliver al Ting holdt hemmelig foreløbig, om blot af Hensyn til mit Sørgeaar. Men med Forældrene er det afgjort — som sagt, det hele er saa godt som i Orden.»

«Det er altsaa ikke ganske afgjort endnu?»

«Aa jo, jo vist, ganske afgjort — saa godt som i Orden, det kan De være overbevist om.»

«Véd hun selv noget om det?»

«For en Forms Skyld lader hun naturligvis, som om hun intet véd, men hvordan skulde hun undgaa at vide det?» svarede Trusozki med en fornøjet Fnisen. «Naa, hvad siger De saa, Alexej Ivanovitsch, vil De vise mig den Ære?» føjede han undselig til.

«Men hvad skal jeg der da? Og — — hvorfor fortæller De mig alt dette, da jeg dog under ingen Omstændigheder vil tage med Dem.»

«Alexej Ivanovitsch, jeg beder Dem!»

«Men hvordan kan jeg vise mig i Deres Selskab, kjøre ud sammen med Dem og aflægge Besøg! Hvad tror De om mig!»

De snakkesalige Meddelelser, Trusozki gav til bedste om sin fremtidige Brud, havde en Tid lang moret Veltschaninov. Men pludselig vendte den gamle Modbydelighed, han bestandig havde følt for ham, tilbage, og han var lige ved kort og godt at vise ham Døren. Han ærgrede sig endogsaa over, at han ikke strax havde gjort det.

«Aa, Alexej Ivanovitsch, kjør med mig derud, De vil ikke fortryde det!» bad Trusozki bestandig mere indtrængende. «Aa, lad være, lad være!» vedblev han ligesom afværgende, da han bemærkede Veltschaninovs utaalmodige, modvillige Mine, «jeg beder Dem, Alexej Ivanovitsch, vis mig ikke saaledes bort. Det lader til, De ikke har forstaaet mig ret. Jeg indser meget godt, at vi to ikke kan være Venner; saa indskrænket er jeg ikke, at jeg ikke begriber det. Det er kun en Tje-

neste, jeg beder Dem om, som aldeles ikke for Fremtiden behøver at forpligte nogen af os. Desuden rejser jeg allerede i Morgen, hvad kan det saa gjøre Dem? Betragt det som noget forbigaaende, som en Episode. Da jeg gik herop, stolede jeg ganske sikkert paa Deres Hjærtes ædle Følelser, Alexej Ivanovitsch — paa de Følelser, der maa være vakt hos Dem i den sidste Tid — jeg véd ikke, om jeg udtrykker mig tydelig — —»

Trusozki var bleven mere og mere bevæget, og Veltschaninov betragtede ham med en vis Overraskelse.

«De beder mig om en Tjeneste,» svarede han endelig grublende, «og synes at lægge saa stor Vægt derpaa, at det næsten forekommer mig mistænkeligt. De maa forklare Dem tydeligere.»

«Tjenesten bestaar ene og alene i, at De tager med mig — alt andet vil jeg sige Dem, saa snart vi kommer tilbage. Jeg vil skrifte alt for Dem, Alexej Ivanovitsch, hav blot Tillid til mig.»

Veltschaninov vilde endnu intet høre derom og anstillede sig saa meget mere uvillig, som han i Grunden hele Tiden havde følt en vis Lyst til at gaa ind paa Trusozkis Forslag. Om det simpelt hen var Nysgjerrighed eller maaske en anden endnu værre Tilskyndelse, der gjorde sig gjældende hos ham, kunde han ikke selv afgjøre. Men jo mere det fristede ham, desto halsstarrigere viste han sig. Med Hovedet støttet i Hænderne sad han tankefuldt ved Bordet, mens Trusozki bestandig svansede omkring ham og søgte at omstemme ham.

«Naa, godt — jeg tager med!» sagde han omsider, ikke uden indre Uro, idet han rejste sig. Trusozki var ude af sig selv af Glæde.

«Aa, det er prægtigt, Alexej Ivanovitsch!» raabte han næsten jublende, «klæd Dem saa strax paa — rigtig fin maa De være. De véd jo, hvad der klæder Dem.»

«Han er dog et besynderligt Menneske!» tænkte Veltschaninov, «naar blot Sagen ikke falder uheldig ud for ham.»

«Og da De nu en Gang har givet Deres Samtykke,» begyndte Trusozki igjen, «saa maa De ogsaa staa mig bi med et Raad.»

«Med et Raad? Og hvormed skal jeg saa raade Dem?»

«Naa, der er nu, just for at nævne et Exempel, mit Sørgeflor! Hvad er det mest passende — at tage det af eller lade det sidde?»

«Gjør, hvad De vil.»

«Nej, jeg vilde gjærne vide, hvad De vilde gjøre, hvis De bar Sorg. Efter min Mening tyder det paa en vis Bestandighed i mine Følelser, naar jeg lader det sidde, altsaa kan det kun være mig en Anbefaling.»

«De maa selvfølgelig tage det af.»

«Mener De virkelig, at det er selvfølgeligt?» spurgte Trusozki grublende. «Nej, jeg vil dog hellere lade det blive siddende.»

«Som De vil,» sagde Veltschaninov. «Det lader til, at han dog ikke rigtig tror mig, det er mig ganske behageligt,» tænkte han.

Omsider brød de op. Trusozki betragtede yderst velvillig og selvtilfreds Veltschaninovs statelige Skikkelse, der kun havde vundet ved den elegante Dragt. Man kunde se paa hans Ansigt, at han nu nærede mere Højagtelse for ham end før. Veltschaninov kunde ikke

noksom undre sig, baade over ham og over sig selv, der gav sig af med saadanne Narrestreger. Foran Porten holdt en elegant Ekvipage.

«De har endogsaa bestilt Vognen? De vidste altsaa, jeg vilde kjøre med Dem?»

«Vognen har jeg taget til mig selv, men jeg var næsten ganske vis paa, De vilde kjøre med,» svarede Trusozki med et fuldkommen lykkeligt Menneskes Mine.

«Ej, ej, Pavl Pavlovitsch,» sagde Veltschaninov, hvem den andens Sikkerhed dog ærgrede en Smule, «mon De dog ikke stoler lidt for meget paa mig?»

«Mener De det som en Bebrejdelse, Alexej Ivanovitsch?» spurgte Trusozki.

De havde allerede taget Plads i Vognen. Veltschaninov fandt intet Svar. Lisas Billede dukkede pludselig op for ham, men han søgte af al Magt at holde sine Tanker borte fra hende, da det i dette Øjeblik forekom ham som en Vanhelligelse at blande Mindet om hende ind i Virkeligheden. Og med ét forekom han sig selv saa lille og ubetydelig, og den hemmelige Tilskyndelse, der bestemte ham til at foretage denne Tur, syntes ham saa ynkværdig, at han helst strax var sprunget ud af Vognen. Men Trusozki begyndte at tale, og saa følte han atter denne «Tilskyndelse» i sit Hjærte.

«Alexej Ivanovitsch, forstaar De Dem paa Kostbarheder?»

«Hvilke Kostbarheder?»

«Aa — Brillanter for Exempel.»

«Ja, dem forstaar jeg mig paa.»

«Jeg vilde nemlig gjærne have en lille Foræring

med. Hvad mener De? Tror De, det behøves eller ikke?»

«Efter min Mening er det ikke nødvendigt.»

«Hm! Jeg vilde dog gjærne have noget med,» mente Trusozki, «men hvad skal man vel kjøbe? Et helt Garniture, det vil sige Brosche, Ørenringe og Armbaand — eller blot én af Delene?»

«Det kommer an paa, hvor meget De vil anvende?»

«Aa, saadan henimod fire eller fem hundrede Rubel.»

«Det var som Fanden!»

«Meget, ikke sandt?» spurgte Trusozki, han foer formelig sammen derved.

«Kjøb et Armbaand til hundrede Rubel.»

Trusozki følte sig næsten fornærmet ved dette Raad. Han vilde gjærne give dygtig mange Penge ud og paastod, at han vilde kjøbe et helt Garniture. De lod Vognen holde udenfor en Juvelerbutik, og Sagen endte med, at Trusozki kun kjøbte et Armbaand, og ikke en Gang det, han selv syntes bedst om, men et, som Veltschaninov valgte for ham. Han havde egentlig helst kjøbt dem begge to. Da Juveleren, der først forlangte et hundrede og halvfjerdsindstyve Rubel, til Slutning slog tyve Rubel af, blev Trusozki næsten ærgerlig. Han havde med Fornøjelse givet to hundrede for det.

«De behøver slet ikke at finde det paafaldende, at jeg har saa travlt med at give Foræringer,» sagde Trusozki selvbehagelig, da de atter sad i Vognen, «man er ikke saa stræng med Etiketten der ude, det gaar ganske ligefremt til. Uskyldigheden holder nu én Gang af Foræringer,» vedblev han med et listig-fornøjet Smil. «De lo før, Alexej Ivanovitsch, da jeg sagde, at hun kun var femten Aar gammel.

Men det er netop det, der har fanget mig — — at hun endnu gaar i Skole, med Taske paa Armen, og med Stilebøger og Penne i Tasken, hi, hi! Det er netop Tasken, jeg har haft i Kikkerten, Alexej Ivanovitsch — — det vil nemlig sige Uskyldigheden! Jeg lægger mere Vægt paa den end paa Skjønhed. Stod hun ikke dér for nylig og lo med en Veninde i en Krog — — aa Gud, hvor de lo! Og hvoraf? Blot af en Kattekilling, der var sprunget fra Kommoden hen i Sengen og havde viklet sig ind i et Nøgle Strikkegarn. Saa er det som Duft af friske Æbler, der strømmer én i Møde — — skal jeg ikke hellere tage Floret af?»

«Som De selv synes.»

«Jeg tager det af.»

Han tog Hatten af, rev Floret i Stykker og kastede det paa Gaden. Da han atter satte Hatten paa sit skaldede Hoved, lyste hans Ansigt af de mest straalende Forhaabninger.

«Skulde han virkelig være saadan, som han viser sig i Dag?» tænkte Veltschaninov, idet en pinlig Følelse sneg sig over ham, «skulde der ikke stikke noget under hans Opfordring til mig om at kjøre med? Har han, som han sagde, kun gjort Regning paa mine ædle Følelser?» Denne sidste Formodning syntes ham næsten at være fornærmelig. «Hvad er han da egentlig — en Nar, et Tossehoved, eller en — født Hanrej? Jeg véd virkelig ikke, hvad jeg skal tro om ham — —!»

XII.

Sachlebinins var virkelig en «meget respektabel Familje», som Veltschaninov havde udtrykt sig, og Hr. Sachlebinin gjaldt for at være en ret dygtig og afholdt Embedsmand. Det forholdt sig ogsaa ganske rigtig, hvad Trusozki havde sagt om deres Formuesomstændigheder: «De lever tilsyneladende godt, men skulde han dø, ejer de ikke en Hvid.»

Hr. Sachlebinin tog overordentlig elskværdig imod Veltschaninov. Den tidligere Fjende syntes at være forvandlet til en oprigtig Ven.

«Jeg ønsker Dem til Lykke med Udfaldet af Deres Proces. Det er dog bedre saaledes,» begyndte han i en forekommende, velvillig Tone, «jeg har selv arbejdet paa at faa et fredeligt Forlig i Stand, og Deres Advokat har gjort sine Sager fortræffelig. Nu har De i det mindste Deres tredsindstyvetusende Rubel sikrede uden Møje og uden Ærgrelser! Sagen havde ellers nemt kunnet trække ud i tre Aar endnu.»

Veltschaninov blev forestillet for Fru Sachlebinin, en ældre Dame af usædvanligt Omfang med et noget enfoldigt, mat Ansigt. Lidt efter lidt kom ogsaa de unge Piger, enkeltvis eller Par om Par til Stede. Der var en hel Ruse af dem, i det aller mindste et Dusin. Veltschaninov kunde slet ikke holde Tal paa dem — nogle kom, og andre gik. Det var ikke allesammen Sachlebinins Døtre, der var ogsaa nogle Veninder fra Nabolandstederne imellem dem. Villa Sachlebinin — et stort Træhus af en ubestemt Stilart med en hel Del Tilbygninger fra forskjellige Tider — vendte ud til en meget stor Have, omgiven til alle Sider af Haverne fra tre

eller fire andre Landsteder. Denne ligesom fælles overordentlig store Have bidrog væsentlig til den selskabelige Omgang mellem de omkringboende unge Damer.

Allerede ved de første Ord, der vexledes, indsaa Veltschaninov, at han havde været ventet i Egenskab af Trusozkis Ven, og at man endogsaa tillagde hans Besøg en vis festlig Betydning. Hans vanlige, i den Slags Anliggender erfarne Skarpsyn, lod ham gætte endnu mere. Den usædvanlig elskværdige Modtagelse, han havde faaet af Forældrene, de unge Damers løjerlige Miner og deres udvalgte Toiletter vakte den Mistanke hos ham, at Trusozki her havde villet spille hans Forsyn og skildret ham som «en Ungkarl fra det gode Selskab», der af Kjedsomhed maaske gjærne gad «forandre sig» — saa meget mere, som han nu for saa godt Kjøb var kommen til sin Arv. Det lod endogsaa til, at Katerina, Sachlebinins ældste Datter — netop den fire og tyveaarige unge Dame, hvis Skjønhed Trusozki havde berømmet saa højt — saa smaat gjorde sig Forhaabninger i den Henseende. Den ualmindelige Elegance i hendes Dragt og den paafaldende Maade, hvorpaa hendes svære Haar var friseret, lod i alt Fald ane noget saadant. Ogsaa de Blikke, hvormed Søstrene og de øvrige unge Damer betragtede hende, syntes at sige, at de alle sammen godt vidste, at Veltschaninov kun var kommen «for at se Katja». Nu og da faldt der desuden et og andet uforsætligt Ord, som syntes at bekræfte hans Formodning. Katerina var en høj, yppig Blondine med et meget behageligt Ansigt og et blidt, maaske endda en Smule søvnigt Væsen.

«Det er mærkeligt,» tænkte Veltschaninov uvilkaarlig, idet han iagttog hende med et vist Velbehag,

«at hun er blevet siddende. Selv om hun ingen Medgift faar og snart bliver for fed, findes der dog adskillige Mænd, der just har Smag for den Slags Kvinder —». Katjas Søstre var heller ikke ilde, og blandt Veninderne dukkede ogsaa et Par kjønne Ansigter op. Det muntre Selskab voldte ham megen Fornøjelse, skjønt den, der beskæftigede hans Tanker mest, endnu ikke havde vist sig.

Nadeschda, «den sjette», hende, paa hvem Trusozki havde kastet sine Øjne, syntes med Forsæt at lade vente paa sig. Veltschaninov blev næsten utaalmodig, fordi hun ikke kom, og undrede sig i Stilhed over sin Utaalmodighed.

Omsider viste hun sig, ikke uden en vis Effekt, i Følge med en munter, livlig Veninde, der hed Marja Nikitischna, en Brunette med et udfordrende Ansigt, og Veltschaninov mærkede strax, at Trusozki især lod til at være bange for hende. Denne Marja Nikitischna, en spottelysten, hvas-tunget ung Dame paa tre og tyve Aar, var Gouvernante hos en Nabofamilje og blev sat meget højt af Sachlebinins Døtre. Navnlig syntes hun at være gode Venner med Nadja. Veltschaninov havde opdaget ved første Øjekast, at alle Pigebørnene var imod Trusozki, og lige saa hurtig blev det ham klart, at Nadja hadede ham. Men det undgik ham heller ikke, at Trusozki intet saa' af alt dette eller intet vilde se.

Nadeschda var uden Tvivl den smukkeste af alle de otte Søstre — en lille Brunette, saa ildfuld som en Vild og saa kjæk som en Nihilistinde, en durkdreven lille Trold med lynende Øjne, kirsebærrøde Læber og blændende hvide Tænder, fin og slank bygget, med et henrivende, undertiden lidt ondskabsfuldt Smil og det

første begyndende Udtryk af selvstændig Tænkning i det endnu lidt barnlige Ansigt. Hvert Ord, hver Bevægelse røbede hendes femten Aar. Trusozki havde ganske rigtig første Gang set hende med en Voxdugstaske paa Armen, men senere havde hun holdt op at gaa med den.

Næppe havde Trusozki faaet Øje paa sin «Brud», før han galant gik hen til hende og gav hende Foræringen under det Paaskud, at det skulde være «en Erkjendtlighed for den særlige Glæde, Nadeschda havde gjort ham, forrige Gang, han besøgte dem, ved at foredrage en henrivende Romance for ham med Klaverakkompagnement — —» Midt i Talen begyndte han at stamme og stod dér, ganske forvirret, mens han søgte at trykke Nadeschda Etuiet i Haanden. Men rødmende af Vrede og Ærgrelse trak den lille Strik sin Haand tilbage og vilde paa ingen Maade modtage Foræringen.

«Jeg vil ikke have det, *maman*!» sagde hun højt og vendte sig kjækt til sin Moder, i hvis Ansigt der prægede sig tydelig Forlegenhed.

«Tag det, og sig Tak til!» sagde Faderen med rolig Strænghed, skjønt han heller ikke var ganske tilfreds med Trusozki. «Overflødigt! ganske overflødigt!» ytrede han sagte og i en irettesættende Tone.

Der var intet andet for Nadja at gjøre end at tage imod Etuiet. Hun slog Øjnene ned og nejede for Trusozki efter ganske smaa Pigers Skik. En af Søstrene kom hen til hende, og Nadja rakte hende Etuiet uden at have værdiget dets Indhold et Øjekast. Armbaandet blev taget frem og gik fra Haand til Haand. Det

blev af de fleste betragtet i Tavshed, af nogle endog med spottende Blikke. Kun Fru Sachlebinin henkastede i en skødesløs Tone, at Armbaandet var «meget nydeligt». Trusozki var helst sunken i Jorden med det samme.

Den lille Begivenhed havde gjort et pinligt Indtryk paa de tilstedeværende. Men saa hjalp Veltschaninov paa Stemningen, idet han pludselig meget højt og meget ivrig begyndte at tale om det første det bedste Emne. Inden fem Minutter var gaaet, havde han allerede fængslet den almindelige Opmærksomhed. Han forstod sig mesterlig paa den Kunst at snakke i Selskab. Det vil sige, han gav sig ud for at være et fuldstændig oprigtigt, harmløst Menneske og lod, som om han ansaa sine Tilhørere for ligesaa oprigtige og harmløse som han selv. Han kunde, naar det gjaldt, vise sig som et meget muntert og lykkeligt Menneske.

Efter Omstændighederne blandede han saa, snart en skarpsindig Bemærkning, snart et uskyldigt Stikleri, en Hentydning eller en Vits ind i Samtalen, og desuden gav han sine Ord et ganske naturligt, utvungent Anstrøg, mens han maaske i Virkeligheden for længe siden havde forberedt sig paa disse fine Vendinger og muligvis allerede havde gjentaget dem hundrede Gange.

I Dag følte han sig særlig oplagt, ligesom tilskyndet af en indre Drift. Han var sig sin Sejr fuldstændig bevidst og tvivlede ikke om, at alle disse Øjne inden faa Minutters Forløb kun vilde være fæstede paa ham, at alle disse Mennesker kun vilde høre paa, hvad han sagde, og lytte til hans Ord som til en Aabenbaring. Snart hørte han virkelig ogsaa en og anden le, og da han fortræffelig forstod at drage hver enkelt

ind med i Samtalen, blandede de andre sig ogsaa snart deri, og Passiaren gik tilsidst saa livlig, at man nu og da hørte tre, fire Stemmer tale paa én Gang. Endogsaa Fru Sachlebinins kjedelige, trætte Ansigt blev oplivet, og det samme var Tilfælde med Katerina, der hørte paa ham som fortryllet. Kun Nadja skjævede mistroisk til ham — hun var aabenbart forud indtagen imod ham, men det æggede ham blot endnu mere.

Den ondskabsfulde Marja Nikitischna kastede en temmelig dristig Skose, som gjaldt ham, ind i Samtalen — hun paastod nemlig, at Trusozki havde betegnet ham som sin bedste Ungdomsven. Det havde hun fundet paa for at drille Veltschaninov med hans Alder, skjønt han var syv Aar yngre end Trusozki. Men ogsaa den hvasse Marja fandt tilsidst Behag i ham. Trusozki var bleven ganske mut over den Lykke, Veltschaninov gjorde. Han kjendte meget godt alle Veltschaninovs Fortrin og glædede sig endog i Begyndelsen over den Anerkjendelse, han vandt, fnisede ad Veltschaninovs Vittigheder og tog Del i Samtalen. Men lidt efter lidt blev han dog betænkelig, og tilsidst fik hans Ansigt et nedslagent Udtryk.

«Naa, De er da en Gjæst, som man ikke behøver at underholde,» sagde den gamle Sachlebinin smilende, idet han rejste sig for at gaa op til sit Studereværelse, der laa i Etagen ovenover. Han havde nemlig, skjønt det var Søndag, en hel Del Aktstykker at gjennemse, «og tænk Dem blot, jeg troede, De var den argeste Hypokondrist af alle vore unge Mennesker. Hvor man dog kan tage fejl!»

I Salen stod et Flygel. Veltschaninov spurgte, hvem der musicerede, og vendte sig pludselig til Nadja.

«Jeg har hørt, at De synger meget smukt?»

«Hvem har sagt Dem det?» spurgte Nadja skarpt.

«Trusozki har fortalt mig det.»

«Det er ikke sandt. Jeg synger kun, naar jeg vil have nogen til at le — jeg har slet ingen Stemme.»

«Naa, jeg har heller ingen Stemme, og jeg synger alligevel.»

«Aa, saa maa De synge for os! Saa vil jeg ogsaa synge,» sagde Nadja, og hendes Øjne straalede af Skjælmeri, «men blot ikke lige strax — efter Middagsbordet. Jeg kan ikke lide Musik,» tilføjede hun, «Klaveret kjeder mig saa skrækkelig. Hos os bliver der spillet og sunget i ét væk fra Morgen til Aften. Men Katja er den eneste, der rigtig kan noget.»

Saa henvendte Veltschaninov sig strax paa den elskværdigste Maade til Katja og bad hende spille noget for ham. De var alle glade for, at han havde talt til Katja, og Moderen blev ganske rød af Fornøjelse. Katerina rejste sig smilende, gik hen til Klaveret og rødmede ogsaa over hele Ansigtet. Det var, som om hun pludselig skammede sig over, at hun var saa stor og yppig og desuden allerede fire og tyve Aar gammel. Hun spillede noget af Haydn, med stor Færdighed, men uden synderligt Udtryk. Da hun var færdig, begyndte Veltschaninov at tale med hende om hendes Foredrag, han roste dog ikke hende, men Haydn, og navnlig den lille Komposition, hun havde spillet. Hun hørte paa hans Lovtale over Haydn med et saa lykkeligt og taknemmeligt Udtryk i Ansigtet, at Veltschaninov uvilkaarlig tog hende nærmere i Øjesyn og tænkte ved sig selv: «Ej ej, du lader til at være en prægtig Pige!» Denne Tanke udtalte sig saa tydelig i hans Blik, at

alle de tilstedeværende, men især Katerina, godt forstod den.

«Det er en dejlig Have, De har,» sagde han, henvendt til hele Selskabet, idet han saa' ud gjennem den Glasdør, der førte til Balkonen, «skal vi ikke gaa lidt der ud?»

«Jo — jo — ud i Haven!» hørte man i glade Udraab fra alle Sider, som om lige med ét et almindeligt, længe næret Ønske havde faaet Udtryk.

Indtil Middagen blev anrettet, spaserede de i Haven. Fru Sachlebinin, der allerede længe havde været søvnig og gjærne havde taget sig en lille Lur, fulgte med det øvrige Selskab, men blev dog fornuftigvis paa Balkonen, hvor hun satte sig og snart faldt i Søvn.

I Haven blev Veltschaninovs Forhold til de unge Damer endnu mere venskabeligt. Han lagde Mærke til, at der fra Nabovillaerne sluttede sig to eller tre unge Mennesker til dem — en Student og en Gymnasiast, som begge søgte hen til deres udvalgte blandt Pigebørnene, og desuden en Yngling paa omtrent tyve Aar med pjusket Haar, mørke Miner og et Par uhyre blaa Briller. Han begyndte strax at hviske sammen med Nadja og Marja Nikitischna. Han mønstrede Veltschaninov med mistroiske Blikke og syntes at føle sig forpligtet til at vise ham en ganske ualmindelig Foragt.

Nogle af de unge Piger foreslog, at man strax skulde begynde at lege. Veltschaninov spurgte, hvad de plejede at lege, og de svarede, at de legede alle mulige Lege, især «Gorjelki»,*) men at de i Aften vilde «gætte Ordsprog». De forklarede ham udførlig

---

*) En Slags russisk Tagfat.

denne Leg: «Alle skulde sætte sig, og én skulde gaa et lille Stykke bort. Imens skulde de andre blive enige om et Ordsprog, f. Ex. «Forsigtighed er Klogskabs Moder!» og naar han saa kom tilbage, skulde hver især sige en Sætning, hvori de enkelte Ord af Ordsproget efterhaanden forekom. Altsaa i den første Sætning skulde Ordet «Forsigtighed» forekomme, i den anden Ordet «er» og saadan videre. Den, der skal gætte, maa give Agt paa Ordene og sammensætte Ordsproget af dem.

«Det maa jo være ganske morsomt,» sagde Veltschaninov.

«Aa nej, det er meget kjedeligt,» svarede to, tre Stemmer.

«Sommetider spiller vi ogsaa Komedie,» sagde Nadaschda til Veltschaninov. «Ser De det tykke Træ dér henne med Bænkene, bag ved dem er Kulisserne, dér sidder Skuespillerne, og hver har sin Rolle, Kongen, Dronningen, Prinsessen, den gæve Ridder, efter hvers Behag; hvem der saa har Lyst, træder frem og siger, hvad der falder ham ind.»

«Aa, det maa jo være mageløst!» sagde Veltschaninov fornøjet.

«Vist ej, det er meget kjedeligt. Det begynder i Reglen ganske morsomt, men tilsidst bliver der ikke sagt andet end Dumheder, fordi ingen kan føre en Rolle kvikt igjennem. Maaske vilde det blive morsommere i Dag, hvis De vilde være med. Vi troede nemlig, De var en Ven af Pavl Pavlovitsch Trusozki, og nu viser det sig, at han blot har pralet med det. Jeg er saa glad over, at De er kommen — — — af en ganske bestemt Grund,» sluttede hun med et alvorligt gjennem-

trængende Blik paa Veltschaninov og løb saa hen til sin Veninde, Marja Nikitischna.

«I Aften leger vi «at gætte Ordsprog»,» hviskede pludselig en af Veninderne fortrolig til Veltschaninov. Han havde hidtil næppe lagt Mærke til hende og ikke en eneste Gang talt med hende, «vi vil nemlig spille Hr. Trusozki et Puds, og De maa hjælpe os.»

«Aa, hvor det er dejligt, De er kommen, der er ellers saa kjedeligt herude,» sagde en anden af Veninderne, som han slet ikke havde set endnu, og som pludselig dukkede op, Gud véd hvorfra. Det var en lille rødhaaret én med Fregner og med et pudsigt Ansigt, ganske ophedet af at gaa hurtig i Solen.

Trusozki blev for hvert Minut mere og mere urolig. I Haven havde Veltschaninov ganske utvungent sluttet sig til Nadja, der paa én Gang var bleven helt kammeratlig imod ham, lo og jublede, ja, tog ham endog to Gange i Haanden. Hun var, kort sagt, meget lykkelig og skjænkede ikke den stakkels Trusozki ringeste Opmærksomhed. Veltschaninov kom hurtig efter, at der var en fuldstændig Sammensværgelse i Gang mod Trusozki. En Del af Pigebørnene førte Nadja og Veltschaschaninov med sig til den ene Side, mens de øvrige under allehaande Opspind lokkede Trusozki af Sted i den modsatte Retning. Men den stakkels «Fæstemand» gjorde sig, saa hurtig han kunde, fri for dem, styrtede over Hals og Hoved hen til den anden Del af Selskabet og stak pludselig sit skaldede Hoved, med et uroligt, nysgjerrig-lurende Udtryk i Ansigtet, ind mellem Veltschaninov og Nadja. Tilsidst gjorde han sig slet ikke Umage for at skjule sine Følelser. Den heftigste Skinsyge talte ud af hans Miner og Fagter. Det varede

heller ikke længe, før stakkels Katja indsaa, at Veltschaninov ikke var kommen for hendes Skyld. Men Udtrykket i hendes Ansigt vedblev at være lige saa mildt og trohjærtet som før, og da Veltschaninov et Øjeblik betragtede hende nærmere, kunde han ikke andet end beholde sin gode Mening om hende. Hun syntes at være lykkelig ved blot at gaa ved Siden af ham og lytte til deres nye Gjæsts Ord. Selv at deltage i Samtalen formaaede hun desværre ikke.

«Deres Søster, Katerina Fedossejevna, er en prægtig Pige,» sagde Veltschaninov sagte til Nadja.

«Aa ja, vores egen Katja, det er hun rigtignok, der gives ingen bedre Sjæl end hun. Hun er en Engel, jeg er formelig forelsket i hende!» svarede Nadja begejstret.

Klokken fem satte man sig til Bords. Middagsmaden havde ogsaa et særligt Præg, som om den udtrykkelig var anrettet til Ære for den nye Gjæst. Der blev serveret to eller tre Retter, som aabenbart kun sjældent kom paa Statsraadens Bord, én af dem vidste han ikke engang Navnet paa. Foruden den almindelige Bordvin var der en Flaske Tokajer, og ved Maaltidets Slutning blev der endog skjænket Champagne. Den gamle Sachlebinin havde drukket et lille Glas over Tørsten og var i det fortræffeligste Humør. Han lo af alt, hvad Veltschaninov sagde.

Tilsidst kunde Trusozki ikke længere holde det ud. Han havde ogsaa Lyst til at være med og fik det forrykte Indfald at give et Ordspil til bedste. Ved den Ende af Bordet, hvor Fru Sachlebinin sad, brast de unge Damer pludselig ud i en skraldende Latter.

«Papa, Papa! Pavl Pavlovitsch har ogsaa sagt en

Vits!» raabte den fjerde og femte Frøken Sachlebinin i Munden paa hinanden, han siger, «at det er Mo'er, som er morsom.»

«Aha, han kan altsaa ogsaa lave Vitser! Naa, lad mig da høre hans Vits?» sagde Hr. Sachlebinin godmodig, idet han velvillig vendte sig om til Trusozki og smilede, i Forventning om den formentlige Vits.

«Du hører jo, Papa, han siger, at det er Mo'er, som er morsom.»

«Naa ja — og hvad saa?» spurgte hendes Fader, der endnu slet ikke begreb, hvori Vittigheden bestod.

«Aa Papa, hvor De er — — men forstaar De da ikke? «Mo'er som» og «morsom» begge de Ord har jo nogen Lighed i Lyden — —»

«A — ha — !» udbrød Hr. Sachlebinin. «Hm! Naa — næste Gang lykkes det ham nok bedre,» tilføjede han smilende.

«Man kan ikke besidde alle Fortrin, Pavl Pavlovitsch,» stiklede Marja Nikitischna, «Aa Gud, han har faaet et Fiskeben i Halsen, han kvæles!» raabte hun med ét og sprang op fra Stolen.

Hele Selskabet kom i Bevægelse. Trusozki havde blot faaet lidt Vin forkert i Halsen, da han, for at skjule sin Forlegenhed, førte Glasset til Munden. Men Marja Nikitischna svor højt og dyrt, at hun havde set Fiskebenet, han havde faaet i Vrangstruben, — det var ligefrem livsfarligt.

«Dunk ham i Ryggen,» skreg én.

«Rigtig, det er det bedste!» raabte Hr. Sachlebinin højt, og strax styrtede en hel Flok sig over Trusozki: Marja Nikitischna, den lille rødhaarede, endnu en Veninde, og tilsidst endogsaa Fruen i Huset, som for fuldt

Alvor var forskrækket. De vilde allesammen dunke Trusozki i Ryggen, og det var kun med Møje, de lod sig overbevise om, at det blot var en Smule Vin, han havde faaet i Luftrøret, og at det strax vilde gaa over. Men til Slutning fandt de allesammen ud af, at det hele havde været et Skjælmsstykke af Marja Nikitischna.

«Nej, hør nu, altid finder hun paa Uglspilstreger!» sagde Fru Sachlebinin til Marja Nikitischna i en stræng Tone. Men saa kunde hun ikke dy sig længere og brast strax efter ud i en saa høj Latter, som man kun sjældent hørte af hende.

Efter Bordet gik de alle ud paa Balkonen for at drikke Kaffe.

«Hvilke prægtige Dage!» sagde Statsraaden i en nedladende Tone, som om han vilde beære Naturen med sin Ros, idet han med muntre Blikke saa' ud i Haven, «en Smule Regn kunde rigtignok ikke skade — —. Naa, jeg vil gaa op og hvile mig lidt. Gud være med jer, Gud være med jer, mor jer godt! Mor du dig ogsaa,» sagde han, idet han gik, til Trusozki og klappede ham velvillig paa Skuldren.

Da de alle var gaaet ud i Haven igjen, nærmede Trusozki sig pludselig paa en hemmelighedsfuld Maade til Veltschaninov og rykkede ham i Ærmet.

«Blot et Øjeblik,» hviskede han, aabenbart meget utaalmodig.

De drejede ind i en ensom Sidegang.

«Nej, undskyld mig, men her vilde jeg dog bede Dem — — nej, her tillader jeg det paa ingen Maade — —» sagde han høflig, rystende af Sindsbevægelse, mens han bestandig holdt Veltschaninov ved Ærmet.

«Hvilket? Hvilket?» spurgte Veltschaninov ganske forbløffet.

Trusozki saa' paa ham i Tavshed, mens hans Læber bævede, og et hadefuldt Smil spillede om hans Mund.

«Hvor vil De hen? Hvor er De? Al Ting er færdigt!» hørte man de unge Damers utaalmodig kaldende Stemmer.

Veltschaninov trak paa Skuldrene og vendte tilbage til Selskabet. Trusozki skyndte sig efter ham.

«Jeg tør vædde paa, at han vilde laane et Lommetørklæde af Dem,» sagde Marja Nikitischna, «forrige Gang, han var her, havde han ogsaa glemt at tage et med.»

«Det glemmer han bestandig,» udbrød en af Sachlebinins Døtre.

«Han har glemt sit Lommetørklæde! Pavl Pavlovitsch har glemt sit Lommetørklæde! Mama, Pavl Pavlovitsch har igjen glemt sit Lommetørklæde! Mama, Pavl Pavlovitsch har Snue igjen!» raabte de overgivent.

«Naa, hvorfor siger han det da ikke? De er dog et løjerligt Menneske, Pavl Pavlovitsch!» hørte man Fru Sachlebinins syngende Stemme fra Balkonen, «Snue er saamænd ikke til at spøge med. Jeg vil strax sende Dem et Lommetørklæde. Hvoraf kommer det, at han altid har Snue?» føjede hun til, meget glad over at have et Paaskud til at trække sig tilbage.

«Jeg har endogsaa to Lommetørklæder med og ikke Spor af Snue!» raabte Trusozki efter hende. Men Fru Sachlebinin lod ikke til at have hørt det, thi efter et Minuts Forløb, netop som Pavl Pavlovitsch var i Færd med at trippe af Sted efter de andre, kom en Tjenestepige løbende med Lommetørklædet.

«Lege, lege, gætte Ordsprog!» raabte de unge Piger fra alle Sider, som om de ventede, Gud véd hvad, af Ordsprogene.

De tog Plads paa Bænkene og begyndte paa Legen. Først kom Marja Nikitischna for Tur. De forlangte, at hun skulde gaa saa langt bort som muligt og ikke lytte. Imens blev der valgt et Ordsprog, og Ordene fordeltes. Marja Nikitischna kom tilbage og gættede strax Ordsproget: «naar Nøden er størst, er Hjælpen nærmest!»

Efter Marja Nikitischna kom Turen til den unge Mand med det pjuskede Haar og de blaa Briller. Af ham forlangte de endogsaa, at han skulde gaa bag ved Lysthuset og vende Ansigtet mod Gjærdet. Den unge Mand lystrede denne Ordre med en foragtelig Mine og betragtede den som en Slags moralsk Nedværdigelse. Da han kom tilbage, lod han hver enkelt sige Sætningen to Gange, men skjønt han satte en yderst dybsindig Tænkermine op, kunde han dog slet ikke gætte, og han blev lét dygtig ud. Ordsproget lød:

«Bed til Gud og tjen Czaren, saa vil du altid være bedst faren.»

«Sikke noget sindssvagt Vrøvl!» brummede den unge Nihilist, idet han trak sig tilbage til sin Plads og saa' meget fornærmet ud.

«Aa, hvor det er kjedeligt!» hørte man nogle sige.

Saa kom Veltschaninovs Tur. Han blev om muligt ført endnu længere bort, men han kunde heller ikke gætte.

«Aa, hvor det er kjedeligt!» lød det atter.

«Saa, nu vil jeg gætte,» sagde Nadja.

«Nej, nu skal Pavl Pavlovitsch — nu er det Pavl Pavlovitsch's Tur!» blev der raabt fra alle Sider.

Trusozki blev ført hen i den fjærnest mulige Krog og stillet saadan, at han vendte Ansigtet mod Gjærdet. For at han ikke skulde se sig om, blev det betroet den lille rødhaarede at holde Vagt over ham. Trusozki havde paany fattet Mod og var endog bleven temmelig munter. Han fulgte Legens Forskrifter med den pinligste Nøjagtighed og stod som muret fast til Gjærdet, uden at vove blot at se sig om en eneste Gang. Den lille rødhaarede stod omtrent tyve Skridt borte ved Siden af Lysthuset og tabte ham ikke af Syne et Øjeblik, mens de andre gjorde Tegn til hinanden med Hænderne og saa pludselig sprang op og i al Hemmelighed løb af Sted i den modsatte Retning.

«Kom dog, kom med!» hviskede flere Stemmer til Veltschaninov, der højst forbavset stod og saa' til uden at vide, hvad alt dette havde at betyde.

«Hvad er der paafærde? Hvad er der sket?» spurgte han, mens han fulgte efter dem.

«Stille — raab ikke! Lad ham staa dér og se paa Gjærdet, vi vil lege videre et andet Sted. Ser De, der kommer ogsaa Nastja.»

Nastja, den rødhaarede, kom netop styrtende i den frygteligste Bevægelse, som om der var sket, Gud véd hvad, og saa løb de alle bag om Dammen hen i den anden Ende af Haven. Da Veltschaninov havde indhentet dem, lagde han Mærke til, at Katerina var kommen op at trættes med de andre, især med Nadja og Marja Nikitischna.

«Katja, kjære Katja, vær ikke vred!» udbrød Nadja og kyssede Søsteren.

«Naa, ja ja, saa skal jeg ikke sige noget til Mama,

men jeg vil gaa hen og hente ham, for det er virkelig ikke smukt af jer. Hvad maa dog den Stakkel tænke, naar I lader ham blive staaende der henne ved Gjærdet.»

Det gjorde hende ondt for Pavl Pavlovitsch, men de andre var ubønhørlige og forlangte ogsaa af Veltschaninov, at han, naar Trusozki kom, aldeles ikke skulde lægge Mærke til ham og lade, som om intet var sket.

«Og nu vil vi lege «Gorjelki»!» raabte den rødhaarede ganske begejstret.

Trusozki viste sig først et Kvarter senere for Selskabet — han havde vist omtrent staaet i ti Minutter alene ved Gjærdet. Den nye Leg gik fortræffelig, de skreg alle imellem hverandre og var i høj Grad oprømte. Aldeles ude af sig selv af Raseri gik Trusozki uden videre hen til Veltschaninov og rykkede ham atter i Ærmet.

«Blot et Minut!»

«Aa Gud, hvad vil han dog i ét væk med sine Minutter?»

«Han vil igjen laane et Lommetørklæde,» lød det bag ved dem, da de havde fjærnet sig nogle Skridt.

«Nej, denne Gang har det ganske sikkert været Dem. Denne Gang er det Deres Skyld, ene og alene Deres Skyld!»

Han skar formelig Tænder, mens han sagde disse Ord. Veltschaninov svarede ham i en rolig Tone og raadede ham til ikke saaledes at lægge sin Ærgrelse for Dagen, men være lystig med de andre, ellers vilde de drille ham endnu mere. Til hans Forundring gjorde dette Forslag et vist Indtryk paa Trusozki. Han tav strax, vendte atter tilbage til Selskabet og tog ganske

rolig Del i Legen med de andre. De lod ham ogsaa nu i Ro, og efter en halv Times Forløb var han næsten bleven i godt Humør igjen. Han kredsede bestandig om Nadja, men Veltschaninov lagde Mærke til, at han ikke en eneste Gang dristede sig til at tale til hende, fandt sig i hendes Ringeagt som noget selvfølgeligt, og hver Gang han skulde vælge en Dame, tog han enten den rødhaarede eller én af hendes ældre Søstre.

Men tilsidst spillede de ham dog et nyt Puds. Der blev leget «Skjul», og Trusozki havde skjult sig under en tæt Busk. Saa hittede han pludselig paa at løbe ind i Huset og skjule sig i et Pulterkammer bag ved en Kommode. Han var alligevel bleven set, og den rødhaarede løb bag efter ham og laasede Døren af. Legen blev strax afbrudt, og de begyndte paa en ny bag ved Dammen.

Trusozki mærkede snart, at de slet ikke søgte efter ham og vovede at kige ud i Haven. Ingen var at se, og kalde vilde han ikke for ikke at vække Hr. og Fru Sachlebinin, som begge tog sin en Lur. Det var paa det strængeste forbudt Tjenestefolkene at lukke op for ham, og Katja, som første Gang havde befriet ham, var ikke i Nærheden. Hun var gaaet ind i sit Værelse og var faldet i Søvn.

Trusozki kunde vel have siddet en Timestid i sit Kammer, da nogle af de unge Piger kom spaserende.

«Pavl Pavlovitsch, hvorfor kommer De ikke ud til os? Aa, om De vidste, hvor her er smukt ude! Nu spiller vi Komedie. Alexej Ivanovitsch har lige spillet «den unge Helt.»

«Pavl Pavlovitsch, hvorfor kommer De ikke? De er virkelig «morsom»!» raabte to andre i Forbigaaende.

«Hvad er det, der nu igjen er «morsomt»? lød pludselig Fru Sachlebinins Stemme. Hun var nylig vaagnet og vilde ud i Haven for at se paa «Børnenes» Leg, indtil Thetid.

«Se blot, dér inde sidder Pavl Pavlovitsch,» raabte Pigebørnene og pegede paa det Vindu, hvorfra Trusozkis blege Ansigt, fortrukket af et hæsligt Smil, kigede ud.

«Hvor gider han dog sidde saadan ganske alene, naar alle de andre er saa fornøjede!» sagde Husets Frue hovedrystende.

Imens havde Nadja endelig fundet Lejlighed til at forklare Veltschaninov, af hvilken «særlig Grund» hun glædede sig saa meget over, at han var kommen. Marja Nikitischna fik ham i den Anledning ind i en Sideallé, hvor han blev alene med Nadja.

«Nu er jeg ganske vis paa,» begyndte hun kækt og sikkert, «at De slet ikke er saa gode Venner med Pavl Pavlovitsch, som han har pralet af. De maa gjøre mig en stor Tjeneste, jeg beder Dem saa meget derom — se, her er hans afskyelige Armbaand,» hun tog Etuiet op af Lommen, «vær saa god at give ham det tilbage rigtig snart. De kan jo sige, at jeg har paalagt Dem det. Alt andet vil jeg med det første lade en anden sige ham fra mig. Vil De gjøre mig den Tjeneste?»

«Aa, Herregud, lad mig være fri for det!» svarede Veltschaninov med en afværgende Haandbevægelse.

«Hvad? De vil ikke?» spurgte Nadja ganske forundret og saa' vantro paa ham. Hendes fremhyklede Kjækhed var øjeblikkelig forsvunden, og hun var lige

ved at græde. Veltschaninov kunde ikke lade være at smile.

«Det er ikke — — ikke, fordi jeg ikke vilde — — med største Fornøjelse — men jeg har selv et Regnskab at opgjøre med ham — —»

«Jeg vidste nok, De ikke var hans Ven, og at han blot har løjet for os!» afbrød Nadja ham heftig, «jeg gifter mig aldrig med ham, det kan De være vis paa, aldrig! Jeg begriber ikke, hvor han kunde være — — men De maa endelig give ham Armbaandet, det kan ikke være andet. Jeg er bestemt paa, ganske bestemt paa, at han skal have det i Dag og sluge den Pille. Og naar han saa sladrer til Papa, saa skal han blot se, hvad der hænder!»

Bag Buskadset kom den pjuskhaarede unge Mand med de blaa Briller uventet til Syne.

«De maa give ham Armbaandet tilbage!» raabte han i en truende, næsten rasende Tone til Veltschaninov, «om blot i de krænkede Kvinderettigheders Navn, maa De gjøre det, hvis De vil være paa Højde med Deres Tid — —»

Han kom ikke til Ende med sin Tale. Nadja greb ham i Armen og førte ham lidt til Side.

«Gud, hvor De er dum, Predpossylov!» udbrød hun, «gaa Deres Vej! Hvor kunde det falde Dem ind at lytte? Jeg sagde Dem jo, De skulde vente dér henne!» Hun stampede ærgerlig med Foden, og da den pjuskhaarede atter var forsvunden bag Buskene, begyndte hun hændervridende at gaa frem og tilbage foran Veltschaninov!»

«Nej, De kan ikke tænke Dem, hvor dumme disse unge Mennesker er!» sagde hun med ét og standsede.

«De morer Dem naturligvis over ham — men hvad maa jeg ikke føle!»

«Er det maaske ham? ham dér?» spurgte Veltschaninov smilende.

«Nej, ham er det rigtignok ikke, hvor kan De dog tro det?» svarede Nadja med et Smil og blev rød. «Det er blot hans Ven. Jeg forstaar ikke, hvor han faar saadanne Venner fra, og dette Brushoved vil De endda kalde «en Fremtidens Mand»! — — Alexej Ivanovitsch, jeg véd virkelig ikke, til hvem jeg skal henvende mig; altsaa for sidste Gang: vil De — eller vil De ikke give ham Armbaandet?»

«Jeg skal nok give ham det.»

«Aa, De er mageløs, De er saa god,» raabte hun fornøjet og gav ham Etuiet, «saa vil jeg ogsaa synge for Dem hele Aftenen, jeg kan nemlig synge, og jeg løj for Dem, da jeg sagde, jeg ikke holdt af Musik. Aa, hvor jeg vilde være glad, om De kom ud til os en anden Gang, saa vilde jeg fortælle Dem alt, alt — — og meget, meget mere, for De er virkelig god, ligesaa god som — som Katja.»

Da de var gaaet ind for at drikke The, sang hun virkelig et Par Romancer for ham. Hendes Stemme var temmelig uudviklet, men ret kraftig og behagelig. Trusozki sad allerede vel bænket, solidt og ærbart, mellem Forældrene ved Thebordet, hvor en stor Familjesamovar snurrede, og Theen blev serveret i ægte Sèvresporcelain. Han havde formodentlig talt med de gamle om meget vigtige Ting, da hans Afrejse forestod, og han ikke skulde komme igjen før om ni eller ti Maaneder. De indtrædende skjænkede han ikke ringeste Opmærksomhed, navnlig værdigede han ikke Veltscha-

ninov noget Blik. Men det lod dog til, han endnu ikke havde «sladret».

Da Nadja begyndte at synge, gik ogsaa han hen til Flygelet. Nu og da henvendte han et Spørgsmaal til hende og lod sig slet ikke forstyrre af, at hun, ligesom med velberaad Hu, overhørte hans Spørgsmaal. Rank som et Lys stod han bag hendes Stol, og hele hans Udseende syntes tydelig at forkynde, at han ikke for nogen Pris afstod denne Plads.

«Alexej Ivanovitsch vil synge for os — Mama, nu synger Alexej Ivanovitsch!» raabte de unge Damer med ét og trængte sig tættere omkring Flygelet, mens Veltschaninov selvbehagelig tog Plads foran det for at akkompagnere sig selv. Baade de gamle Sachlebinins og Katerina, som netop havde skjænket Theen, sluttede sig til dem.

Veltschaninov valgte den velbekjendte Romance, som Glinka har sat Musik til:

«Naar dine Læber sig oplukke,
og Munden former Ord af ømme Sukke,
— — — — — — — — —»

Han sang Romancen, som om Ordene kun var henvendte til Nadja, der stod tæt ved ham. Han havde for længe siden næsten helt mistet Stemmen, men man kunde dog høre paa hans Foredrag, at han en Gang havde kunnet synge kjønt.

For tyve Aar siden, da Veltschaninov var Student, havde han hos en af sine Venner, der var Komponist, hørt Glinka selv synge den.

Det var i et literært-musikalsk Herreselskab, hvor Glinka havde givet flere af sine Yndlingssange til bedste. Glinka havde selv ingen Stemme haft den

Gang, og dog havde denne Romance, det huskede Veltschaninov tydelig, gjort saa stor Virkning, som ingen nok saa godt skolet Koncertsanger havde kunnet frembringe.

Lidenskaben stiger i denne Sang fra Strofe til Strofe, fra Ord til Ord. Og netop denne usædvanlige Stigning i Følelsens Udtryk taalte ingen falsk Tone, ingen Overdrivelse, ingen Usandhed i Foredraget. Ene og alene Følelsens Sandhed, virkelig Begejstring og Gemyttets inderligste Tilegnelse af Ordenes og Musikens Indhold kunde forme noget virkelig poesifuldt af denne lille Sang. I modsat Fald vilde den endog kunne virke pinlig og frastødende. Det lykkedes Veltschaninov at gjenfinde det ægte Udtryk, han den Gang havde afluret Tonedigteren, og at gjengive den stigende Lidenskab paa en kraftfuld og naturlig Maade. Han lod sit flammende Blik hvile paa Nadja, og de sidste Strofer af Sangen lød i ildfulde Akkorder gjennem Salen:

«— — — — — — — — — —
Nej ti! Hvad Munden hvisker, vil jeg ikke
forsøge at forstaa — men jeg vil drikke
mig Rus i Øjets Ild, en Rus som dræber,
og dø i Kys, i Kys fra dine Læber.»

Nadja foer forskrækket sammen og traadte uvilkaarlig et Skridt tilbage. Den glødende Rødme paa hendes Kinder og hele Udtrykket i hendes Ansigt røbede det Indtryk, Sangen havde gjort paa hende. De andres Ansigter var ogsaa præget af Begejstring, hvori der dog blandede sig en vis undselig Forbavselse over Foredragets Dristighed. Veltschaninovs Øjne faldt tilfældigvis paa Katja, hvis Træk var som forklarede af den mest levende Sindsbevægelse.

«Hm! en Romance!» brummede Hr. Sachlebinin, næsten lidt mut, «men — er den ikke lidt vel fyrig? Smuk er den, men temmelig fyrig — —»

«Afgjort lidt vel fyrig — —» istemmede Fru Sachlebinin. Men Trusozki lod hende ikke tale ud. Som en besat sprang han pludselig frem, greb Nadja ved Haanden og førte hende bort fra Flygelet. Saa gik han hen til Veltschaninov og stirrede paa ham med bævende Læber, næsten helt ude af sig selv.

«Blot et Minut,» stødte han endelig ud.

Veltschaninov indsaa, at der maaske vilde ske noget ti Gange værre i det næste Øjeblik, hvis han ikke strax fulgte hans Opfordring. Han tog derfor Trusozki ved Haanden og førte ham, uden at tage Hensyn til de andres Forbavselse, gjennem Balkondøren ud i Haven, hvor det allerede var begyndt at blive temmelig mørkt.

«De maa øjeblikkelig kjøre hjem med mig — forstaar De?» sagde Trusozki, da de havde fjærnet sig nogle Skridt fra Balkonen.

«Nej, det forstaar jeg aldeles ikke.»

«Husker De,» vedblev Trusozki i en ophidset, hviskende Tone, «husker De, at De forleden udtrykkelig forlangte af mig, at jeg skulde sige Dem alt, alt — — saa at sige «mit sidste Ord» — husker De det? Naa, ser De, nu er Tidspunktet forhaanden — altsaa kom!»

Veltschaninov tænkte sig om et Øjeblik, saa' endnu en Gang opmærksomt paa Trusozki og erklærede, at han var villig til at kjøre med ham.

Begge Gjæsternes pludselige Beslutning om at tage bort opvakte almindelig Beklagelse.

«Blot en lille Kop The endnu!» bad Fru Sachlebinin i en bønlig Tone.

«Du er da et besynderligt Menneske! Hvad gaar der egentlig af dig?» sagde Statsraaden uvillig til Trusozki, der stod og smilede paa en ubehagelig Maade, uden at sige et Ord.

«Pavl Pavlovitsch, hvorfor vil De tage Alexej Ivanovitsch med Dem?» kurrede de unge Piger, mens de surmulende saa' paa ham. Nadja tilkastede ham et saa knusende Blik, at han blev ganske rød af Forbitrelse, uden dog at vakle i sit Forsæt.

«Nej, nej, jeg er endogsaa Pavl Pavlovitsch meget taknemmelig — han har mindet mig om en Sag af Vigtighed, som jeg ellers havde glemt,» afskar Veltschaninov leende alle Indvendinger, idet han trykkede Statsraadens Haand og bukkede for Damerne. Det undgik ikke deres Opmærksomhed, at han bukkede særlig dybt for Katja.

«Vi takker Dem for Deres Besøg og glæder os hjærtelig til at se Dem igjen!» sagde Hr. Sachlebinin tilsidst med en højtidelig Mine.

«Det vil hjærtelig glæde os ––» gjentog Husets Frue følelsesfuldt.

«Kom snart igjen, Alexej Ivanovitsch! Kom snart igjen!» raabte talrige Stemmer fra Balkonen, da Veltschaninov steg ind i Vognen med Trusozki.

«Kom snart igjen, kjære, kjære Alexej Ivanovitsch!» raabte til allersidst en ganske fin lille Stemme.

«Det var den rødhaarede!» tænkte Veltschaninov.

XIII.

Da Veltschaninov steg ind i Vognen, var han i den ærgerligste Stemning. Han ærgrede sig over sig selv og over den Maade, hvorpaa han hele Dagen havde opført sig. Han kunde tænke paa den lille rødhaarede, og dog var hans Sjæl fuld af Sorg og Anger. Under al Dagens harmløse Morskab havde Smerten intet Øjeblik forladt ham. Før end han begyndte at synge, vidste han ikke, hvordan han skulde kunne udholde denne nagende Smerte, og ved sit lidenskabelige Foredrag vilde han maaske kun kvæle den med Magt.

«Hvor kunde jeg dog nedværdige mig saadan og blive Forræder mod mit eget Jeg!» sagde han bebrejdende til sig selv, og dog gjorde han sig al Umage for at give sine Tanker en anden Retning. Det forekom ham ydmygende at give sig en saa ynkelig Stemning fuldstændig i Vold — saa var det dog langt behageligere at ærgre sig rigtig dygtig over en anden.

«Denne Tølper!» hviskede han harmfuldt og skjævede til Trusozki, der forholdt sig tavs i Vognens andet Hjørne. Trusozki havde endnu ikke sagt et eneste Ord. Det lod til, at han samlede sine Tanker og i Stilhed forberedte sig paa det, der skulde komme. Med en utaalmodig Bevægelse tog han nu og da Hatten af og tørrede sin Pande med Lommetørklædet.

«Uf, hvor han sveder!» tænkte Veltschaninov og søgte at bringe sig selv i Raseri.

Kun én Gang tog Trusozki Ordet — han spurgte Kusken, om det vilde blive Tordenvejr.

«Det bliver det saamænd nok — og det dygtig! Det har ligget i Luften hele Dagen,» svarede Kusken.

Himlen blev virkelig mere og mere mørk, og grelle Lyn funklede i det fjærne. Klokken var allerede halv elleve, da de kom ind i Byen.

«Jeg vil hen til Dem,» sagde Trusozki pludselig til Veltschaninov, da de ikke var langt fra hans Bopæl.

«Som De vil. Men jeg maa meddele Dem, at jeg føler mig alvorlig syg — —»

«Jeg bliver ikke længe, ikke længe.»

Da de naaede Huset, løb Trusozki ind i Gaarden til Mavra.

«Hvad vilde De dér?» spurgte Veltschaninov, da han havde indhentet Trusozki, og de begge traadte ind i Værelset.

«Intet — det var blot — — Kusken — —»

«De faar ingen Ting at drikke i Aften.»

Der fulgte intet Svar. Da Veltschaninov havde tændt Lysene, satte Trusozki sig paa sin sædvanlige Plads. Veltschaninov blev staaende foran ham med en uvenlig Mine.

«Ogsaa jeg vil sige Dem «mit sidste Ord»,» begyndte han og søgte med Magt at holde sin Bevægelse i Tømme, «hør altsaa: jeg tror med den bedste Samvittighed at kunne paastaa, at mellem os to er alt forbi, og vi har intet mere at sige hinanden — hører De? Ikke det ringeste! Det vilde altsaa være bedre, om De strax gik, og jeg laasede Døren af efter Dem.»

«Ej, ej, — vi maa først være kvit, Alexej Ivanovitsch!» svarede Trusozki, idet han paa en ejendommelig Maade tog ham i Øjesyn.

«Være kvit?» spurgte Veltschaninov ganske forundret, «det er et mærkeligt Ord, De dér brugte! Men i hvilken Henseende skal vi være kvit? Bah! Er det

maaske dette «sidste Ord», De før lovede mig at udtale.»

«Det er det netop.»

«Saa behøver vi ikke at tale mere om det — vi er kvit for længe siden.»

«Mener De virkelig?» spurgte Trusozki indtrængende.

Veltschaninov svarede ham ikke strax, men begyndte at gaa op og ned i Værelset. «Lisa! Lisa!» lød det dumpt og smerteligt i hans Indre.

«Hvordan skal vi da egentlig blive kvit?» sagde han endelig til Trusozki, der hele Tiden havde fulgt ham med Øjnene.

«De maa ikke oftere kjøre der ud,» svarede Trusozki hviskende med en Stemme, der paa én Gang var udfordrende og bedende, idet han pludselig rejste sig fra sin Stol.

«Hvad? Det er altsaa det, De vil tale om?» og Veltschaninov brast i en foragtelig Latter. «Naa, man har virkelig maattet undre sig over Deres Opførsel i Dag!» vedblev han spottende. Men saa syntes hans Stemning pludselig at slaa over. «Hør en Gang,» begyndte han atter med oprigtig Smerte, «jeg er af den Mening, at jeg endnu aldrig har nedværdiget mig saa dybt som i Dag, for det første, fordi jeg indlod mig paa at følge med Dem, og saa i det hele ved alt, hvad der er sket der ude — det var altsammen saa smaaligt, saa ynkeligt — jeg har baaret mig saa usselt ad ved at være med til det og glemme alt andet —. Men, hvor jeg snakker! De overrumplede mig, det er det hele! Nej, jeg forsikrer Dem, jeg tager ikke mere der ud, jeg har intet dér at gjøre!» endte han i en afgjørende Tone.

«Virkelig ikke? Virkelig ikke?» udbrød Trusozki, der næppe kunde skjule sin Glæde. Veltschaninov saa' ringeagtende paa ham og gik atter op og ned ad Gulvet.

«Det lader til, De har foresat Dem for enhver Pris at blive lykkelig,» kunde han ikke lade være at bemærke.

«Ja, det er sandt,» indrømmede Trusozki.

«Hvad kommer det mig ved,» tænkte Veltschaninov, «at han er en Nar og handler dumt? Jeg kan ikke en Gang lade være at hade ham, skjønt han ikke er det værd.»

«Jeg er just en født Hanrej,» sagde Trusozki, idet han ligesom spottede over sig selv, «jeg har længe kjendt dette smukke Ord, De har fundet paa, Alexej Ivanovitsch — De brugte det allerede den Gang, De var hos os i T—. Aa, jeg har skrevet mig mange af Deres Udtalelser fra den Tid bag Øret! Da De nylig kaldte mig en Hanrej, faldt det mig atter ind.»

Mavra kom ind med en Flaske Champagne og to Glas.

«Undskyld, Alexej Ivanovitsch, men De véd, jeg ikke kan undvære det — —»

«For mig gjærne,» sagde Veltschaninov med et Udtryk af Modbydelighed, «men jeg forsikrer Dem, jeg er ikke rask — —»

«Strax, strax — blot et lille Glas!» sagde Trusozki hastig, «jeg er saa tør i Halsen — i denne Hede — —»

Han drak begjærlig sit Glas ud, satte sig og saa'

Veltschaninov venlig grinende ind i Ansigtet. Mavra var allerede gaaet.

«En modbydelig Karl!» mumlede Veltschaninov sagte hen for sig.

«Det var blot disse Veninder,» begyndte Trusozki med ét, og saa' forhaabningsfuldt ud i Luften.

«Hvad? Hvem? Aa, De snakker endnu om — —»

«Blot disse Veninder! Det er ungt Blod — alt sammen blot Vigtigmageri, det skal tage sig ud! Man burde egentlig blot le deraf. Naa, naar vi først kommer saa vidt, vil jeg være hendes Slave. Hun vil mærke at man agter hende, hun faar en Stilling i Selskabet — — kort sagt, det lader sig nok gjøre.»

«Nu gad jeg egentlig give ham Armbaandet,» tænkte Veltschaninov og følte efter Etuiet i Lommen paa sin Overfrakke.

«De sagde nylig, at jeg for enhver Pris vilde være lykkelig. Jeg maa i alt Fald gifte mig,» vedblev Trusozki fortrolig, «hvad skal der ellers blive af mig? De ser jo selv,» sagde han og pegede paa Flasken, «og det er kun én af mine hundrede Svagheder. Jeg kan ikke leve, naar jeg ikke bliver gift og atter kan tro paa noget. Ved en ny Tro vil jeg vaagne til nyt Liv.»

«Men hvorfor fortæller De mig det?» sagde Veltschaninov og slog en Latter op. Det var ham dog altfor komisk at være Vidne til denne Enfoldighed. «Sig mig blot én Ting, hvorfor slæbte De mig med der ud? Hvortil behøvede De mig egentlig?»

«Jeg vilde forsøge — —» svarede Trusozki lidt forlegent.

«Hvad vilde De forsøge?»

«Aa — Virkningen — —. Ser De, Alexej Ivanovitsch, jeg har jo kun kjendt hende i otte Dage,» hans Forvirring tiltog bestandig, «og da jeg saa traf Dem igaar, tænkte jeg strax: jeg har endnu aldrig set hende i Selskab med andre, det vil sige i Selskab med Herrer — — undtagen med mig. Et dumt Indfald, det føler jeg godt selv, og ganske overflødigt. Men jeg vilde alligevel gjærne forsøge det. Det ligger saadan i min Karakter, ser De — — —»

Han rødmede pludselig og saa' forvirret paa Veltschaninov.

«Skulde han virkelig tale Sandhed!» spurgte Veltschaninov forundret sig selv.

«Naa, og hvad saa videre?» sagde han højt.

Over Trusozkis Ansigt gled et listigt, sødligt Smil. «Det er blot hendes Ungdom, intet andet! Og det er Venindernes Skyld ene og alene. Undskyld, Alexej Ivanovitsch, at jeg i Dag har baaret mig saa tosset ad overfor Dem, det skal ikke ske oftere.»

«Jeg kommer for Fremtiden ikke mere i nogen Forlegenhed af den Grund, for jeg har ikke i Sinde at besøge det Hus tiere.»

«Det er netop det, jeg vilde bede Dem om.»

«Naa — men jeg er jo ikke den eneste Mand i Verden,» svarede Veltschaninov fortrædelig.

Trusozki følte sig pinlig berørt ved denne Hentydning.

«Det er mig ikke behageligt at høre slige Ytringer, Alexej Ivanovitsch, jeg agter Nadeschda Fedossejevna saa højt — —»

«Om Forladelse, om Forladelse — jeg tager mine Ord i mig igjen, det undrer mig kun, De roste mine

Fortrin saa meget — og gjorde saa sikker Regning paa mig — —»

«Men jeg troede netop at kunne være sikker paa Dem, fordi jeg — —, efter alt, hvad der er forefaldet mellem os, ikke kunde tænke mig Muligheden af, at De endnu en Gang vilde gjøre mig — —»

«Det lader til, De, trods alt, hvad der er sket, anser mig for at være et ret hæderligt Menneske,» afbrød Veltschaninov ham med en ejendommelig Betoning.

«Det har jeg altid anset Dem for at være,» svarede Trusozki alvorlig.

«Naa, ja vist, ja vist — — jeg mente ikke blot i almindelig Betydning, men — saa at sige — trods visse Fordomme —»

«Ja — trods visse Fordomme — —»

«Og da De rejste her til Petersborg?» spurgte Veltschaninov nysgjerrig.

«Ogsaa da jeg rejste her til, ansaa jeg Dem for et hæderligt Menneske. Jeg har altid haft Agtelse for Dem, Alexej Ivanovitsch.»

Ved disse Ord saa' han Veltschaninov ind i Ansigtet med en aaben, oprigtig Mine. Veltschaninov besindede sig pludselig. Han tænkte paa Kyssescenen med Trusozki og vilde for enhver Pris forhindre en Gjentagelse.

«Jeg har været forelsket i Dem, Alexej Ivanovitsch,» begyndte Trusozki atter paafaldende alvorlig, «hele det Aar i T— var jeg forelsket i Dem. De lagde ikke Mærke til det,» vedblev han til Veltschaninovs Skræk med en Stemme, der skjælvede af Rørelse, «jeg forekom mig selv altfor ubetydelig ved Siden af Dem til at ville lade mig

mærke med mine Følelser for Dem. I alle disse ni Aar har jeg ofte tænkt paa Dem, for jeg har aldrig siden oplevet et saadant Aar.» Hans Øjne fik ved disse Ord en ejendommelig Glans. «Jeg har beholdt mange af Deres Tanker, mange af Deres Udtalelser og Ord i min Erindring. Bestandig forestillede jeg mig Dem som et højtdannet, ædelttænkende Menneske. «Store Tanker har ikke deres Udspring i Forstandens, men i Følelsens Storhed,» sagde De f. Ex. en Gang. De har maaske glemt det, men jeg husker det. Jeg saa' op til Dem og troede paa Dem, trods alt, hvad der skete —» Hans Mund begyndte at sitre krampagtig, og et Følelsesudbrud syntes at være nær. Veltschaninov var højst urolig og besluttede i hvert Fald at give Samtalen en anden Vending.

«Nu har vi nok af det, Pavl Pavlavitsch,» sagde han utaalmodig, «plag mig ikke, jeg er syg og ryster som i Feber. Hvad vil De mig iøvrigt?» foer han pludselig heftig op, «hvorfor trækker De mig med Vold ind i disse smudsige Historier — — det er jo alt sammen Løgn, Blændværk og Unatur — alt sammen noget afskyeligt Vanvid, som jeg ækles ved — og vi er begge to nogle elendige Uslinger! Og véd De hvad? Jeg vil strax give Dem et Bevis paa, at De ej alene ikke er forelsket i mig, men at De hader mig, hader mig af hele Deres Sjæl, og at De lyver, uden selv at vide det. De tog mig slet ikke med der ud for at sætte Deres Forlovede paa Prøve — — hvilket latterligt Indfald! Men De vilde simpelthen triumfere over mig og skaffe Dem en Oprejsning: «Se du kun paa hende,» tænkte De, «hende fører jeg snart hjem som min Brud, forsøg det nu en Gang med hende!» De

vilde blot bringe mig i Fristelse — maaske var det Dem ikke selv klart, men De følte sikkert noget lignende, og saadan kunde De kun bære Dem ad, fordi De hader mig. Ser De, kjære Ven, saadan forholder det sig — om at holde af hinanden er det bedst, vi tier stille.»

Han gik med hastige Skridt frem og tilbage i Værelset og søgte ved sin Heftighed at døve den Følelse af Skam, som hele denne Forklaring vakte hos ham.

«Jeg vilde forsone mig med Dem, Alexej Ivanovitsch,» hviskede Trusozki med en vis Bestemthed.

Veltschaninov foer rasende op, som om der var tilføjet ham den frygteligste Fornærmelse.

«Jeg siger Dem endnu en Gang,» skreg han, «at jeg er syg, og at De skal lade mig være i Ro! De opirrer mig med Forsæt, for i min febrilske Tilstand at aflokke mig et uforsigtigt Ord, — et Ord, jeg aldrig vilde udtale, for vi er Mennesker fra saa forskjellige Sphærer, at — — forstaar De? Og saa — — ligger der en Grav imellem os — —»

Han udtalte de sidste Ord i en dump, hviskende Tone. Hans Heftighed var med ét forsvundet.

«Og véd De,» stødte Trusozki frem og blegnede, idet hans Ansigt fortrak sig, og han slog sig for Brystet, «véd De, hvad denne Grav betyder for mig? Aa, jeg kjender denne lille Grav, jeg saa' den først igaar, og tro De mig, jeg har begravet mere dér end De, langt mere!» gjentog han bestandig og slog sig hver Gang for Bryset, «ja, langt mere — —»

En usædvanlig heftig Ringning afbrød ham pludseligt. Det var, som om nogen havde i Sinde med ét Ryk at trække Klokkestrængen itu. Veltschaninov

foer forskrækket sammen, Trusozki blev ogsaa bange. Lige med ét var han den samme Trusozki, han plejede at være.

«Hvad er det for en Tølper?» brummede Veltshaninov ærgerlig og rejste sig for at lukke op.

«Hr. Veltschaninov, om jeg ikke tager fejl?» sagde en ungdommelig, selvbevidst Stemme i Entréen.

«Hvad ønsker De?»

«Jeg har bragt i sikker Erfaring,» vedblev den klare Stemme, «at en vis Hr. Trusozki for Øjeblikket befinder sig hos Dem. Jeg maa nødvendigvis strax tale med denne Herre.»

Veltschaninov havde helst øjeblikkelig befordret den selvbevidste unge Mand ned ad Trappen med et kraftigt Spark. Men han betænkte sig, traadte til Side og lod ham gaa ind.

«Dér er Hr. Trusozki, vær saa god!»

XIV.

Ind i Værelset traadte en ung, net Mand paa højst nitten Aar med et selvbehageligt Udtryk i Ansigtet. Han var over Middelhøjde, havde svært, sort Haar og store mørke Øjne. Naar Næsen ikke havde været bred og staaet saa kjækt til Vejrs, havde man endog kunnet kalde ham smuk. Hans Klæder sad fortræffelig, og der var noget vist tilforladeligt i hans Væsen.

«Det synes, som om jeg har Lejlighed til at tale med Hr. Trusozki,» begyndte han i en ringeagtende Tone, og betonede navnlig Ordet «Lejlighed», som om

Ordene «den Ære» eller «den Fornøjelse» ikke passende kunde anvendes paa en Samtale med Hr. Trusozki.

Der gik et Lys op for Veltschaninov, Trusozki lod ogsaa til at ane noget. I hans Ansigt spejlede der sig en vis Uro, som han søgte at skjule.

«Jeg har ikke den Ære at kjende Dem,» svarede han kølig, «og jeg véd ikke, hvad vi kan have med hinanden at skaffe.»

«Hør først efter, hvad jeg har at meddele Dem, saa kan De sige mig Deres Mening,» sagde den unge Mand i en irettesættende Tone, mens han paa samme Tid satte sin Lorgnet paa og opmærksomt betragtede Champagneflasken, der stod paa Bordet. Efter at han havde endt denne Mønstring, lukkede han rolig Lorgnetten sammen og henvendte sig paa ny til Trusozki.

«Alexander Lobov.»

«Hvad? Hvad vil det sige. Alexander Lobov?»

«Det er mig. Har De ikke hørt tale om mig?»

«Nej.»

«Naa — hvordan skulde det for Resten gaa til? Det drejer sig om en vigtig Sag, der personlig angaar Dem. Men De tillader maaske, at jeg sætter mig ned, jeg er træt — —»

«Vær saa god at tage Plads,» sagde Veltschaninov med en indbydende Haandbevægelse. Men den unge Mand havde allerede sat sig uden at vente paa nogen Tilladelse. Veltschaninov følte sig mere og mere syg. Han havde faaet heftige Smerter i Brystet, men den unge Fyr interesserede ham, og han havde Lyst til at se, hvor vidt han vilde drive det. Det forekom ham, at han i hans kjønne, barnlig rødmussede Ansigt kunde spore en fjærn Lighed med Nadja.

«De skulde ogsaa sætte Dem ned,» foreslog den unge Mand Trusozki og pegede med en skjødesløs Bevægelse af Hovedet paa en Stol.

«Aa, jeg vil helst staa.»

«Saa bliver De træt. Og De, Hr. Veltschaninov, kan gjærne blive her, hvis De har Lyst.»

«Jeg véd virkelig ikke, af hvilken Grund jeg skulde gaa min Vej — jeg er i mit eget Hus.»

«Som De vil. Oprigtig talt ønsker jeg helst, at De er til Stede ved min Samtale med denne Herre. Nadeschda Fedossejevna har talt om Dem til mig paa en meget smigrende Maade.»

«Hm! Naar har hun faaet Tid til det?»

«Strax efter at De var kjørt — jeg kommer lige derfra. Og hør nu, Hr. Trusozki,» sagde han i en ringeagtende Tone til Pavl Pavlovitsch, der stod og saa' meget urolig og forventningsfuld ud, «vi to, jeg og Nadeschda Fedossejevna, har allerede længe elsket hinanden og vil gifte os med hinanden. De er traadt os hindrende i Vejen, og jeg er kommen for at opfordre Dem til, hurtigst muligt at vige Pladsen. Er De villig til at opfylde min Anmodning?»

Trusozki blegnede og blev helt befippet ved disse Ord, men strax efter gled et ondskabsfuldt Smil hen over hans Ansigt.

«Nej; det er jeg paa ingen Maade villig til,» sagde han lakonisk.

«Virkelig ikke?» spurgte den unge Mand, idet han rokkede frem og tilbage paa Stolen og slog det ene Ben over det andet.

«Jeg véd jo slet ikke, hvem jeg har for mig,»

vedblev Trusozki, «og jeg indser ikke, hvad vi kan have at sige hinanden mere.»

Ved disse Ord fandt han det passende at sætte sig.

«Jeg sagde Dem jo, De vilde blive træt,» henkastede den unge Mand spottende, «jeg greb nylig Lejligheden til at meddele Dem, at jeg hedder Lobov, og at jeg er forlovet med Nadeschda Fedossejevna — følgelig kan De ikke sige, hvad De nylig gjorde, at De ikke véd, hvem jeg er. Lige saa lidt maa De paastaa, vi ikke har mere at tale om. Om mig selv vil jeg ikke tale, det drejer sig om Nadeschda Fedossejevna, hvem De paatrænger Dem paa en saa uforskammet Maade. Allerede det er Grund nok til, at vi maa tale sammen.»

Han pressede formelig Ordene ud mellem Tænderne, hvad der gav hans Væsen et vist naragtigt Anstrøg. Lorgnetten havde han atter sat paa og mønstrede gjennem den, mens han talte, snart én snart en anden Gjenstand.

«Tillad mig, unge Mand —» busede Trusozki ærgerlig ud — men den «unge Mand» viste ham ligesaa ærgerlig tilbage indenfor de rette Grænser.

«Hør en Gang, til enhver anden Tid vilde jeg ganske bestemt frabede mig Deres «unge Mand», men i dette Tilfælde er min Ungdom, som De selv vil indrømme, just mit Hovedfortrin, og jeg formoder, at De f. Ex. idag, da De overrakte Deres Armbaand, ganske sikkert ønskede Dem et Dusin Aar yngre.»

«Ej, ej, din bidske, lille Køter!» tænkte Veltschaninov.

«Under alle Omstændigheder, højstærede,» svarede Trusozki værdig, «anser jeg ikke de Grunde, De har

anført — og som iøvrigt er af en meget upassende og tvivlsom Natur — for at være tilstrækkelig vægtige, til at jeg gider strides med Dem. Jeg ser jo, det hele drejer sig om en meget taabelig og barnagtig Historie. Imorgen vil jeg derfor tale med den agtværdige Fedossej Semjonovitsch om Sagen, og nu vil jeg bede Dem, hurtigst muligt gaa Deres Vej.»

«Se en Gang paa det Menneske!» raabte den unge Mand opbragt og vendte sig til Veltschaninov ligesom for at søge Hjælp hos ham, «ikke nok med, at han har faaet Løbepas, nu vil han endog i Morgen sladre om os til den gamle! Beviser De ikke dermed, De følelsesløse Menneske, at De bruger Vold imod hende, og at De vil kjøbe hende for nedrigt Guld af disse gamle, svaghjærnede Folk — af Folk, i hvis Magt hun kun er i Følge et socialt Barbari? Det burde dog være Dem nok, at hun har vist Dem sin Foragt ved at give Dem Deres uanstændige Foræring, dette Armbaand tilbage. Hvad vil De hende saa mere?»

«Ingen har givet mig Armbaandet tilbage, og det er ganske umuligt, at sligt kunde ske,» svarede Trusozki og foer sammen.

«Hvad? Det er ikke muligt? Har Hr. Veltschaninov ikke givet Dem Armbaandet tilbage?»

«Gid Fanden hente dig!» tænkte Veltschaninov. «Nadeschda Fedossejevna har virkelig paalagt mig at give Dem dette Etui tilbage,» sagde han højt. «Jeg vilde ikke gjøre det, men hun bad mig saa meget om det — — dér er det — — det er mig ubehageligt — —»

Med disse Ord lagde han Etuiet paa Bordet foran Trusozki, der stirrede paa ham, ganske stiv af Skræk.

«Hvorfor har De da ikke givet ham det for længe siden?» spurgte den unge Mand i en stræng Tone.

«Jeg har vel endnu ikke fundet Lejlighed dertil,» svarede Veltschaninov og rynkede Panden.

«Ingen Lejlighed? Det var mærkeligt!»

«Hva—ad?»

«Naa, det er dog virkelig temmelig besynderligt, det maa De selv indse. For Resten er jeg villig til at indrømme, at her foreligger en Misforstaaelse.»

Veltschaninov havde stor Lyst til at tage den kjække Fyr ved Ørerne, men saa gav han sig pludselig til at le, og den lille stemmede strax i med. Havde Veltschaninov i dette Øjeblik set Trusozkis Blik, vilde han uden Tvivl have gættet, at mens han og Lobov lo, foregik der en afgjørende Forvandling i Trusozkis Sjæl. Men ogsaa uden det indsaa han, at han i hvert Fald maatte komme Trusozki til Hjælp.

«Hør nu, Hr. Lobov,» begyndte han i en venskabelig Tone, «jeg vil ikke blande mig videre i Sagen, men jeg maa dog sige Dem, at Pavl Pavlovitsch ikke er ganske uberettiget i at nære visse Forhaabninger om at erholde Nadeschda Fedossejevnas Haand. For det første kjender denne agtværdige Familje ham meget godt, for det andet indtager han en udmærket og agtet Stilling, for det tredje har han Formue — det maatte altsaa ganske naturligt undre ham pludselig at møde en saadan Medbejler som Dem. Jeg vil ikke nægte, at De er i Besiddelse af store Fortrin, men fremfor alt er De endnu saa ung, at han ikke ret kan tage Deres Anmodning for fuldt Alvor og — følgelig er i sin Ret, naar han beder Dem ikke yderligere at besvære ham — —»

«Hvad vil det sige: endnu saa ung? Jeg har

allerede for en Maaned siden fyldt nitten Aar og har efter Loven altsaa allerede længe kunnet gifte mig. Nu véd De det!»

«Men hvilken Fader, tror De, vil kunne beslutte sig til at give Dem sin Datter, selv om De i Fremtiden tænker at kunne erhverve nok saa mange Millioner eller at blive nok saa stor en Velgjører for Menneskeheden? Et ungt Menneske paa nitten Aar kan endnu ikke paatage sig noget Ansvar for sig selv, og De vil endog tage en andens Skæbne paa Deres Samvittighed, oven i Kjøbet et Barns Skæbne — skjønt De ikke selv er stort andet! Det vil De vist ikke kalde hæderligt — hvad? Jeg har kun sagt Dem min Mening, fordi De før henvendte Dem til mig som til en Slags Mellemmand mellem Dem og Pavl Pavlovitsch.»

«Aa rigtig, han hedder jo Pavl Pavlovitsch!» udbrød den unge Mand, «hvoraf kommer det dog, at jeg absolut troede, han hed Vassili Petrovitsch? Naa, og hvad Dem angaar,» sagde han til Veltschaninov, «har De aldeles ikke forbavset mig. Jeg vidste godt, at I af den gamle Skole er allesammen ens. Det er dog mærkværdigt, at man kunde bilde mig ind, De tilhørte den nye Retning. Men det er kun uvæsentligt! Hovedsagen er, at jeg aldeles ikke, som De behagede at udtrykke Dem, kan se noget «uhæderligt» i min Opførsel, men tværtimod det modsatte, hvilket jeg har i Sinde i Korthed at gjøre Dem klart. For det første har vi forlovet os, og for det andet har jeg lovet hende i to Vidners Nærværelse, at jeg, om hun forelsker sig i en anden eller af andre Grunde vil skilles fra mig, strax giver hende et skriftligt Bevis for, at jeg har begaaet Ægteskabsbrud, hvorved hendes Ansøgning om

Skilsmisse lettere vil blive bevilget paa behørigt Sted. Men ikke nok dermed: skulde jeg i Fremtiden komme paa andre Tanker og gjøre Vanskeligheder med Hensyn til dette skriftlige Bevis, jeg omtalte, saa har hun i Hænde en af mig udstedt Vexel paa over hundred tusende Rubel, som jeg udsteder paa vor Bryllupsdag, saa at hun, ifald jeg nøler med at give hende fri, kan udøve en Pression paa mig. Paa denne Maade er vi forberedt paa ethvert Tilfælde, og jeg tager aldeles ikke nogen andens Skæbne paa min Samvittighed.»

«Jeg tør vædde paa, at denne unge Fyr med de blaa Briller, ham — hvad er det dog, han hedder — Predpossylov, har udspekuleret alt dette for Dem,» sagde Veltschaninov.

«Hi hi hi!» fnisede Trusozki haanlig.

«Hvorfor fniser den Herre dér? De har virkelig gættet rigtig. Det er Predpossylovs Paafund, og De maa indrømme, at det slet ikke er saa dumt. Den fornuftstridige Lov er derved berøvet sin Virkning. Selvfølgelig vil alle disse Forsigtighedsregler slet ikke behøves, for jeg har i Sinde altid at elske hende, og hun lo blot af Predpossylovs Indfald. Men man kan ikke nægte, at det er godt, og at jeg, hvad Hæderligheden angaar, opfylder enhver Fordring.»

«Efter min Mening har det intet med Hæderlighed at skaffe, men er blot rent ud taabeligt,» henkastede Veltschaninov.

Den unge Mand trak paa Skuldrene.

«Det undrer mig aldeles ikke,» sagde han lidt efter, «Predpossylov vilde simpelthen svare Dem, at De ikke kan forstaa denne højst naturlige Ordning af Sagen, fordi Deres Følelser og Begreber er afstumpede

som Følge af Deres Alder og det ørkesløse Liv, De bestandig har ført. Det kan for Resten godt være, vi endnu ikke ret forstaar hinanden, man har givet mig en saa gunstig Skildring af Dem — — hvor gammel er De egentlig? Halvtredsindstyve Aar, ikke sandt?»

«Gjør mig den Tjeneste at holde Dem til Sagen.»

«Naa — undskyld min Ubeskedenhed, jeg vilde ikke saare Dem. Jeg gaar altsaa videre: jeg har aldeles ikke i Sinde at erhverve mig Millioner, som De behagede at udtrykke Dem. Hvilken besynderlig Tanke! Jeg ejer ikke andet, end hvad jeg staar og gaar i, men jeg er ikke bange for Fremtiden. Jeg har heller ikke tænkt paa at blive en af Menneskehedens særlige Velgjørere, men jeg skal nok blive i Stand til at forsørge mig selv og min Hustru. Vi kjender hinanden fra Barnsben, jeg er opdraget i hendes Forældres Hus — —»

«Nej, virkelig?»

«Jo, jeg er Søn af en fjærn Slægtning af Fru Sachlebinin, og da alle mine nærmeste var døde, da jeg var otte Aar, tog den gamle mig til sig og lod mig besøge Gymnasiet. Han er ellers en rigtig rar Fyr, om De vil vide det — —»

«Aa, det véd jeg, det véd jeg — —»

«En rar Fyr er han, men hvad Forstanden angaar, staar det temmelig slet til med ham. Nu har jeg naturligvis for længe siden unddraget mig hans Varetægt, da jeg vilde gjøre mig uafhængig og ikke være nogen forpligtet.»

«Hvor længe er det, siden De gik ud af Skolen?» spurgte Veltschaninov nysgjerrig.

«Fire Maaneder.»

«Aa, nu forstaar jeg det: Ungdomslegekammerater — — har De nogen Stilling?»

«Jeg er ansat i en Prokurators Kontor og faar fem og tyve Rubel om Maaneden. Naturligvis kun foreløbig — da jeg friede der ude, havde jeg ikke en Gang saa meget. Den Gang var jeg ansat ved Jærnbanen og fik kun ti Rubel.»

«De har altsaa friet?»

«Ja, fuldstændig formelt, allerede for tre Uger siden.»

«Naa, og hvad saa videre?»

«Den gamle lo mig først ud og blev bagefter meget vred, og hende spærrede de inde i Pulterkamret. Men Nadja holdt sig tappert. Den gamles Vrede stammede nemlig fra, at jeg kort i Forvejen, før jeg gik til Jærnbanen, mod hans Vilje opgav en Ansættelse, han for fire Maaneder siden havde skaffet mig i Departementet. Han er et prægtigt Menneske, siger jeg Dem, men ligesaa aaben og elskværdig han kan være i sit Hjem, ligesaa rasende skaber han sig i Departementet. De kan slet ikke forestille Dem det — han sidder dér som en ren Jupiter. Jeg gav ham strax at forstaa, at hans Maade at være paa aldeles ikke anstod mig — — og dertil kom endnu en Historie, jeg havde med hans Sekretær, hvem jeg sagde lige i Ansigtet, at jeg ansaa ham for et Fæ — — kort og godt, jeg vendte dem Ryggen, og nu er jeg hos min Prokurator.»

«Hvor meget fik De i Departementet?»

«Aa, blot nogle Diæter, alt det øvrige sørgede den gamle for — — en rar Fyr, som sagt, men vi giver dog ikke efter. Fem og tyve Rubel er jo ikke

meget, men jeg haaber snart at faa en Ansættelse paa Grev Savilejskis sekvestrerede Godser, saa faar jeg tre tusende Rubel. Skulde det ikke blive til noget, lader jeg mig indskrive som Sagfører. Nu behøver man Folk overalt — — naa, hvor det tordner! Det bliver Uvejr. Det var godt, jeg kom her hen i rette Tid! Jeg har tilbagelagt hele Vejen til Fods, næsten i ét Løb.»

«Men, tillad mig, hvordan kunde De faa Nadeschda Fedossejevna i Tale, naar De ikke kommer der mere?»

«Ganske simpelt — over Gjærdet! Har De ikke set den lille rødhaarede?» spurgte han smilende, «naa, ser De, det besørger hun altid — ja, ogsaa Marja Nikitischna, skjønt denne Marja Nikitischna er en Slange — — hvorfor farer De saadan sammen? Er De bange for Tordnen!»

«Nej, jeg er syg, meget syg — —»

Veltschaninov fik bestandig heftigere Smerter i Brystet og gik urolig op og ned i Værelset.

«Aa, saa forstyrrer jeg naturligvis — men, jeg skal strax gaa!» sagde den unge Mand og sprang op.

Vist ej, De forstyrrer ikke!» svarede Veltschaninov høflig.

«Hvad vil «vist ej» sige, naar Kobylnikov har Mavepine, som det hedder hos Schtschedrin*). Holder De af Schtschedrin?»

«Ja.»

«Naa, Vassili — — eller, hvad jeg vilde sige, Pavl Pavlovitsch, lad os faa en Ende paa det,» sagde han og vendte sig med et spottende Smil til Trusozki.

---

*) Saltykov Schtschedrin, Satiriker, en af den russiske Ungdoms Yndlingsforfattere.

«Jeg vil endnu en Gang sammenfatte mine Ønsker, for at De kan faa den rette Forstaaelse af dem: er De villig til i Morgen at tage Deres Frieri tilbage og opgive alle Deres Fordringer paa Nadeschda Fedossejevna i hendes Forældres og min Nærværelse?»

«Nej, det er jeg aldeles ikke villig til,» svarede Trusozki og rejste sig med en utaalmodig og heftig Bevægelse fra sin Plads, «og jeg vil anmode Dem om velvilligst at lade mig i Fred med Deres Ønsker — — for det er altsammen Barnesnak og Dumhed.»

«Tag Dem i Agt,» sagde den unge Mand og truede ad Trusozki med Fingren, «De ikke gjør en Fejl i Regnestykket! De véd vel, hvad saadan en Fejl har at betyde i et Regnestykke? Jeg advarer Dem blot, De vil volde Dem selv Ubehageligheder og unødig Sindsbevægelse, og naar De saa kommer igjen efter ni eller ti Maaneders Forløb for at hente Nadeschda Fedossejevna, vil De give Afkald paa hende af egen Drift, hvis De ikke vil opleve noget endnu mere ubehageligt. Som sagt, jeg advarer Dem, jeg siger Dem det af Humanitetshensyn; overvej Sagen, forsøg i det mindste én Gang i Deres Liv ordentlig at overveje en Sag.»

«Jeg beder Dem forskaane mig for Deres Moral,» skreg Trusozki rasende, «og hvad Deres gemene Hentydninger angaar, vil jeg i Morgen træffe mine Forholdsregler, og oven i Kjøbet meget strænge Forholdsregler.»

«Gemene Hentydninger? Hvad taler De om? De er selv gemen, hvis De kan sætte Dem saadant noget i Hovedet. Som jeg siger, jeg venter iøvrigt til i Morgen, men saa — — Aa, nu tordner det igjen! Naa, paa Gjensyn, det glæder mig meget at have gjort

Deres Bekjendtskab,» sagde han, idet han bukkede for Veltschaninov og hurtig gik bort, for om muligt, at undgaa Regnen.

XV.

«Hvad synes De? Hvad synes De?» sagde Trusozki opirret til Veltschaninov, da den unge Mand næppe havde forladt Værelset.

«Hm! Det lader til, De ikke har Lykken med Dem,» foer det Veltschaninov ud af Munden. Den kvælende Smerte i hans Bryst tog til med hvert Minut. Trusozki foer sammen, som om han havde brændt sig.

«Naa — og De vilde formodentlig ikke give mig Armbaandet, fordi det gjorde Dem ondt for mig — hi hi?»

«Jeg har ikke fundet noget passende Øjeblik — — — »

«Fordi det gjorde Dem saa hjærtelig ondt for mig, som det gjør den ene oprigtige Ven ondt for den anden?»

«Ja vist saa — det gjorde mig ondt for Dem,» sagde Veltschaninov ærgerlig. Han fortalte ham ganske kort, hvordan han havde faaet Armbaandet, og hvordan Nadeschda Fedossejevna næsten med Magt havde trukket ham ind i Sagen.

«De kan jo nok forstaa, jeg helst var fri for det, man har Ubehageligheder nok i Forvejen.»

«De lod Dem altsaa forlede og tog det,» svarede Trusozki og smilede ondskabsfuldt.

«Sig dog ikke saadant noget Vrøvl! For Resten — maa man undskylde Dem. De har jo selv set, at

det ikke er mig, men andre, der har en Finger med i Spillet.»

«Men De lod Dem dog forlede.»

Trusozki satte sig og fyldte sit Glas.

«Tror De maaske, jeg vil afstaa hende til det Flødeskjæg? Jeg skal nok jage ham i et Musehul, vent blot! I Morgen kjører jeg der ud og bringer alt i Orden. Vi skal nok tæmme denne Dreng!»

Han drak Glasset ud i en Slurk og fyldte det paa ny. I det hele søgte han at paatage sig et fuldstændig tvangløst Væsen.

«Tænk blot: Nadenka og Saschenka*), de søde Unger! Hi hi hi!»

Han var helt ude af sig selv af Ondskab. Et nyt Lyn glimtede i skarpt Lys gjennem Værelset, et højt drønende Tordenskrald fulgte, og Regnen styrtede ned som ud af Spande. Trusozki rejste sig og lukkede det aabne Vindu.

«Han spurgte Dem før, om De ikke var bange for Torden — hi hi! Veltschaninov bange for Torden! Og saa det om Kobylnikov — om Mavepinen -- — og de halvtredsindstyve Aar — -- hvad synes De?» sagde han for at ægge Veltschaninov.

«Det lader til, De har i Sinde ganske gemytlig at slaa Dem til Ro her,» henkastede Veltschaninov, der næppe kunde tale for Smerter, «jeg vil lægge mig — gjør, som De behager.»

«Men man jager jo ikke en Gang en Hund ud i saadant et Vejr,» afbrød Trusozki ham fornærmet,

---

*) Saschenka: Kjælenavn for Alexander.

mens han øjensynlig glædede sig over at have Anledning til at føle sig fornærmet.

«Saa bliv siddende — — bliv her i Nat, om De vil, for mig gjærne,» brummede Veltschaninov, idet han lagde sig paa Divanen og stønnede sagte.

«Blive her i Nat? Men er De da — — slet ikke bange?»

«Hvad?» foer Veltschaninov op og vendte Hovedet imod ham.

«Aa, ingen Ting, ingen Ting — — forrige Gang lod De til at være bange — eller maaske forekom det mig blot, at — —»

«De er ikke rigtig klog!» svarede Veltschaninov tvært og drejede sig om mod Væggen.

«Maaske,» sagde Trusozki.

Fem Minutter efter var Veltschaninov falden i Søvn. Den usædvanlige Spænding, hans Nerver havde været underkastet den Dag, havde pludselig ligesom overvældet ham, saa at han nu var kraftesløs som et Barn. Men Smerterne var stærkere end Udmattelsen og forstyrrede ham snart i hans Søvn — næppe en Time efter vaagnede han og rejste sig fra Divanen, forpint af de heftigste Smerter. Uvejret var forbi. Værelset var fuldt af Tobaksrøg, Flasken var tom, og Trusozki laa og sov paa den anden Divan.

Han laa paa Ryggen helt paaklædt med Hovedet paa en Sofapude, ikke en Gang Støvlerne havde han trukket af. Lorgnetten var gleden ud af Vestelommen og hang i en Snor, næsten lige ned til Gulvet. Hatten laa ved Siden af paa Gulvtæppet.

Veltschaninov saa' paa ham med mørke Blikke, men lod ham sove. Krummende sig af Smerte og sagte

stønnende begyndte han at gaa frem og tilbage i Værelset og tænke over sit Onde.

Disse Smerter i Brystet havde allerede længe ængstet ham og sikkert ikke uden Grund. Allerede for flere Aar siden havde de første Anfald af denne Sygdom vist sig, men de gjentog sig kun sjældent, højst en Gang om Aaret. Han vidste, at Leveren var Ondets Sæde. Det begyndte i Reglen med et dumpt, ikke just stærkt, men ubehageligt Tryk et eller andet Sted i Brystet, i Hjærtekulen eller dér i Nærheden. Dette Tryk tog dog ofte saa stærkt til i Løbet af faa Timer, at det næsten blev utaaleligt, og han troede sig Døden nær. Det sidste Anfald, som han havde haft for omtrent et Aar siden, var forløbet paa denne Maade og havde svækket ham saa meget, at han næppe kunde røre hverken Haand eller Fod i Sengen, og Lægen havde ikke ladet ham nyde andet Dagen igjennem end et Par Skefulde tynd The og et lille Stykke Brød, dyppet i Bouillon. Anfaldene indfandt sig i Reglen efter en stærk Nerverystelse. Den Maade, hvorpaa Smerten hver Gang forsvandt, var ogsaa ejendommelig. Undertiden kunde det lykkes ham, strax i Begyndelsen, i den første halve Time helt at standse den, simpelthen ved varme Omslag, men det kunde ogsaa hænde, at alle mildere Midler ikke virkede, og at først et flere Gange gjentaget stærkt Brækmiddel skaffede ham nogen Lindring. Saaledes var det gaaet med det sidste Anfald, og hans Læge havde siden tilstaaet ham, at han egentlig havde troet, det var en Forgiftning, han led af.

Der var endnu længe, til det blev Dag, og Veltschaninov vilde ikke sende Bud til Lægen om Natten,

han var i det hele ikke nogen Ven af Lægerne. Men tilsidst kunde han ikke holde det ud og begyndte at stønne højt.

Hans Stønnen vækkede Trusozki. Han rejste sig fra Divanen og sad en Stund ængstelig lyttende, mens han med Øjnene fulgte Veltschaninov, der næsten løbende gik frem og tilbage i begge Værelserne. Øjensynlig havde Champagnen virket stærkt paa Trusozki, saa at han længe ikke kunde komme til klar Bevidsthed. Men omsider forstod han, hvad der var i Vejen, og styrtede hen til Veltschaninov, der som Svar paa hans Spørgsmaal kun fremstammede nogle uforstaaelige Ord.

«Det sidder i Leveren, jeg kjender det!» udbrød Trusozki usædvanlig ivrig, «det var akkurat det samme med Peter Kusmitsch Polassuchin, han havde det ogsaa i Leveren. Varme Omslag er det aller bedste, Peter Kusmitsch brugte altid varme Omslag — — det kan let blive Døden! Skal jeg hente Mavra, hvad?»

«Behøves ikke! Behøves ikke!» sagde Veltschaninov ærgerlig, «behøves slet ikke!»

Men Trusozki var, Gud véd af hvilken Grund, nær ved at gaa ud af sit gode Skind, som om det gjaldt at frelse hans egen Søn. Han paastod paa det bestemteste, at der skulde anvendes varme Omslag, og at Veltschaninov desuden skulde drikke to, tre Kopper tynd The, den ene efter den anden, «og den maa ikke blot være varm, men kogende hed.»

Han skyndte sig ogsaa, uden at vente paa den syges Tilladelse, ned til Mavra, hjalp hende at gjøre Ild paa i det tomme Køkken og lave Samovaren i Stand. Saa klædte han Veltschaninov af, fik ham i

Seng, svøbte ham ind i Tæppet og kom allerede tyve Minutter efter med Theen og den første varme Tallerken.

«Her er en hed Tallerken, ganske gloende!» raabte han formelig begejstret, idet han lagde Tallerkenen, indsvøbt i en Serviet, paa Veltschaninovs smertende Bryst, «vi kunde ikke opdrive noget andet, og Tallerkener er desuden, paa min Ære, det bedste. Det har jeg mange Gange baade set og erfaret med Peter Kusmitsch — — man kan virkelig dø af det — —! Drik nu Theen, tag en ordentlig Slurk — det gjør ingen Ting, om De ogsaa brænder Dem en Smule — det er bedre at redde Livet end — Ganen.»

Han bragte hurtig Liv i den søvndrukne Mavra. Hvert tredje eller fjerde Minut varmede de en ny Tallerken. Efter den tredje Tallerken og den anden Kop varme The følte Veltschaninov pludselig nogen Lindring.

«Det er et godt Tegn, Gud være lovet, naar vi blot kan bringe nogen Standsning i Smerterne,» raabte Trusozki og løb ud i Køkkenet efter nok en Tallerken og mere frisklavet The.

«Blot vi kan holde igjen paa Smerten! Blot vi begynder at faa Bugt med den!» gjentog han hvert Øjeblik.

Efter en halv Times Forløb var Smerterne virkelig næsten forbi, men Veltschaninov følte sig saa afkræftet, at han, uagtet alle Trusozkis Bønner, ikke kunde bekvemme sig til at lægge «blot en eneste Tallerken» til paa det syge Sted. Hans Øjne lukkede sig ligefrem af Udmattelse.

«Sove! sove!» mumlede han næsten uhørlig.

«Naa — lad gaa da!» sagde Trusozki tilsidst og gav efter.

«Vil De ikke blive her i Nat — — hvad er Klokken?»

«Snart to.»

«Bliv her i Nat!»

«Godt, godt, saa bliver jeg.»

Et Minut efter kaldte Veltschaninov atter paa Trusozki.

«De er — De er — —» hviskede han, da Trusozki var kommen hen til ham og bøjede sig over ham, «De er — — bedre end jeg! Jeg forstaar alt, alt — — og — jeg takker Dem!»

«Sov nu blot, sov,» svarede Trusozki sagte og listede sig hurtig paa Tæerne hen til sin egen Divan.

Veltschaninov hørte, mens han var i Færd med at sove ind, at Trusozki lavede sit Leje i Stand, tog sine Klæder af, og efter at have slukket Lyset, lagde sig paa Divanen, næsten uden at trække Vejret for ikke at forstyrre den syge.

Da Lyset var slukket, faldt Veltschaninov hurtig i Søvn. Det huskede han senere ganske tydelig. Men hele Tiden, lige indtil han vaagnede, havde han i Søvne den Fornemmelse, at han ikke sov, og at han trods sin Træthed ikke kunde falde i Søvn. Saa drømte han, at han i vaagen Tilstand begyndte at fantasere, og at han slet ikke kunde frigjøre sig for de Forestillinger, som trængte ind paa ham, skjønt han var sig klart bevidst, det kun var Drømmebilleder og ikke Virkelighed. Det var Syner, han godt kjendte. Han var i sit Værelse, der var helt fyldt af Mennesker. Døren til Korridoren stod paa vid Gab, og ude fra

Trappen trængte bestandig flere ind. Ved et Bord midt i Værelset sad et Menneske — akkurat som i den Drøm, han havde haft for en Maaned siden. Som den Gang sad ogsaa nu «dette Menneske» med Hovedet støttet i Hænderne og vilde ikke tale. Men denne Gang havde han en rund Hat paa, med Sørgeflor om.

«Hvad? Var det sidst maaske ogsaa Trusozki?» tænkte Veltschaninov. Men da han saa' ind i det tavse Menneskes Ansigt, overbeviste han sig om, at det var en anden. «Men hvorfor bærer han da Sorg?» spurgte Veltschaninov tvivlende sig selv. Larmen og Skraalet af dem, som trængte sig om Bordet, var utaalelig. Det forekom Veltschaninov, at de var endnu heftigere opbragte paa ham end i hans forrige Drøm. De truede ham med knyttede Hænder og skreg noget til ham, men han kunde ikke forstaa, hvad det var. «Aa, det er altsammen kun en Drøm, jeg véd det jo godt,» foer det ham gjennem Hovedet, «jeg véd, at jeg ikke kan falde i Søvn og nu er staaet op, fordi jeg ikke kan sove af lutter Angst!» Og dog var Støjen og disse Folk og deres Bevægelser og det hele saa tydeligt, saa virkeligt, at han mod sin Vilje begyndte at tvivle: «Hvem véd, maaske er det dog ikke blot en Drøm — hvad vil de Mennesker mig — aa Gud! Men hvis det ikke er en Drøm, og altsaa Virkelighed — hvor er det saa muligt, at al denne Støj ikke ogsaa skulde have vækket Trusozki? Og han sover jo dér henne!»

Med ét syntes der ligesom i hans første Drøm at foregaa noget sælsomt. Alles Øjne vendte sig imod Trappen, og der blev stor Trængsel i Døren, da en ny

Hob søgte at trænge ind udefra. De kommende syntes at bære noget — noget stort og tungt. Man kunde høre, hvordan deres Skridt drønede paa Trappetrinene, og hvordan de, stønnende under deres Byrde, møjsommelig kom nærmere. Men i Værelset skreg de alle: «De bringer det, de bringer det!» Alle de funklende Øjne var rettede mod Veltschaninov, og alle pegede de med truende, sejrssikre Miner mod Trappen. Han tvivlede ikke længere om, at det ikke var en Drøm, men den rene Virkelighed, og for bedre at kunne se over Hovedet paa de andre, løftede han sig paa Tæerne. Hans Hjærte hamrede og bankede, og pludselig — akkurat som den Gang i Drømmen — lød tre stærke Klokkeslag. Disse Klokkeslag var saa klare og tydelige, at han umulig kunde have drømt dem — han skreg højt og vaagnede.

Men han løb ikke som sidst hen til Døren. Som advaret af en indre Stemme sprang han op og styrtede med udstrakte Arme, som om han vilde forsvare sig eller afværge et Angreb, hen i den Retning, hvor Trusozki laa. Men næppe havde han gjort et Skridt, før end hans Arme traf sammen med et Par andre Arme, der var udstrakte imod ham. I næste Øjeblik greb de ham.

De uldne Gardiner var trukne for, men det var ikke ganske mørkt, fordi der fra det tilstødende Værelse, hvor der ingen saadanne Gardiner fandtes, trængte et svagt Lysskjær ind. Pludselig følte han en heftig Smerte i sin venstre Haand, og han blev øjeblikkelig klar over, at han havde grebet om Eggen paa en Dolk eller en Barberkniv. I samme Øjeblik styrtede et Legeme med et dumpt og vægtigt Fald til Jorden.

Veltschaninov var maaske tre Gange stærkere end

Trusozki, men Kampen varede dog i det mindste tre Minutter. Han trykkede sin Modstander helt til Gulvet og følte saa en ejendommelig Lyst til at binde hans Hænder paa Ryggen. Med den saarede venstre Haand holdt han Snigmorderen fast, mens han med den højre famlede omkring paa Gulvet for at rive Gardinsnoren af og binde ham med den. Længe søgte han forgjæves, indtil omsider Trusozki laa bunden paa Gulvet.

Ingen af dem havde endnu sagt et Ord, man hørte intet andet end de kæmpendes tunge Aandedræt. Veltschaninov slog Gardinerne til Side og trak Rullegardinerne op. Det var ganske lyst ude paa den mennesketomme Gade. Han aabnede Vinduet og drog Vejret dybt nogle Gange. Det var allerede i den femte Time. Da han atter havde lukket Vinduet, gik han langsomt hen til Skabet, tog et rent Haandklæde frem og svøbte det stramt om den venstre Haand for at standse Blodet, der endnu løb stærkt ud af Saaret. I det samme kom han til at træde paa den aabne Barberkniv, der laa paa Gulvtæppet. Han tog den op, lukkede den og lagde den ind i sit Barberetui, som han om Morgenen havde glemt paa et lille Bord, der stod lige ved Siden af den Sofa, hvor Trusozki laa. Da han havde lukket Etuiet inde i sit Skrivebord, gik han hen til Trusozki og stod længe og saa' paa ham.

Han havde, uagtet hans Hænder var bundne, mærkommelig faaet rejst sig op og havde sat sig i en lille Lænestol. Han var i Undertøj, Skjorten var plettet med Blod baade paa Ryggen og Ærmerne, dog var det ikke hans, men Veltschaninovs Blod. Det var ganske sikkert Pavl Pavlovitsch Trusozki, som sad der, men

hans Træk var forandrede, næsten til Ukjendelighed. De bundne Hænder tvang ham til at sidde oprejst, Ansigtet var fordrejet, ja næsten forvrænget, Teinten var grønlig. Nu og da foer han krampagtig sammen. Med et tvivlende, stivnet Udtryk, som om han endnu ikke havde begrebet, hvad der var sket, stirrede han paa Veltschaninov. Saa gled pludselig et fjollet Smil over hans Ansigt, han nikkede med Hovedet hen imod Vandkaraffen og hviskede sagte:

«Vil De give mig en Slurk Vand!»

Veltschaninov fyldte Glasset, holdt det hen til hans Mund og lod ham drikke. Trusozki tog begjærlig et Par Drag, løftede Hovedet og saa' Veltschaninov ind i Ansigtet med et gjennemtrængende Blik. Saa drak han Glasset helt ud og sukkede dybt. Veltschaninov tog sin Pude og sine Klæder, gik ind i Sideværelset og lagde sig, efter at have lukket Trusozki inde. Smerten i Brystet var helt forbi, men han følte sig fuldstændig afkræftet efter den ophidsende Begivenhed. «Gud véd, hvor jeg fik Kræfter fra,» tænkte han. Han forsøgte at gjøre sig klart, hvad der var hændet, men han kunde endnu ikke samle sine Tanker. Sindsbevægelsen havde været altfor stærk. Hans Øjne faldt uvilkaarlig i, han sank hen i en Slags Halvsøvn, men hvert Øjeblik foer han sammen, huskede, hvad der var sket, løftede sin smertende venstre Haand, der var indbunden i det med Blod gjennemvædede Haandklæde, og begyndte ivrig at tænke efter.

Kun det ene var ham klart og tydeligt, at Trusozki havde villet myrde ham, men maaske et Kvarter i Forvejen ikke anede, at han vilde gjøre det. Han havde om Aftenen maaske flygtig set Barberetuiet, men

det var ikke særlig faldet ham i Øjnene. Veltschaninov plejede ellers altid at lukke sine Barberknive inde, kun rent tilfældig var de blevet liggende den foregaaende Dag, efter at han havde fjærnet et Par enkelte Haar fra sit Ansigt.

«Hvis han,» tænkte han, «allerede længe havde haft i Sinde at myrde mig, vilde han sikkert have haft en Dolk eller en Pistol i Beredskab og ikke gjort Regning paa min Barberkniv, som han saa' for første Gang igaar.»

Endelig slog Klokken sex. Veltschaninov stod op, klædte sig paa og gik ind til Trusozki. Da han lukkede Døren op, spurgte han pludselig sig selv, hvorfor han egentlig havde lukket Trusozki inde i Stedet for strax at jage ham ud af Huset.

Til sin Forundring fandt han ham allerede paaklædt. Det var paa én eller anden Maade lykkedes ham at løse sine Baand. Han sad i Lænestolen, men rejste sig strax, da Veltschaninov kom ind. Han havde allerede Hatten i Haanden for at gaa. Hans sky, urolige Blik syntes at sige:

«Sig ikke noget, begynd blot ikke at tale — vi har intet at snakke om med hinanden.»

«Gaa Deres Vej,» sagde Veltschaninov — og Trusozki adlød. Da han allerede var i Døren, raabte Veltschaninov efter ham:

«Tag Deres Etui med Dem!»

Trusozki vendte sig om, gik rask hen til Bordet, tog Etuiet med Armbaandet, stak det i Lommen, og skyndte sig ud paa Trappen. Veltschaninov stod i Døren for at lukke af efter ham. Deres Blikke mødtes for sidste Gang. Trusozki gjorde pludselig omkring,

og de saa' hinanden ind i Ansigtet nogle Sekunder, som om de vaklede i deres Beslutning. Saa gjorde Veltschaninov en let afvisende Bevægelse med Haanden:

«Gaa nu,» sagde han halvhøjt og laasede Døren af.

XVI.

En usædvanlig, lettende Følelse af Glæde bemægtigede sig Veltschaninov. Det var, som om noget i hans Indre havde løsnet sig, som om en tung, trykkende Sorg med ét var tagen fra ham. I fem Uger havde denne Byrde hvilet paa ham. Han løftede Hænderne, saa' paa det blodplettede Klæde og mumlede hen for sig: «Nu er jeg virkelig kvit overfor ham!» For første Gang siden Lisas Død forlod de mørke, tungsindige Tanker ham. Endog paa Lisa tænkte han kun flygtig, som om det Blod, han havde mistet, ogsaa i denne Henseende havde gjort ham fri.

Han havde den sikre Bevidsthed om, at han var undsluppet en stor Fare. «Denne Slags Mennesker,» tænkte han, «som endnu et Minut før Gjerningen ikke véd, at de vil myrde, er slet ikke mere til at styre, naar de har faaet Kniven i Haanden og set den første Bloddraabe. Ikke nok med at de vil myrde, nej, de maa skære Hovedet helt af deres Offer. De «gaar grundig til Værks,» som Forbryderne siger, saadan er det nu Skik og Brug hos dem.»

Han kunde ikke holde ud at være i sin Lejlighed og gik ud i Byen. Han var sælsomt tilmode — som om han havde et eller andet vigtigt for, eller snarere

som om han ventede paa noget. Veltilfreds slentrede han gjennem Gaden. Han vilde gjærne have truffet én eller anden eller givet sig i Snak med nogen, selv med en ganske ubekjendt. Det bragte ham endelig paa den Tanke, at det kunde være ganske fornuftigt at søge sin Læge for at faa sin Haand ordentlig forbunden. Lægen, en af hans tidligere bekjendte, betragtede nysgjerrig Saaret og spurgte, hvordan han havde faaet det. Veltschaninov lo og spøgede og havde helst fortalt ham det hele, men lod det dog være. Han fortalte om det Anfald af Sygdom, han havde haft om Natten. Lægen følte hans Puls og fik ham til at tage et nervestyrkende Middel, som han netop havde ved Haanden. Hvad Saaret angik, var det fuldstændig ufarligt — det vilde aldeles ingen slemme Følger have. Veltschaninov lo atter og forsikrede ham, det havde allerede haft meget gode Følger. Endnu to Gange samme Dag følte han Lyst til at fortælle hele Begivenheden til en eller anden. Den ene Gang var han i den Anledning lige ved at knytte en Samtale med et ganske ubekjendt Menneske. Intet var ham ellers saa forhadt som paa offentlige Steder at give sig i Snak med fremmede Folk.

Han tog et Bad, kjøbte sig en Avis, var hos sin Skræder og bestilte sig en ny Dragt. Tanken om at tage ud til Pogorjelzovs var ham ubehagelig, fordi det bestandig forekom ham, som om ét eller andet ventede ham i Byen. Middagsmaden smagte ham fortræffelig, han drak en halv Flaske Vin, spøgede med Opvarteren og begyndte endogsaa at snakke med en af de andre Middagsgjæster. Han tænkte slet ikke paa en Gjentagelse af sit Anfald fra om Natten. Han var ganske overbevist om, at Sygdommen var forbi i samme

Minut, som han efter halvandens Times Søvn sprang op og kastede Morderen med saa megen Kraft i Gulvet. Henad Aften blev han dog lidt ør i Hovedet, og han var bange for, at Nervesvækkelsen fra Dagen før atter var i Anmarsch. I Mørkningen vendte han hjem og blev helt forskrækket, da han kom ind i sine Værelser — saa mørke og uhyggelige forekom de ham. Han gik flere Gange frem og tilbage gjennem Lejligheden, kastede endog et Blik ind i Køkkenet, hvor han ellers aldrig kom. «Her varmede de Tallerkenerne i Nat,» tænkte han. Han laasede Korridordøren omhyggelig af og tændte Lys tidligere end sædvanligt. Saa faldt det ham ind, at han for en halv Time siden, da han gik forbi Portnerens Stue, havde kaldt paa Mavra og spurgt hende, om Trusozki ikke skulde have været der. «Som om det paa nogen Maade var muligt, at han vilde komme her,» sagde han smilende til sig selv.

Efter at han havde aflaaset Døren, aabnede han sit Skrivebord, tog Barberetuiet frem og trak den ominøse Kniv ud for at betragte den. Paa det hvide Benskaft var der endnu Spor af Blod. Han lagde atter Kniven i Etuiet og lukkede det inde. Han var søvnig og gik i Seng for «at være rigtig frisk i Morgen». Den næste Dag forekom ham af én eller anden Grund at have særlig Betydning. «Imorgen vil den sidste Tvivl svinde,» tænkte han for rigtig at berolige sig. Men de samme Tanker, som havde beskæftiget hans Sind hele Dagen, og som næppe havde forladt ham et Minut, svirrede atter mellem hverandre i hans trætte Hjærne, og han fik længe ingen Ro — — —

«Naar det staar fast, at Tanken om at myrde mig pludselig er opstaaet i hans Sind,» gik det ham be-

standig gjennem Hovedet, «saa gad jeg vide, om denne Idé nogensinde tidligere, det være nok saa flygtig og uklart, er falden ham ind.»

Han besvarede dette Spørgsmaal paa en højst besynderlig Maade: under alle Omstændigheder, tænkte han, vilde Trusozki slaa ham ihjel, men Planen til Mordet dukkede pludselig op i Morderens Sjæl. Det har været hans Hensigt at myrde, men han har selv ikke vidst, at han havde denne Hensigt.

«Det lyder rigtignok som en Modsigelse, men saaledes er det,» tænkte han videre. «Han er hverken kommen til Petersborg for at søge om en bedre Ansættelse eller for at besøge Bagautov, skjønt han baade har søgt om Ansættelsen og opsøgt Bagautov og har ærgret sig ganske grueligt over hans Død. Men Bagautov var for ham et Nul, det var ham i Grunden kun mig om at gjøre, og derfor tog han ogsaa Lisa med sig — —»

«Og ventede jeg nu selv, at han vilde — slaa mig ihjel?» Dette Spørgsmaal maatte han besvare bekræftende — han ventede det fra det Øjeblik, han havde truffet ham i Sørgekareten bag Bagautovs Ligkiste. «Siden det Øjeblik,» sagde han til sig selv, «ventede jeg noget — skjønt jeg rigtignok ikke tænkte, det vilde komme dér til — —»

«Og skulde det virkelig være sandt», foer det ham pludselig gjennem Sindet, idet han løftede Hovedet fra Puden og aabnede Øjnene, «skulde det være sandt, hvad dette — forrykte Menneske igaar Aftes fortalte mig om sin Kjærlighed til mig, da det lige med ét begyndte at sitre om hans Mund, og han slog sig for Brystet med den knyttede Haand?»

«Det var ganske bestemt sandt,» mente han afgjørende, mens han bestandig mere og mere fortabte sig i sine Grublerier, «denne Quasimodo fra T— synes virkelig at være taabelig og højmodig nok til at kunne forelske sig i sin Kones Elsker, — tyve Aar igjennem anede han jo ikke noget om hendes Utroskab! I ni Aar har han højagtet mig, holdt Mindet om mig i Ære, endogsaa husket mine Udtalelser — aa Gud, og alt det har jeg ikke vidst det ringeste om! Nej, han kunde ikke lyve igaar — men holdt han ogsaa af mig igaar, da han talte til mig om sin fordums Kjærlighed og sagde, vi skulde være «kvit» med hinanden? Ja, ogsaa igaar holdt han af mig, men det var af Ondskab — og den Kjærlighed er vist den stærkeste af alle — —»

«Det er i hvert Fald muligt, ja, sikkert, antager jeg, at jeg gjorde et overordentlig stærkt Indtryk paa ham i T—, et overordentlig stærkt og «højst behageligt» Indtryk, hvilket rigtignok kun kunde hænde saadan en filosoferende Quasimodo. Han gjorde mig rimeligvis tusende Gange større, end jeg var, fordi jeg formodentlig har imponeret ham altfor meget i hans filosofiske Ensomhed — — jeg gad blot vide, ved hvad jeg egentlig har imponeret ham? Maaske ved mine elegante Handsker og det *chic*, hvormed jeg trak dem paa. Aa, disse Quasimodoer er meget modtagelige for alt, hvad der er æsthetisk. Fine Handsker imponerer desuden ganske andre Folk end saadanne stakkels Tosser. Alt det øvrige føjer de saa selv til, og de er rede til at slaas for én, om man ønsker det. Han maa have anset mig for et Menneske med store Fortrin — nu forstaar

jeg ogsaa de Ord, han sagde: «Hvis han ogsaa — han ogsaa — — hvem i Verden kan man saa tro!»

«Hm! Han kom her for «at omfavne mig og græde med mig», som han selv udtrykte sig paa sin modbydelige Maade — det vil sige, han kom for at myrde mig, men troede alligevel, at han kom for at omfavne mig og græde med mig. Han tog ogsaa Lisa med sig hertil. Og hvem véd, hvis jeg havde grædt med ham, havde han maaske tilgivet mig, for han nærede virkelig det varmeste Ønske om at tilgive —. Men al hans Ønsken og Tragten forvandlede sig ved vort første Møde til drukken Skæren Ansigter, til en Karrikatur, til gement, kvindagtigt Flæberi over den Krænkelse, han havde lidt. Han svælgede formelig i Tanken om, at man havde givet ham Horn. For i det mindste at kunne give sine Følelser Luft paa én eller anden Maade kom han kun, naar han var drukken. I ædru Tilstand havde han maaske slet ikke fundet Ord — — alt dette Flæberi og denne Skæren Ansigter har formodentlig været ham en Fornøjelse. Hvor var han f. Ex. lykkelig den Gang, han fik mig til at kysse sig! Men da vidste han rigtignok ikke, hvordan han skulde fuldføre sin Hævn, om han vilde omfavne mig eller skære Halsen over paa mig. Enden paa Historien blev, at han ansaa det for det bedste at forsøge begge Dele. En ganske bekvem Slutning at komme til! — — Nej, Naturen ynder ikke Misfostre og lader dem omkomme under deres egen Udvikling. Men det mest vanskabte af alle Misfostre er dog vanartede ædle Følelser. Det véd jeg af egen Erfaring, Pavl Pavlovitsch! Naturen er ingen kjærlig Moder for Vanskabninger, men en haard Stedmoder. Naturen avler Misfostret, men i

Stedet for at have Medlidenhed med det, hævner den sig paa det, og det oven i Kjøbet temmelig eftertrykkelig. Tilgivelsens Omfavnelser og Taarer er nu til Dags slet ikke Skik og Brug blandt ordentlige Folk, endsige da mellem saadanne stakkels Tosser som vi to, Pavl Pavlovitsch.»

«Aa ja, han var endogsaa dum nok til at tage mig med til sin Brud. Min Gud, hans Brud! Kun saadan en Quasidomo kunde det falde ind «at ville vaagne til nyt Liv», formedelst Frøken Sachlebinins Uskyldighed. Men De kan ikke gjøre for det, Pavl Pavlovitsch, — nej, De kan ikke gjøre for det! De er et Misfoster, og derfor bliver alle Deres Tanker, alle Deres Forhaabninger vanskabte og absurde. Men selv om De er et Misfoster, har De dog faaet Færten af én eller anden Tanke, og derfor trængte De til, at Veltschaninov skulde sanktionere Deres Planer, han, hvem De saa' saa ærbødig op til. Han maatte bekræfte, at Deres Drøm ikke blot var en Drøm, men den rene Virkelighed. Gud i Himlen! Han troede virkelig paa min Overlegenhed og paa mine Følelsers Oprigtighed, da han tog mig med sig derud, og han ventede formodentlig, at vi i Uskyldighedens nærmeste Nærhed skulde falde hinanden om Halsen og blande vore Taarer bag en Rosenkusk. Aa ja, den stakkels Nar maatte jo omsider indse sin Taabelighed, maatte søge Oprejsning for den, og for at faa denne Oprejsning greb han til Barberkniven — rigtignok kun i et Øjebliks Opbrusning, men han greb dog til den. «Han stak ham — ja, han stak ham virkelig, og det endda i Gouvernørens Nærværelse!» Mon han allerede den Gang, da han fortalte mig Historien om Forloveren, havde noget i

Sinde imod mig, — var det end nok saa fjærnt? Og da han forlod sit Leje og stod her midt i Værelset — mon han saa allerede tænkte paa noget? Hm — nej, den Gang «spøgede» han vel kun. Han vilde virkelig kun have en Slurk Vand, og, da han saa', jeg blev bange, undte han sig den Fornøjelse at gotte sig lidt ved min Angst. Det maa virkelig have voldt ham en højst ejendommelig Kildren at forestille sig, at jeg var bange for ham —. Da han stod der saa underlig spøgelseagtig i Mørket er maaske hin Tanke derom for første Gang kommen op i ham —»

Og dog — havde jeg igaar ikke ladet Barberetuiet ligge paa Bordet, vilde ganske sikkert intet være hændet. Mon ikke? Har han ikke i hele fjorten Dage ængstelig gaaet af Vejen for mig, af pure Medlidenhed, maaske blot for ikke at komme i Fristelse? Og at han først gik til Bagautav og ikke til mig — — og da han sprang op om Natten for at varme Tallerkner til mig — — hvilket Spring fra Dolken til Menneskekjærligheden! Han vilde frelse baade sig selv og mig — — med varme Tallerkner!»

Endnu længe arbejdede denne «afskedigede» Salonhelts syge Hjærne, endnu længe haarkløvede han sine Tankers fineste Væv, indtil endelig Søvnen bragte hans oprevne Nervesystem nogen Ro. Men da han vaagnede næste Morgen, var hans Hjærne ikke mindre syg, og nu satte desuden en ny uventet Angst ham i Uro.

Denne nye Angst havde sin Oprindelse i den uomstødelige Kjendsgjerning, at han, Salonhelten Veltschaninov, i Dag følte sig uafviselig drevet af én eller anden hemmelighedsfuld, ham selv ubekjendt Bevæggrund, til at besøge dette Misfoster, Pavl Pavlovitsch

Trusozki. «Men hvorfor, hvorfor?» spurgte han forgjæves sig selv. Han kunde intet Svar give, han vidste blot, at han ubetinget maatte gaa hen og besøge ham.

Denne «forrykte Ide», som han selv kaldte dette sin Hjærnes nyeste Aandsfoster, antog iøvrigt uvilkaarlig en tilsyneladende ret fornuftig og naturlig Skikkelse. Det syntes ham med ét at være muligt, at Trusozki var gaaet hjem til sin Bopæl, havde lukket sig inde og — hængt sig, ligesom den Mand, Marja Syssojevna havde fortalt ham om. Denne Formodning blev lidt efter lidt uagtet dens Urimelighed til en fast Overbevisning hos ham. «Men hvorfor skulde det Tossehoved da hænge sig?» søgte han at tale sig selv tilrette. Lisas Ord gjenkaldtes i hans Erindring. «Hm, jeg vilde maaske i hans Sted ogsaa hænge mig — —» sluttede han sine Betragtninger.

Da han gik hen for at spise til Middag, vendte han ubevidst sine Skridt mod Trusozkis Bopæl. «Jeg vil i alt Fald høre mig for hos Marja Syssojevna,» tænkte han. Men næppe var han paa Vej, før han blev staaende og tog sig til Panden.

«Skulde jeg —» tænkte han uvilkaarlig og rødmede af Skam, «skulde jeg virkelig kun ville gaa hen til ham for at omfavne ham og blande mine Taarer med hans? Skulde jeg virkelig have i Sinde at føje denne taabelige Gemenhed til al den anden Skjændsel?»

Men det Forsyn, der vaager over alle ordentlige og hæderlige Folk, bevarede ham dog for denne «taabelige Gemenhed.» Han havde ikke gaaet mere end nogle faa Skridt videre, da han pludselig stødte paa Hr. Alexander Lobov, der skyndsomt og øjensynlig i en meget livlig Stemning kom henad Gaden.

«Aa, jeg var netop paa Vej til Dem! Hvordan lever vor fælles Ven, Pavl Pavlovitsch?»

«Han har hængt sig,» brummede Veltschaninov.

«Hvem har hængt sig?» spurgte Lobov og spærrede Øjnene vidt op.

«Ingen — det var kun Spøg. Hvad er der paafærde?»

«Halloj! Tankerne vexler rigtignok hurtig hos Dem. Hængt sig har han sikkert ikke — hvorfor skulde han hænge sig? Tværtimod — han er rejst. Jeg har just fulgt ham ud paa Banegaarden. Det er dog Fandens, saa han kan drikke! Vi drak hver tre Flasker, Predpossylov var ogsaa med. Saadant et Solderi har jeg sjældent set. Han sang i Coupéen — Dem talte han ogsaa om — han bad mig hilse Dem og sender Dem et Haandkys, men en Skurk er han alligevel, hvad mener De?»

Den unge Mand havde øjensynlig drukket tæt. Hans røde Ansigt, skinnende Øjne og lallende Tunge beviste det tydelig. Veltschaninov lo af fuld Hals.

«Ha, ha, ha! Saa har I altsaa til syvende og sidst drukket Broderskab med hinanden! I har omfavnet hinanden og blandet jeres Taarer. Aa, I Digtersjæle og Sværmere!»

«Vil De venligst behage at lade være at skjælde ud. Jeg kan meddele Dem, at han «alligevel» har opgivet alle sine Fordringer. Han har været der baade i Dag og igaar, og har sladret ordentlig paa os. Nadja er spærret inde, hun maa sidde i Pulterkammeret. Der har været Graad og Tænders Gnidsel, men vi giver ikke efter. Aa, hvor kan han drikke! Hvor kan han drikke! Og saadan som han siger Sjofelheder — det

vil sige ikke just Sjofelheder, men — — og saa talte han om Dem i ét væk, men hvad er han imod Dem — der er slet ingen Sammenligning! De er jo et ordentligt Menneske og har tilhørt det bedste Selskab — naa, nu gaar det Dem maaske daarlig, saa maa De vel dukke Nakken lidt — det vil sige, Fanden véd, hvad det alt sammen var, han fortalte om Dem, jeg forstod det ikke rigtig —»

«Talte han om mig i den Tone?»

«Ja, vist gjorde han, men lad det blot ikke ærgre Dem! Hvem spørger nu til Dags om det gode Selskab? Det er Folket, vi maa holde os til, det er det eneste rigtige! Hvem skal man ellers agte i vor Tid i Rusland? Intet Menneske véd det. Sig mig, er det ikke slemt for et Land, naar man ikke véd, hvem man skal agte?»

«Jo, ganske vist, men hvad sagde han ellers?»

«Hvem? Naa—aa han! Hvad han sagde? Aa, han sagde i ét Kjøre: «den halvtredsindstyveaarige, men forarmede Veltschaninov.» Sig mig en Gang, hvorfor sagde han bestandig, «men forarmede,» og ikke «og forarmede» — det havde dog været meget rigtigere. Han gjentog det tusend Gange. Og saa lo han uafladelig. I Coupéen gav han sig til at synge og begyndte at græde — det var ligefrem modbydeligt. Det vil sige, det var en Ynk at se paa, saa fuld han var. Aa, jeg afskyer disse Fæhoveder! Han kastede Penge til Tiggerne, de skulde bede for en eller anden Lisavetas Sjælefred — det var hans Kone, ikke?»

«Nej, hans Datter.»

«Hvad har De gjort ved Deres Haand?»

«Jeg har skaaret mig.»

«Det har ingen Fare, det gaar nok over. Véd De hvad — gid Fanden havde ham, det er godt, han er borte, men jeg tør vædde paa, han strax faar Giftetanker igjen, saa snart han kommer der hen, hvor han hører til — tror De ikke ogsaa?»

«Naa, De gaar jo ogsaa i Giftetanker.»

«Jeg? Ja, det er da noget helt andet — nej, De er en løjerlig én! De er saamænd lige saa sikkert treds, som De er halvtreds. En lille Smule logisk maa man dog være, Fa'erlil! For Resten skal De vide, har jeg tidligere været Slavofil af det reneste Vand, ligefrem af Overbevisning, men nu venter vi Morgenrøden fra Vesten — — naa, paa Gjensyn. Det glæder mig, jeg traf Dem her, uden først at maatte gaa op til Dem. De skal ikke indbyde mig, for jeg kommer ikke.»

Han gjorde omkring og vilde løbe af Sted, men saa vendte han atter om. «Aa, det er sandt,» sagde han, «han gav mig et Brev til Dem. Her er det. Hvorfor fulgte De ham ikke til Jærnbanen?»

Veltschaninov gik hjem og aabnede Brevet, som var forsynet med hans Adresse. Der var ikke et eneste Ord fra Trusozki deri, men han gjenkjendte strax Haandskriften. Papiret var gammelt og gulnet, Skriften ganske afbleget. Brevet var skrevet for ti Aar siden til ham, akkurat to Maaneder, efter at han havde forladt Trusozkis i T—. Han havde aldrig modtaget dette Brev og vidste intet om dets Indhold. Det var øjensynligt, at Brevskriverinden havde betænkt sig og ikke afsendt det. I den Skrivelse, han nu holdt i Haanden, tog Natalia Vassiljevna for bestandig Afsked med ham — akkurat som i det Brev, han den Gang havde mod-

taget. Hun tilstod ham, at hun elskede en anden, men hun meddelte ham tillige, at den Formodning, hun havde omtalt for ham inden hans Afrejse, havde bekræftet sig. For at trøste ham, lovede hun, at hun vilde søge Lejlighed til at overgive ham Pantet paa deres Kjærlighed og forsikrede, at fra nu af vilde der bestaa et ganske andet Forhold imellem dem, at deres Venskab var befæstet til evig Tid — kort sagt, noget rigtig ulogisk Tøjeri, hvoraf kun det fremgik med Sikkerhed, at hun for enhver Pris vilde være hans Kjærlighed kvit. Hun gav ham endogsaa Tilladelse til at komme til T— efter et Aars Forløb for at se Barnet. Gud véd, hvorfor hun havde holdt dette Brev tilbage og sendt det andet?

Veltschaninov blegnede under Læsningen af Brevet. Han forestillede sig, hvordan Trusozki havde fundet det, og læst det for første Gang ved det aabne, med Sølv og Perlemor indlagte Skrin — — —

«Han maa ogsaa være bleven bleg som et Lig,» tænkte han, da han pludselig fik Øje paa sit Ansigt i Spejlet, «han har sikkert lukket Øjnene under Læsningen, og atter aabnet dem i Haab om, at Brevet skulde have forvandlet sig til et Stykke almindeligt hvidt Papir. Idet mindste én Gang har han gjentaget dette Forsøg — —»

XVII.

To Aar var forløbne, siden de Begivenheder, vi har skildret, fandt Sted.

En smuk Sommerdag kjørte Hr. Veltschaninov paa

en af vore nylig aabnede Banestrækninger til Odessa, for at mødes med én af sine Venner og paa samme Tid ved denne Vens Hjælp at gjøre Bekjendtskab med en højst interessant Dame, som han længe havde ønsket at lære at kjende. I disse to Aar havde han forandret sig meget til sin Fordel. Han var fuldstændig helbredet for sin tidligere Hypokondri. Hans «Erindringer» og Samvittighedsnag, Følgerne af den Sygdom, som i sin Tid havde foruroliget ham saa meget, da han var i Petersborg, og det ikke vilde gaa rigtig glat med hans Proces, var sporløst forsvundne. Han skammede sig over den Forsagthed, han den Gang havde ligget under for, og han var aldeles vis paa, at noget «af den Slags» aldrig mere vilde hænde ham, og at ingen vidste noget om hans Svaghed. Ganske vist havde han den Gang undgaaet alt Selskab, gaaet skjødesløst klædt, ja, var endogsaa krøben i Skjul for Folk; al Verden havde da ogsaa lagt Mærke til den Forandring, der var foregaaet med ham. Men han var hurtig kommen paa andre Tanker og var vendt saa frisk og fornøjet tilbage til sin gamle Kreds, at man hurtig tilgav ham dette forbigaaende Anfald, og at de, hvem han allerede havde ophørt at hilse, paa ny med Fornøjelse rakte ham Haanden uden at bebyrde ham med pinlige Spørgsmaal. De lod simpelt hen, som om han havde været bortrejst «i Familjeanliggender», der ikke paa nogen Maade interesserede andre end ham selv. Den væsentligste Grund til denne heldige Forandring var naturligvis den vundne Proces. Veltschaninov fik sine tredsindstyvetusend Rubel — en Bagatel rigtignok, der dog ikke var uden Betydning for ham.

Fremfor alt havde han atter Grund under Fød-

derne, følte sig ligesom moralsk hævet. Han vidste med Bestemthed, at han ikke vilde sætte disse Penge overstyr paa saa taabelig en Maade, som begge de første Formuer, og at hans Existens nu var sikret for hele Livet. «Lad Samfundsbygningen kun knage og brage i sine Fuger, lad dem tale og docere, saa meget de vil,» tænkte han undertiden, naar han hørte og saa' alle de mærkelige Ting, som gik for sig i det hellige Rusland, «lad kun Menneskene og deres Anskuelser forandre sig, saa meget de vil, min velsmagende Middagsmad er mig i alt Fald sikret, og saa kan jeg trøstig se Fremtiden i Møde.» Denne behagelige og beroligende Tanke havde efterhaanden fuldstændig faaet Herredømme over hans Sind og frembragt ikke alene en moralsk, men ogsaa en fysisk Forvandling hos ham. Han saa' nu ganske anderledes paa Verden end den indesluttede Særling, han havde været for to Aar siden, og som havde begyndt at indvikle sig i nogle saa upassende Historier. Han gjorde et muntert, klart og frisk Indtryk, endog de hæslige Rynker, der allerede havde dannet sig om hans Mund og Øjne, var forsvundne, og selv hans Ansigtsfarve var bleven sundere og mere ungdommelig.

For Øjeblikket sad han rigtig magelig i en første Klasses Waggon og beskæftigede sig med en Plan, der havde noget særlig tiltrækkende for ham. Ved den næste Station forgrenede nemlig Banestrækningen sig, og ved en Sidelinje, et Par Stationer borte, boede en anden meget interessant Dame, han kjendte, og om hvem han vidste, at hun nylig var kommen hjem fra Udlandet og nu kjedede sig til Døde i sin landlige Ensomhed. «Hvad om jeg nu,» tænkte han, «gjorde en

Afstikker og opsøgte hende i hendes Afkrog? Hende i Odessa kan jeg jo altid besøge — —» Han tog dog ingen fast Bestemmelse, men overlod det til en øjeblikkelig Indskydelse at afgjøre, om han vilde foretage denne Afstikker eller ej.

Toget løb imidlertid ind paa Stationen, hvor der var fyrretyve Minutters Ophold, for at Passagererne i Ro og Mag kunde spise til Middag. Ved Indgangen til første og anden Klasses fælles Ventesal var der som sædvanlig stærk Trængsel af Rejsende, og som sædvanlig forefaldt der ogsaa en lille Skandale. En paafaldende smuk Dame, der af en Rejsende at være, var altfor elegant klædt, steg ud af en anden Klasses Coupé og trak en kjøn, grumme ung Officer i Ulanuniform med sig, skjønt han af al Magt søgte at slippe fri. Den unge Officer var meget beruset, og Damen, efter al Sandsynlighed hans ældre Slægtning, søgte for enhver Pris at beholde ham i sin Nærhed, for at han ikke skulde komme hen til Buffeten med Drikkevarerne. Ulanen løb i Trængslen paa en ung Kjøbmand, som ogsaa havde en dygtig Rus. Han havde allerede i to Dage opholdt sig paa Stationen og svirede dér med et meget broget sammensat Selskab, mens han øste Penge ud med begge Hænder og bestandig forfejlede det Tog, der skulde bringe ham videre.

De kom op at trættes. Officeren begyndte at raabe højt, Kjøbmanden skjældte ud, Damen var aldeles fortvivlet og søgte af alle Kræfter at trække Ulanen til Side, mens hun i ét væk i en bønlig Tone raabte: «Mitinka, Mitinka dog!» De omstaaende lo, men den unge Kjøbmand syntes at finde Damens Opførsel upas-

sende og troede sig forpligtet til at træde i Skranken for den krænkede Velanstændighed.

«Saa hør dog, Mitinka!» raabte han i en bebrejdende Tone og efterabede Damen med Fistelstemme, «de skammer sig ikke en Gang i Folks Paasyn!»

Og idet han dinglende gik hen foran hende, der var sunken om paa en Stol og havde trukket Officeren med sig, saa' han paa dem begge med en foragtelig Mine, mens han i en syngende Tone blev ved at skjælde:

«Naa, Tøjte — der har du jo din Mitinka!» Damen begyndte at skrige og saa' sig om i Kredsen efter Hjælp. Hun vidste hverken ud eller ind af Angst og Skam, og for at gjøre Maalet fuldt, sprang Officeren pludselig brølende op fra Stolen, kastede sig over Kjøbmanden, men snublede og faldt atter tilbage paa sin Plads. Saa traadte Veltschaninov frem, greb Kjøbmanden i Kraven og slyngede ham en fem, sex Skridt længere ind i Ventesalen.

Dermed var Skandalen til Ende, den unge Kjøbmand saa' forbløffet paa Veltschaninovs Kæmpeskikkelse og lod sig uden Modstand føre bort af sine Venner. Veltschaninovs Fremtræden, som uvilkaarlig indgød Agtelse, bragte ogsaa Grinebiderne til Taushed, og den lykkelig befriede Dame begyndte rødmende og under Taarer at bevidne ham sin Tak. Ulanen sagde ogsaa i en skrattende Tone: «'ange Tak, 'ange Tak!» og vilde række Veltschaninov Haanden, men foretrak i det samme at lægge sig, saa lang han var, paa Stolene.

«Mitinka!» raabte Damen bebrejdende og slog forfærdet Hænderne sammen.

Begivenheden syntes øjensynlig at more Veltschaninov, og Damen begyndte at interessere ham. Han

indsaa ved første Blik, at han havde med en velhavende Kjøbstadsfrue at gjøre. Hendes Toilette var rigt, men smagløst, og hendes Væsen havde noget latterlig flanet ved sig — kort sagt, hun lod til at være i Besiddelse af alle de Egenskaber, som sikrer en Hovedstadslaps et heldigt Udfald, hvis han skulde faa i Sinde at gjøre en Erobring af hende. Der udspandt sig en Samtale. Damen beklagede sig levende over sin Mand, der pludselig «var forsvunden fra Coupéen — det var hans Skyld altsammen — og han var aldrig nærværende, naar man havde Brug for ham.»

«Han er blot gaaet afsides,» brummede Ulanen.

«Men Mitinka!» raabte hun paa ny og vred Hænderne.

«Naa, den stakkels Mand vil faa læst og paaskrevet!» tænkte Veltschaninov og tilføjede højt: «Hvad hedder Deres Gemal? Jeg vil se at finde ham.»

«Han hedder Pal-Palytsch,» skrattede Ulanen.

«Hedder Deres Mand Pavl Pavlovitsch?» spurgte Veltschaninov nysgjerrig, da der i det samme dukkede et ham velbekjendt skaldet Hoved op mellem ham og Damen. Øjeblikkelig huskede han de uskyldige Lege i Sachlebinins Have og det modbydelige, skaldede Hoved, der ogsaa den Gang bestandig havde trængt sig ind mellem ham og Nadeschda Fedossejevna.

«Naa, endelig kommer De da, min Herre,» skreg hans Ægtefælle ham skingrende i Møde.

Det var virkelig Trusozki. Baade ængstelig og forundret saa' han paa Veltschaninov, der pludselig viste sig for ham som et Spøgelse. Han var saa bestyrtet over at se sin gamle bekjendt, at han længe ikke hørte sin vrede Hustrus lydelige Bebrejdelser. Saa

foer han forskrækket sammen og syntes at faa en forbigaaende Forstaaelse af, hvad der var hændet: at «det var hans Skyld alt sammen», at Mitinka havde drukket sig fuld, og at denne «*monsieur*» — af én eller anden Grund kaldte hun Veltschaninov saaledes — var bleven hendes Skytsengel og Frelsermand, og at han, Trusozki, altid var væk, naar man havde mest Brug for ham — — —»

Veltschaninov gav sig til at le højt.

«Men vi er jo Venner, Ungdomsvenner endogsaa,» sagde han til den forbavsede Dame og lagde nedladende sin Arm paa den forlegent smilende Trusozkis Skulder, «har han aldrig talt til Dem om Veltschaninov?»

«Nej, aldrig,» svarede Fruen og saa' bebrejdende paa Trusozki.

«Men saa forestil mig dog for Deres Fru Gemalinde, kjæreste Ven.»

«Det er — — Lipotschka, og det er virkelig Hr. Veltschaninov, De véd — —» begyndte Trusozki stammende, men Ordene blev kam stikkende i Halsen.

Hans Gemalinde foer op og saa' paa ham med vredefunklende Øjne, sandsynligvis fordi han ikke kaldte hende ved hendes stolte Navn, Olympia, men slet og ret Lipotschka.

«Og tænk Dem, han har ikke en Gang meddelt mig, at han har giftet sig, endsige indbudt mig til Brylluppet! Men De, Olympia — —»

«Semjonovna,» indskød Trusozki, idet han tilføjede sin Hustrus Faders Navn.

«Semjonovna!» snøvlede Ulanen, der var falden i Søvn.

«De maa tilgive ham, Olympia Semjonovna, for

min Skyld, for dette fornøjelige Gjensyns Skyld — han er en fortræffelig Ægtemand.»

Og med disse Ord klappede Veltschaninov Trusozki fortrolig paa Skuldren.

«Jeg skulde blot, min søde — — jeg gik blot — — et Øjeblik bort,» sagde Trusozki undskyldende.

«Og Deres Kone giver De til Pris for Skam og Skjændsel,» faldt Lipotschka ham strax i Talen, «naar man behøver Dem, er De aldrig til Stede, og naar De er overflødig, hænger De altid over én.»

«Naar han er overflødig, er han altid til Stede — naar han er overflødig — — naar han er overflødig,» skrattede Ulanen.

Lipotschka var ude af sig selv af Forbitrelse. Hun vidste godt, det var upassende at opføre sig saadan i Veltschaninovs Nærværelse og blev endogsaa lidt rød af Undseelse, men alligevel kunde hun ikke beherske sig længere.

«Naar det er unødvendigt, er han altfor forsigtig, altfor forsigtig!» slap det hende uvilkaarlig ud af Munden.

«Under Sengen — — søger han efter Elskere — — under Sengen — — naar det er unødvendigt — —» udbrød Mitinka ganske opbragt.

Med Mitinka var der virkelig ikke mere at stille op.

Men Olympia Semjonovna kom lidt efter lidt til Ro og sendte Trusozki efter Kaffe og Bouillon. Mens han var borte, fortalte hun Veltschaninov, at de kom fra O—, hvor hendes Mand var ansat, og at de vilde tilbringe de næste to Maaneder paa hendes Gods, der laa fyrretyve Verst fra Stationen. Dér havde de et smukt Hus og en prægtig Park, Naboer og Venner kom i Besøg til dem, og hvis Alexej Ivanovitsch vilde have den

Godhed at besøge dem i deres Ensomhed, vilde hun med Glæde tage imod ham som sin «Skytsengel», for hun kunde kun med Skræk tænke paa, hvad der vilde være sket, hvis — — o. s. v., kort sagt, hvis hendes «Skytsengel» ikke havde lagt sig imellem.

«Og Frelsermand, og Frelsermand,» føjede Ulanen ivrig til.

Veltschaninov takkede høflig og svarede, at det skulde være ham en Glæde — at han havde Tiden til sin Raadighed — og at hendes Indbydelse var i høj Grad smigrende for ham.

Han fandt i Løbet af Samtalen Lejlighed til at sige hende et Par Komplimenter, og Lipotschka rødmede af Glæde.

Da Trusozki kom tilbage med Kopperne, fortalte hun ham ganske begejstret, at Alexej Ivanovitsch havde været «saa venlig» at tage imod hendes Indbydelse og allerede havde lovet at komme ud til dem i næste Uge og blive en hel Maaned. Trusozki smilte forlegen og tav. Olympia Semjonovna lagde Mærke til hans underlige Væsen og trak paa Skuldrene. Omsider tog man Afsked, endnu engang kom «Taknemmeligheden» og «Skytsenglen» paa Tale, endnu en Gang viste Mitinka sig paa Skuepladsen, saa fulgte Trusozki sin Hustru tilligemed Ulanen ud i Coupéen. Veltschaninov tændte sig en Cigar og begyndte at gaa frem og tilbage paa Perronen. Han vidste, Trusozki vilde vende tilbage for at snakke med ham, indtil Togets Afgang. Han tog heller ikke fejl.

Trusozki kom lidt efter hen til ham og saa' paa ham med en bekymret, spørgende Mine. Veltschaninov lo, tog ham venskabelig ved Armen og trak ham hen

til en Bænk, der stod i Nærheden, og hvor de begge satte sig. Veltschaninov tav — han vilde have, at Trusozki skulde tale først.

«De vil altsaa besøge os?» stammede han endelig og gik lige løs paa Gjenstanden for sin Bekymring.

«Tænkte jeg det ikke nok! Nej, han har ikke forandret sig,» udbrød Veltschaninov leende. «Kunde De virkelig et Øjeblik tro, jeg for Alvor vilde besøge Dem — oven i Kjøbet en hel Maaned? Ha ha ha!»

Trusozki foer formelig sammen ved det.

«De kommer altsaa ikke?» raabte han og kunde kun med Møje skjule sin Glæde.

«Nej, jeg kommer ikke,» svarede Veltschaninov og lo selvtilfreds, uden at kunne begribe, hvorfor han var i en saa lattermild Stemning.

«Mener De det — mener De det virkelig for fuldt Alvor?» spurgte Trusozki, der var lige ved at springe op fra sin Plads af lutter Spænding og Forventning.

«Jeg har jo sagt Dem, at jeg ikke kommer — nej, De er virkelig et besynderligt Menneske.»

«Men hvad skal jeg — hvad skal jeg sige til Olympia Semjonovna, naar De ikke kommer om en Uge, og hun gaar og venter Dem?»

«Det er da meget ligefremt! Sig, at jeg har brækket Benet eller saadant noget lignende.»

«Det tror hun ikke,» sagde Trusozki med ynkelig Stemme.

«Og saa faar De Ørerne vaskede,» svarede Veltschaninov stadig leende, «det lader til, De er meget bange for Deres skjønne Fru Gemalinde, min stakkels Ven.»

Trusozki forsøgte at smile, men det vilde ikke rigtig lykkes ham. Det var ham ganske behageligt, at Veltschaninov ikke vilde komme, men at han talte om hans Kone i en saa fortrolig Tone huede ham slet ikke. Trusozki følte sig øjensynlig lidt krænket, og det mærkede Veltschaninov meget godt. Der var ringet for anden Gang. Fra det fjærne hørte man en spæd Stemme, som kaldte paa Pavl Pavlovitsch. Han blev lidt urolig, men svarede ikke strax den kaldende; det var, som om han endnu ventede noget af Veltschaninov — formodentlig en gjentagen Forsikring om, at han ikke vilde komme.

«Fra hvilken Familje stammer Deres Kone?» spurgte Veltschaninov og lod, som om han slet ikke lagde Mærke til Trusozkis Ængstelse.

«Hun er en Datter af vores Præst,» svarede Trusozki og skjævede frygtsom til Waggonen.

«Aa, jeg forstaar — det er hendes Skjønhed, som — —»

Trusozki rynkede Panden.

«Og hvem er denne Mitinka?»

«Ikke andet end en fjærn Slægtning af mig, en vis Golubtschikov — en Søn af min afdøde Kusine. Han maatte tage sin Afsked paa Grund af Gjæld, men vi har jævnet det hele, og han er atter indtraadt i Tjenesten — en ulykkelig ung Mand.»

«Naa — saa er al Ting i Orden,» tænkte Veltschaninov.

«Pavl Pavlovitsch!» hørte man paa ny hans Ægtefælle raabe langt borte, og denne Gang var Stemmen temmelig ærgerlig.

«Pal-Palytsch!» gjentog en anden og kraftigere Stemme.

Trusozki sad som paa Naale, men Veltschaninov blev ved at holde fast i hans Arm.

«Sig mig, skal jeg fortælle Deres Kone, at De vilde myrde mig den Gang?»

«Hvad siger De, hvad siger De?» foer Trusozki forskrækket op, «for Guds Skyld, nej!»

«Pavl Pavlovitsch, Pavl Pavlovitsch!» lød det langt borte.

«Naa, gaa nu, gaa dog!» sagde Veltschaninov med et gemytligt Smil, idet han endelig slap ham.

«De kommer altsaa ikke?» spurgte Trusozki for aller sidste Gang og foldede formelig bedende sine Hænder.

«Jeg sværger Dem til, jeg ikke kommer. Løb dog, ellers kommer De for silde.»

Han rakte ham Haanden, men Trusozki tog den ikke og trak uvilkaarlig sin til sig. En Forvandling syntes pludselig at foregaa med dem begge. Klokken lød tredje Gang. Veltschaninov, der nylig havde lét saa godmodig, greb Trusozki i Skulderen med en sælsom ophidset Mine.

«Naar jeg rækker Dem denne Haand,» sagde han med bævende blege Læber og holdt sin venstre Haands Flade, vansiret af et langt Ar, hen foran Trusozki, «saa kan De sagtens tage den.»

«Og Lisa?» stammede Trusozki, mens hans Ansigt fortrak sig krampagtig, og Taarerne kom ham i Øjnene.

Veltschaninov stod som forstenet.

«Pavl Pavlovitsch! Pavl Pavlovitsch!» skreg

Olymphia Semjonovna saa skingrende, som om hun havde en Kniv i Halsen.

Afgangssignalet lød. Trusozki foer sammen og løb af Sted over Hals og Hoved. Toget havde allerede sat sig i Bevægelse, men det lykkedes ham at hage sig fast og slippe ind i sin Coupée.

Veltschaninov blev tilbage paa Stationen. Han kjørte der fra med det første Aftentog direkte til Odessa.

Den paatænkte Afstikker opgav han for denne Gang. Han var ikke i Stemning dertil. Men, ak, hvor han siden fortrød det!